NTNU

FREMTIDENS HUMSAM-STUDIER

Sluttrapport for prosjektet

Januar 2022

ntnu.no/fremtidenshumsam

Design og print: NTNU Grafisk senter
Foto: Elin Iversen, NTNU
Foto side 2 og 7: Lena Knutli

Innhold

1. Våre anbefalinger 5

2. Innledning 9
2.1 Målsetting og mandat 10
2.2 Styring, organisering og ledelse 11
2.3 Forankring og medvirkning 13
2.4 Samarbeid med Fremtidens teknologistudier 13
2.5 Hovedaktivitetene i prosjektet 14

3. Prioriterte utviklingsområder – tiltak og aktiviteter 19
3.1 Samfunnsutfordringer 22
3.2 Tverrfaglighet 26
3.3 Arbeidslivsrelevans 29
3.4 Kommunikasjon 34
3.5 Utdanningsfaglig kompetanse, læring og undervisning 37
3.6 Rammer for framtidig porteføljeutvikling – gradsstruktur, økonomi og ressursstyring . . . 40

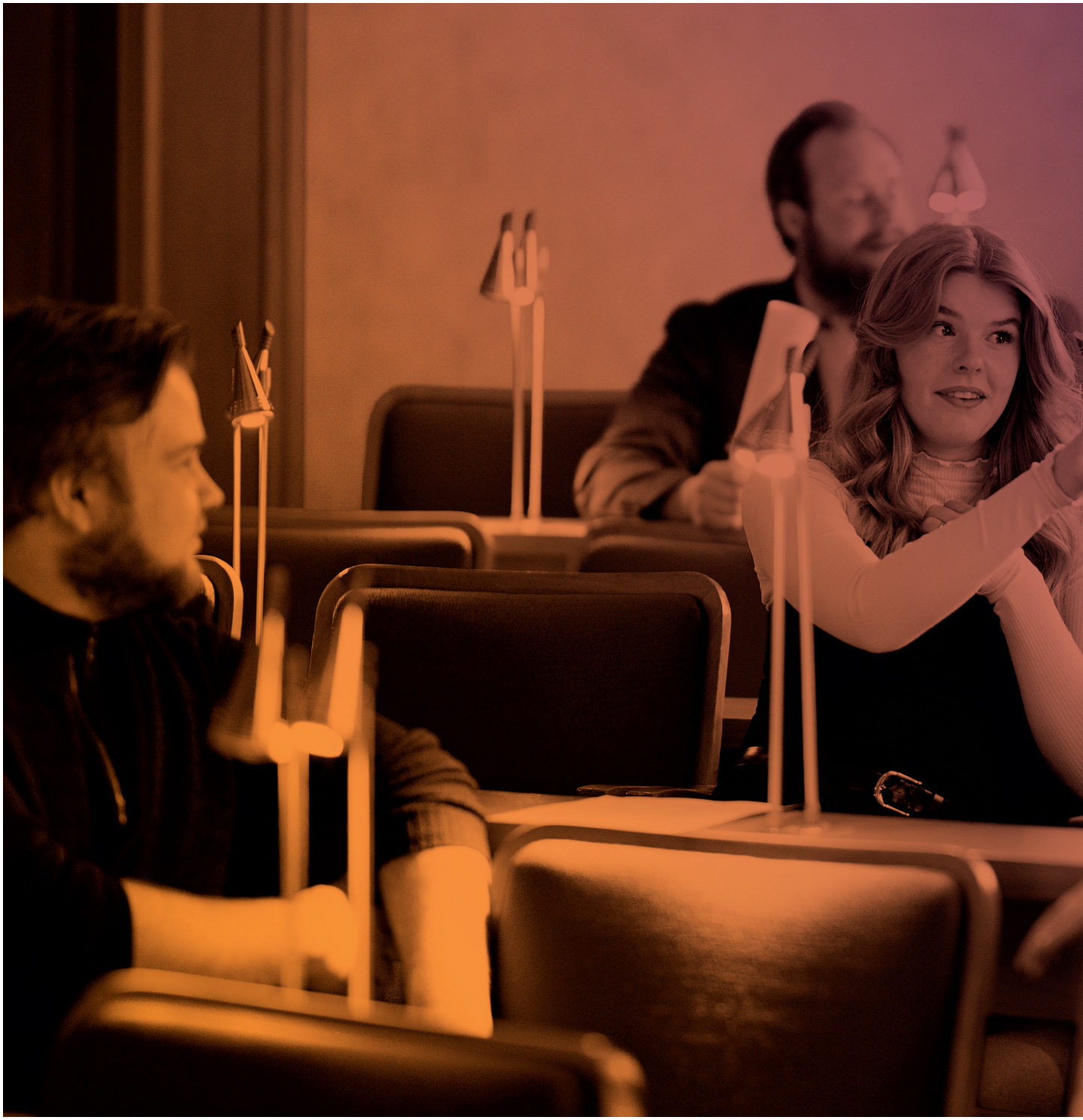
4. Avsluttende kommentarer 45

5. Vedlegg 49
Vedlegg 1 51
Vedlegg 2 59
Vedlegg 3 75
Vedlegg 4 81
Vedlegg 5 85
Vedlegg 6 89
Vedlegg 7 93
Vedlegg 8 113
Vedlegg 9 129

HUMSAM-prosjektet avsluttes i januar 2022 med denne rapporten. Det skjer på et tidspunkt der vi fortsatt kjenner virkningene av en verdensomspennende pandemi. Pandemien har satt humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag på dagsorden ved å vise fram det moderne samfunnets sårbarhet, ikke bare helsemessig, men også politisk, økonomisk og kulturelt. I kjølvannet av pandemien, når debatten kommer om hvilke fagområder og utdanninger som skal prioriteres i framtida, blir det viktig å løfte fram hva HUMSAM-fagene bidrar med for å opprettholde og ivareta selve grunnstrukturen i et fritt og demokratisk samfunn som vårt. For denne rapporten skrives også på et tidspunkt der demokratiet har kommet under press og ikke kan tas for gitt.

Klimaendringene reiser ytterligere spørsmål om hvordan framtidas HUMSAM-studier skal rigges for å ivareta morgendagens kunnskaps- og kompetansebehov. I så måte utgjør pandemien, det pressede demokratiet og den pågående klimakrisen et bakteppe som aktualiserer betydningen av sterke HUMSAM-utdanninger som ruster oss for en ukjent framtid. For hvordan skal vi kunne møte utfordringer med vaksinemotstand, psykisk helse, falske nyheter, polarisering, historieforfalskning, klimaskepsis, økonomiske kriser, migrasjon, ulikhet, utenforskap og livet etter oljen uten humanister, samfunnsøkonomer og samfunnsvitere? På disse områdene og mange andre har HUMSAM-fagene mye å bidra med, både alene og i tett samarbeid med andre fag. Derfor må vi handle nå. Vi må legge en ekstra innsats i å vise *hvorfor* våre fag er viktige, og *hva* de bidrar med. Denne rapporten peker ut en retning for hvordan dette kan gjøres.

1

VÅRE ANBEFALINGER

1. VÅRE ANBEFALINGER

Prosjektet Fremtidens HUMSAM-studier (forkortet til FHS) retter i anbefalingene oppmerksomheten mot det som kan gjøre fagmiljøene våre i enda bedre stand til å møte framtidas behov for kompetanse og arbeidskraft. Komplekse samfunnsutfordringer, tverrfaglighet og arbeidslivsrelevans har stått sentralt i prosjektet, og NTNUs unike profil gir gode forutsetninger for å utdanne kandidater som både har sterk faglig fordypning og særskilte ferdigheter til å arbeide tverrfaglig med samfunnsutfordringer.

Ledelsen i FHS-prosjektet har valgt å bruke denne sluttrapporten til å gi en rekke anbefalinger til NTNU, som svar på mandatet prosjektet ble gitt. Anbefalingene retter seg på den ene siden innover i organisasjonen: til fakultet, institutt og studieprogram, og på den andre siden oppover i organisasjonen: til prosjekteier prorektor for utdanning. Anbefalingene er basert på prosjektledelsens analyse av kunnskapsgrunnlaget som prosjektet har skaffet til veie på flere måter i løpet av prosjektperioden, og prosjektgruppas diskusjoner og vurderinger av disse. I kapittel 3 i rapporten presenterer vi anbefalingene i sin helhet, tematisk knyttet til hvert av våre seks prioriterte utviklingsområder. Innledningsvis presenteres de overordnede og mest sentrale anbefalingene fra våre drøftinger i prosjektet.

Til fakultet, institutt og studieprogram

- Implementere HUMSAM-prosjektets perspektiver og anbefalinger i årsplaner og strategiske satsinger
- Legge til rette for diskusjoner på institutt og i studieprogram om hvordan ressursene på utdanningsområdet brukes i dag, og vurdere om noen undervisnings- og vurderingsaktiviteter og praksiser bør endres eller avsluttes
- Videreutvikle kompetanseprofilen utviklet av FHS i alle disiplinprogram
- Styrke kontakten med arbeidslivet og utvikle mer arbeidslivsrelevante læringsformer i disiplinprogrammene, som også kan bidra til livslang læring
- Ta initiativ til flere tverrfaglige satsinger innenfor samfunnsrelevante tema, inkludert tilbud av emner/emnepakker på tvers av studieprogram, som også kan inngå i livslang læring
- Utvikle flere utdanningsprosjekter der forskning, innovasjon og utdanning knyttes tettere sammen og studenter involveres i prosjektene, og som inkluderer et livslangt læring-perspektiv
- Bruke og videreutvikle BLINK som læringsstøttetjeneste

Til prorektor

- Sette i gang en offensiv satsing på utdanningskvalitet og mer utdanningssamarbeid på tvers av NTNU. Satsingen bør inneholde en plan for utdanningsfaglig kompetanseutvikling og inkludere utdanningsledelse i lederutviklingen. Det må settes av tilstrekkelig med administrative ressurser til arbeidet.
- Innlemme utdanningsområdet i de tematiske satsingsområdene ved NTNU
- Gjennomgå NTNUs fellesemner, vurdere sammenhengen mellom disse og foreslå endringer i tråd med kompetanseprofilene utviklet av FTS og FHS
- Rydde bort strukturelle hindringer for tverrfaglig samarbeid på utdanningsområdet
- Styrke lederansvar for oppfølging av utdanningsfaglig kompetanseutvikling, legge til rette for kollektive arenaer for utdanningsfaglig kvalitetsarbeid, og utforske muligheter for merittering av kollektiv kompetanseutvikling
- Løfte fram HUMSAM-fagene i møter med myndigheter og benytte alle muligheter til å understreke NTNUs unike breddeprofil
- Oppnevne en styringsgruppe/studieprogramråd som følger opp de tverrfaglige profilene i bærekraft og digitalisering i pilotperioden

Reebok

2

INNLEDNING

2.1 MÅLSETTING OG MANDAT

Prosjektet Fremtidens HUMSAM-studier, som ble opprettet av prorektor for utdanning, hadde oppstart i august 2019 og avsluttes ved utgangen av 2021.[13] Prosjektet omfatter studieprogram fra Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU), Det humanistiske fakultet (HF) og Fakultet for økonomi (ØK). Sammen med prosjektet Fremtidens teknologistudier (FTS), skulle prosjektet bidra til å nå utviklingsmålene i NTNUs strategi for 2018–2025 Kunnskap for en bedre verden og baseres på NTNUs Politikk for kvalitet i og utvikling av studieporteføljen.

HUMSAM-prosjektet skulle legge til rette for at utviklingen av NTNUs studieportefølje innenfor humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag

- skjer i samspill med de store samfunnsutfordringene
- bidrar til å oppfylle FNs bærekraftsmål
- ivaretar samfunnets og arbeidslivets behov i perioden fra 2025 og framover

Med dette som utgangspunkt fikk prosjektet mandat til å utrede og utvikle et nytt rammeverk for NTNUs studieportefølje i humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag på bachelor, master og ph.d.-nivå, der perspektivet om livslang læring skulle legges til grunn. Videre skulle prosjektets anbefalinger ivareta fagenes egenart, herunder de humanistiske og samfunnsvitenskapelige fagenes rolle som disiplinfag. Profesjonsstudiene innenfor den humanistiske og samfunnsvitenskapelige studieporteføljen skulle ikke inngå i prosjektet. Mer konkret skulle prosjektet:

- Kartlegge styrker og svakheter ved dagens studieportefølje – i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- Beskrive relevante nasjonale rammebetingelser
- Vurdere dagens ressursbruk knyttet til NTNUs HUMSAM-studier for å etablere en forståelse av handlingsrommet for endringer og de ressursmessige konsekvensene av prosjektets anbefalinger
- Anbefale et nytt rammeverk for HUMSAM-studiene ved NTNU, herunder:
    - Ønskede kandidatprofiler for framtidens HUMSAM-kandidater fra NTNU[14]
    - Overordnede prinsipper som HUMSAM-studiene ved NTNU bør bygges på for å realisere ønskede kandidatprofiler
    - Hensiktsmessige virkemidler («verktøykasse») for å realisere prinsippene
- Beskrive konsekvenser av nytt rammeverk med hensyn til ressursbehov, krav til læringsmiljø og organisasjonens kompetanse
- Skissere (på overordnet nivå) forslag til framtidig studieprogramportefølje og felles elementer
- Anbefale framtidig struktur for styrings- og støttefunksjoner for HUMSAM-studiene
- Skissere en anbefalt prosess for hvordan NTNU, basert på det anbefalte rammeverket, kan implementere en ny studieportefølje innenfor HUMSAM-området

Prosjektet skulle i tillegg samarbeide med Fremtidens teknologistudier (FTS), og utforske muligheter for flere tverrfaglige studietilbud ved NTNU.

13 Prosjektet skulle i utgangspunktet gå over to år fram til ut vårsemesteret 2021, men på grunn av pandemien ble prosjektperioden utvidet til ut høstsemesteret 2021.

14 FHS-prosjektet valgte å prioritere arbeidet med *kompetanseprofil* framfor kandidatprofiler. Se nærmere om dette under kap. 3.4. og i det vedlagte forslaget til en helhetlig kompetanseprofil for HUMSAM.

En av de bærende idéene i prosjektet var at det skulle ligge i linja, altså tett opp til beslutningstakere på nivå 2 og 3 og med tilgang til linjas medvirkningsorganer, i tillegg til egne medvirkningsorganer i prosjektet. Prosjektgruppa har også vært opptatt av å sikre at studentstemmene var inkludert, og studentene har vært representert i prosjektgruppa og invitert med på alle de workshops vi har arrangert.

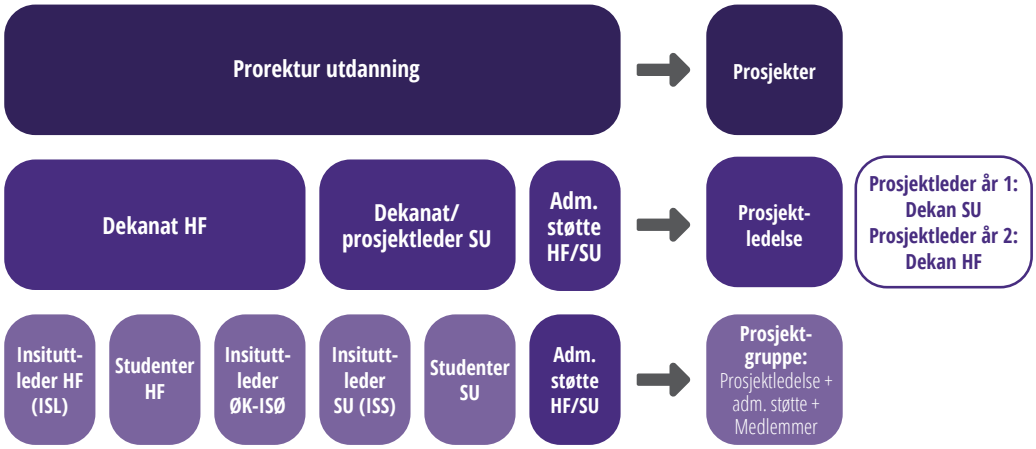
Det har vært et grunnleggende premiss for prosjektarbeidet at vi bygger videre på det systematiske kvalitetsarbeidet som allerede har vært gjort med utvikling av HUMSAM-studiene. Samtidig har det vært viktig å identifisere noen retningsvalg og sentrale utviklingsområder der vi bør legge inn en forsterket felles innsats for å nå felles mål. Prosjektet har lagt vekt på å fange opp og synliggjøre pågående framtidsrettede satsinger i tilhørende miljøer, og å gi midler til utvalgte lokale tiltak og prosjekter (se avsnittet om såkornmidler).

Vi har jobbet kunnskapsbasert, med utgangspunkt i all den dokumentasjon og de analyser vi har hatt tilgjengelig. Men vel så viktig har det vært å være i dialog med fagmiljøene og invitere dem til å komme med innspill, idéer og synspunkter på utviklingen av framtidas HUMSAM-studier.

2.2 STYRING, ORGANISERING OG LEDELSE

Styringen av begge framtidsprosjektene ble lagt til prorektor for utdanning og med dekanmøtet som overordnet drøftingsorgan. Prosjektets organisering kan ellers illustreres på følgende måte:

Figur
prosjektorganisering

Fremtidens HUMSAM-studier har fra oppstarten vært tett knyttet opp mot den ordinære linja ved deltakende fakultet. Prosjektet ble organisert med en prosjektledelse som besto av dekanene og prodekanene for utdanning ved HF og SU.[15] Prosjektledelsen hadde dedikert administrativ lederstøtte, dette utgjorde en 100% stilling pr. fakultet i prosjektperioden, der lønnsmidler ble tildelt hvert fakultet. Prosjektledelsen innhentet også annen administrativ støtte, for eksempel ved studieseksjonene og kommunikasjon (stab) ved behov. I det første året var prosjektets leder dekan ved SU, nestleder dekan HF, i år to og ut prosjektperioden var prosjektets leder dekan ved HF, nestleder dekan SU.

15 I siste prosjektperiode ble prodekanen for utdanning ved SU erstattet av en egen faglig prosjektleder, og ved HF av prodekan for innovasjon og nyskaping. Se ellers oversikten over prosjektdeltakere.

Videre ble det opprettet en prosjektgruppe ledet av prosjektleder. Medlemmene i prosjektgruppa ble oppnevnt av prosjektledelsen og besto av utvalgte ansatte i instituttledelsene ved deltagende institutter, én fra hvert av de tre deltakende fakulteter. I tillegg ble studentenes representasjon og medvirkning sikret gjennom at studentenes valgte representanter var medlemmer av prosjektgruppa (FTV ved HF og SU og ITV ved ISØ). Medlemmene i prosjektgruppa endret seg ikke fra år 1 til år 2, men ved lederskiftet i august 2020 ble nye studentrepresentanter og medlemmer fra institutt valgt ut.

PROSJEKTGRUPPEMEDLEMMER FASE 1 OG 2:

- Marit Reitan, som tidl. dekan ved SU (prosjektleder H19-V20)
- Anne Kristine Børresen, dekan ved HF (prosjektleder H20-H21)
- Tine Arntzen Hestbek, dekan ved SU
- Aurora Hoel, prodekan for kunst og nyskaping ved HF (erstattet Sara Brinch, tidl. prodekan for utdanning ved HF)
- Malin Noem Ravn, tidl. prodekan utdanning ved SU (2020-2021, prosjektleder ved SU Høst -21)
- Johan Fredrik Rye, instituttleder ved ISS-SU (erstattet Toril Aalberg, tidl. instituttleder ved ISS)
- Lars August Fodstad, instituttleder ved ISL-HF (erstattet Terje Lohndal, tidl. nestleder for forskning ved ISL)
- Anne Borge Johansen, instituttleder ved ISØ-ØK
- Fredrik Billington, studentrepresentant SU (erstattet Magnus Bergland-Landheim)
- Camilla Vikingsen, studentrepresentant HF (erstattet Sondre Kristoffersen Rekdal)
- Martin Fredrik Michelet Hegge, studentrepresentant ØK-ISØ
- Ane Maritdatter Alterhaug, seniorrådgiver SU
- Ola Furre, seniorrådgiver HF (erstattet Line Nordsveen, rådgiver HF)
- Grete Wolden, kommunikasjonsrådgiver SU (erstattet Kjersti Strømme, kommunikasjonsrådgiver SU)
- Marie Antonsen, kommunikasjonsrådgiver HF (erstattet Andrea Hegdahl Tiltnes og deretter Karoline Ravndal Lorentzen, begge kommunikasjonsrådgivere HF)

Det ble også opprettet en prosjektledergruppe, som f.o.m. høstsemesteret 2021 bestod av Anne Kristine Børresen, Malin Noem Ravn, Aurora Hoel, Ane Maritdatter Alterhaug og Ola Furre. Prosjektledergruppa har hatt jevnlige møter mellom møtene i prosjektgruppa og ellers underveis i prosessen. Møtene i prosjektledergruppa har vært viktige for å forberede møtene i prosjektgruppa og med andre aktører, samt koordinere de ulike tiltakene i regi av prosjektet.

Prosjektet fikk bistand fra det danske konsulentbyrået *Mobilize* i København, som jobber med strategi, organisasjon og lederutvikling. De bistod i drøftingene internt i prosjektet og deltok aktivt i planleggingen og fasiliteringen av de tre workshopene vi arrangerte. Prosjektet hadde svært god nytte av hjelpen fra *Mobilize*.

2.3 Forankring og medvirkning

Det finnes både fordeler og ulemper med å organisere FHS-prosjektet slik det er beskrevet over. En ulempe er at tidsressursen for ledere på nivå 2 og 3 er knapp, og videre at prosjektet kan bli for toppstyrt og miste kontakten med fagmiljøene. Et annet poeng er at en prosjektorganisering mer fristilt fra linja og samlokalisert med sentraladministrasjonen muligens kunne gitt bedre tilgang til samarbeid med og bruk av ressurser på nivå 1. Men i forbindelse med forankring og medvirkning og implementering av prosjektets anbefalinger, ser vi at det var mange fordeler ved å ha prosjektet organisert i tilknytning til linja. I siste halvdel av 2021, altså *før* prosjektet ble avsluttet, ble det allerede gjort innledende arbeid med å implementere kommende anbefalinger fra prosjektet inn i de ordinære studieplanprosessene og andre sentrale prosesser ved de deltakende fakultetene. Eksempler på dette finnes i arbeidet med årsplaner 2021 og 2022, der HF og SU har koordinert noen av årsplanmålene knyttet til utdanning, samt i prosesser knyttet til studieplanarbeidet ved HF og SU for studieåret 2022/23, nettopp for å sikre en koordinert innsats i oppfølgingen av denne fasen av FHS-prosjektet. Dette innledende arbeidet vil berede grunnen for mer inngripende og større tiltak ved fakultetene basert på prosjektets anbefalinger i perioden etter prosjektslutt, der også en mer detaljert og langsiktig budsjettplanlegging samt strategisk personalplan inngår. I tillegg må tiltakene fortsatt bli synliggjort i årsplaner og studieplanprosesser framover.

Prosjektets arenaer for medvirkning kan ses på som todelt: i linja og i prosjektet, men reelt sett var overgangen mellom de to flytende i og med at prosjektet gjennomgående har vært tett knyttet til linja og ordinær virksomhet. Eksisterende arenaer/fora for forankring og medvirkning har i hele perioden vært instituttledermøter og utdanningsutvalgsmøter ved HF og SU, og ved ISØ i deres utvidede ledermøter. Disse har blitt holdt løpende orientert av dekan og fakultetsledelse ved HF og SU (prosjektledelsen) og instituttleder ved ISØ (medlem i prosjektgruppen), og blitt bedt om innspill og aktiv deltagelse i aktiviteter i regi av prosjektet underveis i prosjektperioden. Fakultetsstyrene ved HF og SU har også blitt løpende orientert. I tillegg har prosjektet opprettet arbeidsgrupper som har arbeidet med ulike delaktiviteter innenfor prosjektets mandat, der det underliggende prinsippet har vært å ha med representanter fra deltakende fakulteter.

2.4 Samarbeid med Fremtidens teknologistudier

I begge framtidsprosjektenes mandat, både i vårt og i mandatet for Fremtidens teknologistudier (FTS), er det formulert en forventning om at «*Prosjektet skal ha samgang med det parallelle prosjektet Fremtidens HUMSAM-studier og søke å realisere viktige synergier som muliggjøres av samgangen.*» Prosjektene har også hatt tett og jevnlig kontakt på en rekke områder gjennom hele prosjektperioden. Vi oppsummerer her de viktigste konkrete resultater som har kommet ut av samgangen mellom FTS og FHS:

- En felles FTS-/FHS-pilot er under utvikling for å tilby tverrfaglige profiler (tidligere kalt «minors») innenfor bærekraft og digitalisering til studenter innenfor HUMSAM og teknologi, med planlagt oppstart høsten 2022.[16] De tverrfaglige profilene beskrives nærmere i denne rapportens kapittel 3.2.
- En felles FTS-/FHS-pilot på Eksperter i Team som idéverksted for framtidas studier er planlagt for oppstart våren 2022.

16 Se artikkelen *Bachelorstudenter skal samarbeide for å løse samfunnets utfordringer* i Universitetsavisa 25/11-21 for en beskrivelse av pilotinitiativet.

- Samarbeid om innspill til NTNUs framtidige campussamling og -utvikling gjennom felles deltakelse i temabrukergruppene *Læringsarealer* og *Knutepunkt* i regi av NTNU Campussamling.[17]
- Samarbeid om innspill til helhetlig plan for utdanningsfaglig kompetanseutvikling ved NTNU gjennom felles deltakelse i arbeidsgruppe nedsatt av prorektor utdanning.[18]
- Felles arbeid i prosjektgruppen *FXS-INT* nedsatt av prorektor utdanning – som i perioden april – september 2021 så på hvordan NTNUs ordinære årshjulprosesser, -funksjoner og fora kan/bør justeres for å sikre at de understøtter anbefalinger fra FTS og FHS.[19]
- Felles innspill til prorektor utdanning om behovet for endringer i bruk av NTNUs rammefordelingsmodell (RFM) – for å legge bedre til rette for tverrfaglig samarbeid, integrert læring, og utvikling av micro-credentials.
- Samarbeid i program- og arrangementskomitéen for konferansen Framtidskraft – Aktørene styrker samarbeidet, som gikk av stabelen i Trondheim 5. november 2021. Konferansen la vekt på kompetanse, læring og arbeidsrelevans for morgendagens samfunn.[20]
- Felles intervjuer med utvalgte samfunnsaktører om framtidas kompetansebehov og forventninger til NTNUs utdanninger mai – juni 2020.[21] Den tydelige understrekingen fra alle aktørene av behovet for mer tverrfaglig samhandling på tvers av teknologi- og HUMSAM-fag gjenspeiler seg i begge våre rapporter, og bidro til at FTS valgte å understreke dette aspektet spesielt i sine *FTS-prinsipp II.*[22]
- Felles workshop om framtidas kompetansebehov og livslang læring sammen med NTNUs Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) 30/10-2019.[23]

Flere av disse nevnte samarbeidstiltakene er nærmere beskrevet i rapporten. I tillegg vil vi understreke at den tette samgangen mellom prosjektene har resultert i mange gode diskusjoner, læringspunkter, nye perspektiver og felles refleksjoner som har gjort oss klokere på mange vis. I sum har det derfor vært en klar merverdi i å gjennomføre de to prosjektene parallelt. Vi håper at dette kan gi et enda tettere og bedre samspill mellom teknologi- og HUMSAM-fagene (og andre fagområder) ved NTNU – i utdanning, forskning og organisasjons- og campusutvikling. Universitetets framtidige bidrag til bærekraftig utvikling og andre store samfunnsutfordringer vil være avhengig av at dette samspillet fungerer godt.

De to prosjektene avsluttet sin samgang med et Teams-møte 7. januar 2022, der prosjektenes respektive hovedanbefalinger ble gjennomgått. De to prosjektenes anbefalinger er svært konsistente, og peker i samme retning for NTNUs utviklingsbehov på utdanningsområdet. Vi vil spesielt peke på at begge prosjektene anbefaler en ambisiøs institusjonell satsing på utdanningskvalitet.[24]

2.5 Hovedaktivitetene i prosjektet

Prosjektet har initiert en rekke arbeidsgrupper, workshops og andre aktiviteter. Disse presenteres her i en tabelloversikt, deretter følger en nærmere beskrivelse av noen av hovedaktivitetene.

17 Se felles mandat og deltakere, og første åpne felles leveranse fra de to temabrukergruppene.
18 Se mandat for arbeidsgruppen. Arbeidsgruppens rapport forventes rundt årsskiftet 2021/2022.
19 Se arbeidsgruppens rapport, som skal på høring i NTNUs organisasjon for man konkluderer rundt hvordan resultatene skal brukes.
20 Sammen med Universitetskommune 3.0-prosjektet og Næringsforeningen i Trondheimsregionen.
21 Se oppsummering.
22 FTS-prinsipp II: *NTNU skal legge aktivt til rette for at kandidater fra teknologistudiene opparbeider tverrfaglig samhandlingskompetanse, og for at man over den samlede studentpopulasjonen får et mangfold i kunnskapsprofiler, samtidig som den enkelte student oppnår tilstrekkelig programfaglig dybde.*
23 Se oppsummering.
24 FHS: Se anbefaling til prorektor første kulepunkt, denne rapport. FTS: Se kap. 8, prioritert tiltak A («Utdanningsløft 2030») i FTS-rapporten fra januar 2022.

ARBEIDSGRUPPER:	WORKSHOPS:	ANDRE AKTIVITETER:
Delprosjektgruppe 1 **Arbeidsgruppe: Kompetanseprofil** **Arbeidsgruppe: Utvikling av Minorskonsept** **Arbeidsgruppe: Utredning av bachelorstrukturen** **Arbeidsgruppe: Overførbare ferdigheter i ph.d.-utdanningen** **HUMSAM-deltakelse i eksterne arbeidsgrupper:** **Arrangementskomité: Framtidskraft: Kompetanse og læring for morgendagens arbeidsliv** **Arbeidsgruppe: Helhetlig plan for utdanningsfaglig kompetanse NTNU** **Referansegruppe: Kandidatundersøkelsen NTNU 2022** **FHS-/FHS-arbeidsgruppe**	**Workshop 1, 24. januar 2020 (fysisk):** *Kick-off analyse* Formålet med den første workshopen var å introdusere fagmiljøene til prosjektet, og gi dem anledning til å komme med innspill til HUMSAM-prosjektet **Workshop 2, 18. mai 2020 (digital):** *Hvordan kan HUMSAM-utdanningene ved NTNU møte framtidas behov?* Nye former for kunnskap og tverrfaglighet er nødvendig for å løse de store samfunnsutfordringene og svare på de framtidige behovene i arbeidslivet. Hvilke konsekvenser bør dette få for HUMSAM-utdanningene ved NTNU i årene framover? **Workshop 3, 9. september 2020 (digital):** *Oppsummering av delprosjekt 1 og veien videre* Med utgangspunkt i utkastet til delrapport fra første fase i prosjektet, ambisjoner og fokusområder, og de idéer, innspill og forslag som er kommet fra fagmiljøene underveis i prosessen **Tidligere planlagt workshop 4, 25.10 2021:** *Hvordan skal HUMSAM-studiene ved NTNU møte store samfunnsutfordringer?* Prosjektet ønsket å få diskutert mangfoldet av samfunnsutfordringer som er relevante for våre fag, og planla derfor en workshop om dette i høstsemesteret 2021. Hva betyr de store samfunnsutfordringer for oss og våre fag? Hvordan skal HUMSAM-studiene ved NTNU forme sine utdanninger for å møte store samfunnsutfordringer? Workshopen ble avlyst fordi vi fikk for få innspill fra fagmiljøene i planleggingsfasen, noe som i stor grad skyldtes tids- og ressursknapphet på instituttene og i fagmiljøene. **Planlagt avslutningsseminar på nyåret 2022 (fysisk):** Presentere den planlagte sluttrapporten og stille spørsmålene: Hva har vi oppnådd med de to fremtidsprosjektene? Hvordan bør og kan arbeidet videreføres inn i det ordinære arbeidet med utviklingen av studieporteføljen ved NTNU?	Lokale analyser – styrker og svakheter ved dagens studietilbud: Bestilling til fagmiljøene. Utlysning av såkornmidler Omverdenintervjuer i samarbeid med FTS Møter med studenter Møter med EiT (både om piloter, men også om EiT-klynge på FTS/FHS-tematikk) Møter med pilotmiljøer/ oppfølging av tverrfaglig profilemneutviklere

Faseinndeling

Det første året, **prosjektfase 1**, var i stor grad viet kunnskapsinnhenting og involvering av fagmiljøer. Det resulterte i en tilstandsanalyse og prioritering av seks utviklingsområder. I det andre året, **prosjektfase 2**, har prosjektet lagt vekt på å støtte allerede eksisterende tiltak, aktiviteter og prosjekter ved fakultetene, samt igangsetting og utvikling av piloter og tiltak i prosjektet, med fellesnevner at de fremmer utvikling og nyskaping innenfor de utviklingsområdene som fase 1 hadde pekt ut (se kap. 3). Prosjektet har tatt initiativ til og deltatt i flere arbeidsgrupper og stått bak en rekke tiltak og aktiviteter

knyttet til prosjektets målsetting, deriblant arrangert tre større workshops. Her er en oversikt over de fleste av aktivitetene prosjektet har vært involvert i:

Delprosjektgruppe 1 ble opprettet helt i starten av prosjektperioden høsten 2020 med bred representasjon fra ulike fagmiljøer ved HF, SU og ISØ, og fikk i mandat å fremme idéer til prioriterte tiltak og områder som prosjektet burde jobbe med framover. Drøftingene i denne gruppa la grunnlaget for mye av innholdet på den første workshopen som ble avviklet i regi av prosjektet 24. januar 2020, der problemstillinger knyttet til det lokale analysearbeidet som skulle gjennomføres i løpet av vårsemesteret, ble drøftet. Disse drøftingene hadde også betydning for de avgrensninger og prioriterte utviklingsområder som det ble bestemt at prosjektet skulle jobbe med, slik det er nedfelt i delrapporten som ble publisert i oktober 2020. (Se nærmere om dette i kap. 3).

Arbeidsgruppe for utvikling av minorskonsept ble opprettet våren 2021 i forbindelse med utvikling og planlegging av en pilot med tverrfaglige profiler innen bærekraft og digitalisering i samarbeid med FTS. Gruppa besto av representanter fra prosjektledelsene ved FHS og FTS. (Se nærmere om dette i kap. 3.2.)

Arbeidsgruppe Kompetanseprofil ble opprettet høsten 2021. Arbeidsgruppa fikk i oppdrag å bearbeide og videreutvikle forslaget til en helhetlig kompetanseprofil for HUMSAM, og besto av fast vitenskapelig ansatte fra SU og HF, studentrepresentantene i prosjektgruppen, samt representanter fra prosjektledelsen for FHS. (Se nærmere om dette i kap. 3.4.)

Arbeidsgruppe for utredning av bachelorstrukturen ble opprettet høsten 2021 og fikk i oppdrag å utrede muligheter og begrensninger i bachelorstrukturen innenfor HUMSAM, særlig med tanke på mulighet for flere tverrfaglige fellestilbud. Arbeidsgruppa besto av representanter fra fakultetsadministrasjonene ved HF og SU. (Se nærmere om dette i kap. 3.6.)

Arbeidsgruppe for overførbare ferdigheter ph.d. ble opprettet høsten 2021 for å arrangere seminarer med tema knyttet til ph.d.-utdanningen og overførbare ferdigheter («transferable skills»). Arbeidsgruppa består av fast vitenskapelig ansatte og ph.d.-stipendiater fra HF, SU og ØK, samt representant fra FHS-ledelsen og administrativ støtte. Gruppa ferdigstiller arbeidet våren 2022.

Arrangementskomité Framtidskraft: Kompetanse og læring for morgendagens arbeidsliv. Prosjektledelsen for FHS deltok i planleggingen og gjennomføringen av konferansen «Framtidskraft» 5. november 2021, med tema arbeidslivsrelevans og arbeidslivsamarbeid. Konferansen ble arrangert i regi av universitetskommuneprosjektet TRD 3.0., i samarbeid med NTNU og Næringsforeningen i Trondheimsregionen.

NTNU-arbeidsgruppe: Helhetlig plan for utdanningsfaglig kompetanse NTNU. FHS bidrar inn i arbeidsgruppe satt ned våren 2021, med oppdrag å foreslå tiltak for å styrke den utdanningsfaglige kompetansen ved NTNU. Rapport fra arbeidet forventes ved årsskiftet 21/22. (Se nærmere om dette i kap. 3.5.)

FXS-arbeidsgruppe. Prorektor for utdanning etablerte en arbeidsgruppe som skulle se på hvordan FTS og FHS-prosjektenes funn og anbefalinger kan integreres i de ordinære prosessene på utdanningsområdet. Arbeidsgruppa besto av representanter fra FTS og FHS, representanter fra Avdeling for utdanningskvalitet, og Avdeling for studieadministrasjon. Gruppa leverte rapport fra arbeidet høsten 2021.

Representanter for prosjektgruppa deltar også i en referansegruppe for **NTNUs kandidatundersøkelse for 2022.**

Såkornmidler og delfinansiering av relevante tiltak og aktiviteter
Prosjektet har også finansiert og delfinansiert mindre prosjekter initiert av fagmiljøene, innenfor FHS sine definerte utviklingsområder. Gjennom utlysning av såkornmidler våren 2021 kunne engasjerte fagmiljø utforme eller videreutvikle arbeid de allerede var i gang med. Såkornmidlene kunne brukes til å invitere til gjesteforelesninger, arrangere seminar eller workshops for å videreutvikle studiene eller kommunikasjon av disse. Aktivitetene kunne inngå direkte som del av, eller i tillegg til eksisterende undervisning, eller som aktiviteter som på andre måter bidrar til utvikling av studiene. Aktivitetene kunne også gjerne være samarbeid mellom flere fagmiljø/institutt, eller på tvers av studieprogram.

PROSJEKTET TILDELTE MIDLER TIL DISSE AKTIVITETER I 2021 MED EN RAMME PÅ OPPTIL 30.000 KR PR AKTIVITET:

1. Det europeiske kvarter - En podkast om europeisk historie og politikk. Aktiviteten relateres til organisering av læring, arbeidslivsrelevans og kommunikasjon. Prosjektleder: Lise Rye og Kristine Graneng, HF- IHK.
2. Going Dutch: Sharing Employability Experiences from the Netherlands with HUMSAM Students and Staff. Aktiviteten relateres til arbeidslivsrelevans. Prosjektleder: Michael J. Geary mfl. HF- IHK/SU-ISS.
3. Guide til praksis i utdanning. Aktiviteten relateres til arbeidslivsrelevans. Prosjektleder: Fredrik Berg, Viktoriya Fedorchak, Michael Geary og Lise Rye, HF-IHK.
4. SPRÅK1200 Fremmedspråk og samfunn – utvikling av nøkkelemne for fremmedspråkseksjonene. Aktiviteten relateres til tverrfaglighet. Prosjektleder: Ingvild Folkvord, Anne Karine Kleveland, Marius Warholm Haugen Institutt for språk og litteratur HF-ISL. Aktiviteten vil foregå vårsemesteret 2022.

Se nærmere beskrivelse av de fire prosjektene i kapittel 3.

I tillegg valgte prosjektet i september 2021 å delfinansiere miljøer som har fått tildeling fra NTNU Toppundervisning 2020, slik at de kunne forberede seg til SFU-utlysningen i 2022:

Senter for fremragende jazzmusikerutdanning: Prosjektleder: Erling Aksdal. Prosjektteam med representanter både fra eget miljø og eksterne, bl.a. fra Musikkonservatoriet i Tromsø v/leder for ART VAPO – True North.

Læring og framtid: Samfunnsvitenskapelig senter for fremvoksende læringsformer og teknologier (EMERGE). Prosjektleder: Håkon Fyhn. Deltakende miljøer: Institutt for sosialantropologi, Institutt for lærerutdanning og Institutt for psykologi.

Begge prosjektene er vurdert til å falle inn under områder som er viktige å støtte for Fremtidens HUMSAM-studier. De to prosjektene vil beskrives nærmere i delkapittel 3.5 Utdanningsfaglig kompetanse, læring og undervisning.

RYDDE
LT
TOPPE
LIMAENDRINGENE
ERE KRAFTIGE
ER OG SAMFUNN
8
ANSTENDIG ARBEID
OG ØKONOMISK

3

PRIORITERTE UTVIKLINGSOMRÅDER – TILTAK OG AKTIVITETER

3. PRIORITERTE UTVIKLINGSOMRÅDER – TILTAK OG AKTIVITETER

I dette kapittelet beskrives prosjektets prioriterte utviklingsområder med tilhørende tiltak og aktiviteter mer utfyllende. De seks utviklingsområdene som utgjør prosjektets prioritering og retningsangivelse, ble besluttet i prosjektfase 1. Gjennom prosjektfase 2 ble de videreutviklet og fylt med innhold og konkrete eksempler, både fra eksisterende virksomhet og gjennom tiltak og aktiviteter initiert av prosjektet. Etter en kort introduksjon til prosessen som resulterte i de seks utviklingsområdene, følger beskrivelser av relevante eksempler fra eksisterende virksomhet, tiltak og aktiviteter, strukturert etter de seks områdene de faller inn under. Slutten av hvert delkapittel løfter fram de anbefalingene prosjektet gir til vår oppdragsgiver, prorektor ved NTNU, og til våre fagmiljøer, for hvert av disse utviklingsområdene. Disse anbefalingene står helt sentralt i oppfølgingen av prosjektet.

Fremtidens HUMSAM-studier ferdigstilte fase 1 av prosjektet med en rapport som ble publisert i oktober 2020 (Delrapport HUMSAM Fase 1). Basert på arbeidet i prosjektet, lokale analyser, intervjuer med eksterne og innspill fra studenter, presenterte rapporten ambisjonen og målsetningene for det videre arbeidet, og i hvilke retninger HUMSAM ved NTNU bør utvikle seg. Mange ulike aktører kom i løpet av fase 1 med innspill til prosjektet. Noen av de viktigste innspillene kom i forbindelse med workshop 2 som vi arrangerte 18. mai 2020, der også flere eksterne aktører deltok. I løpet av workshopen ble det arbeidet med å utvikle en felles forståelse av den nåværende situasjonen i form av en SWOT-analyse. Analysen av styrker og svakheter, muligheter og trusler, ble et viktig bakteppe for å identifisere retninger, og noen utviklingsområder utkrystalliserte seg som sentrale i fase 2 av prosjektet.

SWOT-analysen (S=Styrker, W=Svakheter, O=Muligheter, T=Trusler) – i bilde og i tekst:

S

- **Sterke fagmiljø:** godt utgangspunkt for å gi forskningsbasert utdanning. Vi utdanner kandidater som har dybdeforståelse og evner å stille gode spørsmål. De kan plassere kunnskapen i en kontekst og en kultur.
- **Språk:** Studentene lærer seg et språk å snakke om faget sitt på. Det gir et godt utgangspunkt for å formidle og gjør dem til myndige borgere som kan delta i et offentlig ordskifte.
- **Vil også nytt:** Vi oppfattes som offensive. Vi oppfattes som offensive, vil samarbeide tettere med arbeidslivet og har mange medarbeidere som fremmer læring på nye måter. Godt utgangspunkt for mer samarbeid, nye forskningsprosjekter og å utnytte potensialet for samarbeid på tvers på NTNU.

W

- Kommunikasjonsutfordringer
  - For utydelig kommunikasjon rundt hva våre kandidater kan bidra med til arbeidslivet (generell kompetanse og ferdigheter)
  - For introvert/akademisk kommunikasjon mot studentene
  - For lite stolthet (og kanskje for lite aksept fra andre) internt på NTNU om HUMSAM-fagenes betydning.
- For dårlig kommunikasjon med arbeidslivet rundt langsiktige kompetansebehov
- Administrativ kompleksitet og ressursfordelingsmodeller som motvirker tverrfaglighet

O

Verden trenger humanister og samfunnsvitere i enda større grad

- Vår **dybdekunnskap** er viktig i møte med alle store samfunnsutfordringer, men det forutsetter at vi **kommuniserer** denne kunnskapen på en enda bedre måte – både i tverrfaglig samarbeid og generelt.
- Kritisk tenkning, kildekritikk, etikk, kultur, kommunikasjon, menneskerettigheter, likestilling osv. gir oss en unik mulighet til å være en viktig **samfunnsaktør**. Det er svært viktig at vi får til tettere samgang med **teknologi**.
- **Fagprofiler og fleksibilitet** (dybde versus tverrfaglighet) gir oss muligheter for faglig samarbeid, å rekruttere flere studenter, og også for et fremtidig samfunns- og arbeidsliv – livslang læring.

T

- **Negativitet** (negativ kritikk versus fremsnakking av det positive)
  - Populisme
  - Arbeidsledighet
- **Fremtidige studenters forventninger og forutsetninger**
  - Evner vi å forstå det og gi et meningsfullt tilbud?
  - Kunnskap og kompetanse
- **Økonomi**
  - Redusere bevilgninger fremover
  - Læringsaktiviteter som fremmer kompetanse, koster mer

På dette grunnlaget ble følgende mål og prinsipper for framtidas HUMSAM-studier ved NTNU fastsatt:

- HUMSAM-miljøene har sterke, forskningsbaserte programutdanninger, som forvalter essensiell kunnskap og kompetanse for samfunnet. Dette skal fortsatt stå i sentrum i videreutviklingen av vår studieportefølje.
- HUMSAM skal være en fullverdig partner i arbeidet med å oppnå FNs bærekraftsmål og i arbeidet med store samfunnsutfordringer.

- HUMSAM skal vise betydningen av våre disipliner i samfunnets sentrale digitaliseringsprosesser, og utdanne kandidater som har særskilte ferdigheter til å arbeide tverrfaglig med samfunnsutfordringer.
- Studieporteføljen innenfor HUMSAM skal videreutvikles innenfor bærekraftige økonomiske rammer, vise fram og bevare disiplinenes egenart, og styrke samfunnets og arbeidslivets behov. Dette må skje i nært samarbeid med representanter for samfunns- og arbeidsliv.
- Samtidig som vi styrker oss for å møte framtidas behov og utfordringer, må vi sørge for at det vi er sterke på i dag blir mer synlig både for studentene og for samfunnet rundt oss. Vi må også bistå studentene våre i overgangen til arbeidslivet, og utnytte de muligheter som ligger i at vi er en del av NTNU, med bredde og tverrfaglighet som ett av de viktigste kjennetegn.

Med dette som utgangspunkt ble ølgende seks utviklingsområder identifisert som sentrale i det videre arbeidet i fase 2 av prosjektet:

1. Styrke HUMSAM-studienes bidrag til å løse store samfunnsutfordringer
2. Videreutvikle HUMSAM-studienes tverrfaglighet, og øke studentenes tverrfaglige samarbeids-kompetanse
3. Identifisere gode eksempler på tiltak som øker HUMSAM-studienes arbeidslivsrelevans, og gjennom det utvikle nye og eksisterende tiltak
4. Identifisere utfordringer knyttet til kompetanse, læring og vurdering, videreutvikle HUMSAM-studienes læringsmiljø, for eksempel gjennom å organisere læring på andre måter og prøve ut flere former for studentaktive læringsformer eller lignende
5. Identifisere utfordringer, videreutvikle og prøve ut nye måter HUMSAM-studiene kan kommunisere om hva studiene inneholder og representerer, hvilken kompetanse studentene får og hvilket samfunnsbidrag studiene gir
6. Identifisere strukturer og økonomiske rammer som har betydning for den framtidige utviklingen av vår studieporteføljе, og foreslå tiltak og endringer som kan bidra til å lette denne utviklingen

I det følgende er de seks utviklingsområdene organisert som underkapitler i kapittel 3 (3.1– 3.6), for å beskrive hvordan utviklingsområdene ble fulgt opp av prosjektet i fase 2 med tiltak og aktiviteter, både direkte i prosjektets regi, og aktiviteter/utviklingsprosjekt i regi av fagmiljøene.

3.1 Samfunnsutfordringer

Humaniora og samfunnsvitenskap, som enkelt sagt studerer mennesker, kultur og samfunn, forvalter kunnskap og perspektiver om endringsprosesser samfunnet har opplevd og som pågår nå. Av begge disse grunner er fagene våre viktige for å finne løsninger på komplekse samfunnsutfordringer som verden trenger svar på. Dette bør utdanningene våre også bære bud om. I den perioden FHS-prosjektet har pågått, ser vi at flere av fagmiljøene våre er opptatt av dette. Nye studieprogram har blitt etablert og nye emner innen blant annet bærekraft er utviklet i flere fag. NTNU med sin teknisk-naturvitenskapelig hovedprofil og sine disiplin- og profesjonsfag, gir et godt utgangspunkt for å finne løsninger og perspektiver på samfunnsutfordringene.

Her vil vi særlig peke på de innspill vi fikk fra intervjuene med sentrale aktører fra politikk, media, kultur- og arbeidsliv, som FHS i samarbeid med FTS gjennomførte i mai/juni 2020 (kalt «omverdenintervjuer»).[13] I disse samtalene om framtidige kompetansebehov stod tema som tverrfaglighet, bærekraft, digitalisering, arbeidslivsrelevans og livslang læring sentralt og gav prosjektet flere nyttige innspill, som også er vektlagt i flere av anbefalingene og tiltakene prosjektet fremmer. I denne sammenhengen vil vi særlig

13 Viser til en mer fyldig oppsummering av disse samtalene som følger som vedlegg til delrapport 1 (Delrapport HUMSAM Fase 1).

peke på det flere aktører la vekt på: *Kunnskap og deltakelse fra HUMSAM-miljøene er helt essensielt for å møte dagens og framtidas kompetansebehov i samfunns- og arbeidsliv*. Og dette behovet blir ikke mindre i årene framover. Det raske teknologiskiftet og de store globale utfordringene krever evne til omstilling og nytenkning. For å bidra til å løse disse utfordringene, trenger vi et mer omfattende samarbeid på tvers av fagekspertise og profesjoner. Behovet for tverrfaglighet var derfor et gjennomgående tema under disse samtalene. Ikke minst ble det pekt på det fortrinnet NTNU besitter som et breddeuniversitet med et sterkt teknologimiljø og ditto sterke miljøer innen humaniora og samfunnsvitenskap. Her ble behovet for tema knyttet til bærekraft, klimaomstilling og digitalisering i utdanningene særlig framhevet, og at dette krever aktiv deltakelse også fra HUMSAM-miljøene. Flere la derfor vekt på at NTNU har en unik mulighet til å markere seg enda sterkere både nasjonalt og internasjonalt, dersom vi utnytter det potensialet som ligger i breddeprofilen ved universitet vårt. For kunnskapsutvekslingen må gå begge veier. Eller som en av deltakerne spissformulerte det: «*Teknologer uten dannelsesmessig* ballast er både *kontekstløse og kan være farlige. HUMSAM kan bli irrelevant uten kunnskap om teknologi og digitalisering*.»

Spørsmålet er derfor på hvilken måte prosjektet har arbeidet med å styrke HUMSAM-studienes bidrag til å løse de store samfunnsutfordringene?

Sommeren 2021 inviterte prosjektet HUMSAM-fagmiljøene og studentene til å komme med innspill på hvilke komplekse samfunnsutfordringer som det er viktig at HUMSAM-studiene fronter eller bidrar inn i. Innspillene skulle brukes i en workshop høsten 2021. Selve workshopen ble avlyst (grunnet tidspress i organisasjonen), men prosjektet fikk inn en del forslag fra fagmiljø og gjennom egne møter med studenter, som vi ønsker å ta med oss videre (se tekstboks under).

MANGFOLD AV SAMFUNNSUTFORDRINGER RELEVANT FOR VÅRE STUDIER:

- trusler mot demokratiske styresett
- bærekraft
- migrasjon
- likestilling og mangfold
- språk: kompetanse, språklige forhold og praksiser resultat av migrasjon og internasjonalisering
- ulikhet
- environmental humanities
- climate fictions
- tverrfaglighet
- et bærekraftig arbeidsmarked
- humanistisk arv forbli livskraftig del av verdigrunnlag
- automatisering og teknologiske omveltninger
- samfunnsdeltagelse og funksjonshemming

I fase 2 av prosjektet har det vært viktig å identifisere allerede eksisterende aktiviteter som kan brukes som gode eksempler på utvikling innenfor dette og de andre utviklingsområdene som prosjektet har valgt å rette seg mot, i tillegg til aktiviteter og tiltak som prosjektet selv har tatt initiativ til. Når det gjelder tema knyttet til de store samfunnsutfordringene i utdanningen vil vi særlig nevne:

- Pilotprosjektet med tverrfaglig profil innen bærekraft og digitalisering i samarbeid med FTS (se nærmere beskrivelse under kap. 3.2)
- Forslaget til en helhetlig kompetanseprofil for HUMSAM-studiene (se nærmere beskrivelse under kap. 3.4)
- Tildeling av såkornmidler til relevante utviklingsprosjekter på utdanningsområdet (jf. oversikt under kap. 2.5)
- Områdeemnene ved HF (se nærmere beskrivelse under)
- Masterprogrammet i organisasjon, digitalisering, administrasjon og arbeid (ODA) ved SU-ISS (se nærmere beskrivelse under)
- Digital humaniora (se nærmere beskrivelse under)
- Sosial bærekraft som satsingsområde ved SU (se nærmere beskrivelse under)

I tillegg til disse konkrete tiltakene, vil vi peke på at de store samfunnsutfordringene har en sentral plass i ordinære prosesser med årsplaner, utvikling av studieporteføljen og i studieplanarbeidet, altså prosesser i linja.

Områdeemner: HF
Områdeemnene ved HF skiller seg ut sammenlignet med de fleste andre områdeemnene ved de øvrige fakultetene og utdanningsområdene ved NTNU. Det handler primært om den innholdsmessige tilnærmingen der HF har lagt vekt på at emnene skal favne bredt på tvers av fag og studieprogram, mens de øvrige fakultetene har lagt større vekt på nærhet til fag og program. Denne tilnærmingen gir muligheter nettopp for å tenke tverrfaglig rundt tema som bærekraft og store samfunnsutfordringer innenfor rammene av disse områdeemnene, som sammen med ex.phil. utgjør de obligatoriske fellesemnene ved NTNU. Dagens områdeemner ved HF tar også opp i seg flere av de store samfunnsutfordringene: "*Mangfold og integrering. Transkulturelle dynamikker*" (HFO1003), "*Digitale endringer*" (HFO1001) og "*Menneskets tidsalder*" (HFO1004, om bl.a. klimaendringene). HF tilbyr i tillegg emnet HFO1002 "*Innovasjon og entreprenørskap i praktisk-estetiske fag*", som også er et emne som inngår som et obligatorisk fellesemne på tvers av institutt og studieprogram ved HF. Vi viser ellers til mer informasjon om emnene på HFs nettside: https://www.ntnu.no/hf/utdanning/omradeemner

ODA-programmet: SU
Masterprogrammet i organisasjon, digitalisering, administrasjon og arbeid ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap er et tverrfaglig masterprogram med bidrag fra ulike fagmiljøer både i og utenfor HUMSAM-miljøene. Målet med programmet er å gi studentene en tverrfaglig forståelse av samspillet mellom digitale teknologier og offentlige og private virksomheter. Det gir kunnskap om digitalisering og samfunnsendring, med særlig blikk på endringer i arbeidslivet og utviklingen av den norske velferdsstaten. Her kan studentene velge å fordype seg innen sosiologi, statsvitenskap, pedagogikk, økonomi, informatikk og teknologi. Gjennom mikrososiologiske tilnærminger vil studentene kunne bidra med kunnskap om hvordan digitalisering og organisasjonsendringer påvirker arbeids- og profesjonsutførelse. ODA-programmet tar med andre ord opp svært sentrale problemstillinger og utfordringer som dagens og morgendagens samfunn og arbeidsliv står overfor.

Digital humaniora: HF
Ved HF er det flere forskningsmiljø som har utviklet kompetanse innen bruk av avanserte teknikker for dataanalyse, samt digital humaniora (DH). I samarbeid med universitetsbiblioteket har det blant annet blitt etablert en DH-lab. Det foreligger planer om å samle disse miljøene og videreutvikle DH-laben til en felles ressurs innen avanserte digitale metoder som HFs forskere og studenter kan benytte seg av.

Sosial bærekraft som satsingsområde ved SU
SUs særskilte faglige profil finnes innenfor problemstillinger knyttet til menneske, miljø og samfunn. Våre fagmiljøer studerer og underviser om forhold ved samfunnet og forbindelser mennesker imellom. SUs årsplan for 2022 ble vedtatt i fakultetsstyret 3. desember 2021 og løfter fram tre til dels nye områder:

- For å ivareta universitetets felles samfunnsoppdrag når det gjelder store samfunnsutfordringer, ofte med referanse til FNs bærekraftmål, spisses prioriteringene mot sosial bærekraft innenfor utdanning, forskning og innovasjon.
- Videre prioriteres det å løfte fram arbeid med innovasjon, omstilling og nyskaping som et særskilt område, men i sammenheng med bærekraft og i samarbeid med arbeids- og samfunnsliv. Det er sterke forventninger i sektoren om at SU skal bidra i omstillingsarbeid innenfor klima og miljø, digitalisering og demografiske utfordringer. Jf. punktet over, har SUs fagmiljø en særegen mulighet til å løfte fram problemstillinger som omhandler menneskelige og samfunnsmessige forhold i omstilling og nyskaping.
- Den tredje prioriteringen er derfor også knyttet til tverr-/flerfaglig samhandling og partnerskap. SU kan og bør arbeide mer målrettet med forskning, utdanning og innovasjon i samarbeid med andre deler av NTNU, og med ulike aktører i samfunns- og arbeidsliv. Som vertsfakultet for innovasjonsutvalget «Oppvekst og utdanning i TRD.3.0.», har SU mulighet til å utforske samskaping som ivaretar området i bredden. Området omfatter både disiplinfaglige og profesjonsfaglige utdanninger og forskningsaktivitet rettet mot barn og unges liv og velferd (for eksempel utenforskap, migrasjon, psykisk helse, kultur, skole, sosial ulikhet, mangfold m.m.).

Våre anbefalinger: Store samfunnsutfordringer

Til fakultet, institutt og studieprogram:

- Ta initiativ til å videreutvikle studieporteføljen slik at den tydelig viser at våre fag gir perspektiver og svarer på samfunnsutfordringer. Dette kan skje på flere måter: Tydeliggjøre hvilke bidrag eksisterende portefølje gir til å løse ulike samfunnsutfordringer. Utvikle nye emner og eventuelt nye studieprogram. Utvikle flere tverrfaglige profiler med samfunnsaktuelle tema der HUMSAM-fagene har særlig mye å bidra med.
- Oppfordre flere fagmiljø til å engasjere seg i tverrfaglige, tematiske forskningsprosjekter og se disse prosjektene i sammenheng med utdanningsporteføljen. Involver studenter i forskningsprosjekter i større grad enn i dag.

Til prorektor:

- Legge bedre til rette for utdanningssamarbeid på tvers av fakultet. Det trengs når NTNU skal gi bidrag til en bærekraftig utvikling og andre store samfunnsutfordringer
- Innlemme utdanningsområdet i de tematiske satsingsområdene ved NTNU

3.2 Tverrfaglighet

De store samfunnsutfordringene kan ikke løses av enkeltfag alene. Vi må jobbe sammen ut fra hver vår faglighet. Tilsvarende er forventningene i arbeidslivet at vi utdanner kandidater som evner å jobbe prosjektbasert i tverrfaglige team. Tverrfaglighet omfatter alt fra overskridelse av relativt nære disiplingrenser, til samarbeid mellom fagmiljøer som tradisjonelt står langt fra hverandre, eller det vi kan kalle *radikal tverrfaglighet.* Men i begge tilfeller er en fellesnevner at det kreves øvelse og kompetanse i å samhandle produktivt på tvers.

Våre studier skal gi solid fag-/disiplinfordypning, men denne bør styrkes med kompetanse i tverrfaglig samhandling. NTNU som breddeuniversitet er i en unik posisjon til å kunne utvikle og tilby slike kandidatprofiler, og HUMSAM-fagene bør utvikle sin selvskrevne plass i porteføljen.

Hvordan har prosjektet arbeidet for å videreutvikle HUMSAM-studienes tverrfaglighet, og øke studentenes tverrfaglige samarbeidskompetanse?

Tverrfaglige profiler i bærekraft og digitalisering – pilotordning

Piloten med tverrfaglige profiler i bærekraft og digitalisering, som er en bestilling fra prorektor for utdanning, er utviklet i samarbeid mellom FHS og FTS, og planlegges med oppstart studieåret 2022/2023. Formålet med de tverrfaglige profilene er å gi studentene mulighet til å studere faglige områder med spesifikk relevans for de store samfunnsutfordringene og for en bærekraftig samfunnsutvikling. De skal gi studentene mulighet til å opparbeide seg tverrfaglig samarbeidskompetanse, samt kompetanse i å jobbe prosjektbasert med sammensatte problemstillinger. De tverrfaglige profilene er valgbare tematiske emnepakker på 30 studiepoeng, og består av en kombinasjon av emner fra eksisterende FHS- og FTS-portefølje, samt et tilhørende nyutviklet og obligatorisk «tverrfaglig profilemne».[14] For studieåret 22/23 vil det gå tre tverrfaglige profil-piloter: En *tverrfaglig profil i bærekraft*, der Institutt for tverrfaglige kulturstudier (HF) og Institutt for energi og prosessteknikk (industriell økologi, IV) i samarbeid utvikler det obligatoriske emnet; en *tverrfaglig profil i digital innovasjon og entreprenørskap*, der Institutt for datateknologi og informatikk (IE) og Institutt for pedagogikk og livslang læring (SU) i samarbeid utvikler det obligatoriske emnet; og en *tverrfaglig profil i digital transformasjon av organisasjoner, kultur og samfunn* der Institutt for sosialantropologi (SU) og Institutt for datateknologi og informatikk (IE) i samarbeid utvikler det obligatoriske emnet.

For prosjektet har utvikling av de tverrfaglige profilene i hhv. bærekraft og digitalisering vært én måte å øke BA-studentenes tverrfaglige samarbeidskompetanse på. En annen måte prosjektet har arbeidet med tverrfaglighet i studiene på, har vært gjennom utviklingen av *kompetanseprofil for HUMSAM-studiene*. Som et verktøy kan kompetanseprofilen bl.a. brukes for å få instituttene og de programansvarlige til å se sammenheng mellom det studietilbudet studentene får i disiplinen og det de lærer i fellesemnene på NTNU. Ett av målene i kompetanseprofilen for HUMSAM handler også om å gi alle bachelorstudentene erfaring i tverrfaglig samhandling i løpet av studietiden (se nærmere omtale av kompetanseprofilen i kap. 3.4).

Prosjektet har også tildelt såkornmidler knyttet til tverrfaglighet: *SPRÅK1200 Fremmedspråk og samfunn – utvikling av nøkkelemne for fremmedspråkseksjonene (*se nærmere omtale i egen tekstboks).

14 I den første utviklingsfasen av tilbudet om tverrfaglige profiler ble det kalt for «minors». Begrepet «minors» fanger konseptet om at tilbudet skal være e tte og studenter foreslå ny betegnelse som kunne vise til innhold, samt fungere på norsk. Etter en slik medvirkningsrunde ble betegnelse tverrfaglig profil i bærekraft/digitalisering.

FREMMEDSPRÅK OG SAMFUNN: UTVIKLING AV NØKKELEMNE FOR FREMMEDSPRÅKSEKSJONENE

Institutt for språk og litteratur foreslo tidlig i HUMSAM-prosjektet at tysk-, fransk- og spanskseksjonen kunne ta eierskap til emnet «SPRÅK1200 – Fremmedspråk og samfunn» på en helt ny måte ved å la det bli et nøkkelemne i den nye bachelorgraden. På denne måten kunne det etableres et faglig møtepunkt mellom språkfagenes tre disipliner og samfunnsvitenskapene, gjennom temaer og områder som sosiolingvistikk, oversettelse og globalisering, sosiokritikk, litteratursosiologi og andre- og tredjespråklæring i et samfunnsperspektiv.

Instituttet søkte om midler til å arrangere en workshop med to inviterte gjester fra Universitetet i Oslo og Universitetet i Bergen, samt fire av instituttets egne ansatte. Workshopen er planlagt gjennomført i starten av 2022, over to dager med foredrag, presentasjoner og diskusjoner. Det skal også jobbes med utkast til en ny emneprofil, og planlegging av videre drift.

Instituttet mener det er viktig å utvikle gode emner som tidlig i studieløpet styrker studentenes opplevelse av fremmedspråkfagenes relevans, og som hjelper dem med å utvikle sin egen faglige identitet og tverrfaglige selvtillit. Slik vil vi kunne utdanne humanister som er i stand til å finne sin rolle i samspillet som skal løse de store samfunnsutfordringene.

Eksempler på tverrfaglig samarbeid

Selv om det eksisterer et stort potensial for mer tverrfaglig samarbeid innenfor NTNU, finnes det mange eksempler på eksisterende tverrfaglig samarbeid som HUMSAM-miljøene er involvert i, både innenfor HUMSAM og mellom HUMSAM og andre deler av NTNU. De tverrfaglige studieprogrammene i hhv. *Kulturminneforvaltning* (BA og MA v/IHS-HF), *Europastudier* (BA og MA v/IHK-HF), *Musikkteknologi* (BA og MA v/IMU-HF), *ODA-programmet* (MA v/ISS-SU), *Medier, kommunikasjon og informasjonsteknologi* (MA v/ISS-SU) og *Natural Resources Management* (MA v/IGE-SU) er alle gode eksempler. HUMSAM-miljøene har m.a.o. lang erfaring i tverrfaglig samarbeid, men det er også viktig å utforske nye måter og rammer for å utvikle tverrfagligheten på ved NTNU, og her viser vi særlig til den nevnte piloten som de to framtidsprosjektene har utviklet i fellesskap. De såkalte breddeprofilene i samfunnsøkonomi ved ISØ-ØK er også eksempel på nye måter å organisere og ramme inn tverrfaglig samarbeid på (se nærmere omtale i egen tekstboks).

BREDDEÅRSPROFILER I BACHELORPROGRAMMET I SAMFUNNSØKONOMI:

Breddeårsprofilene ble etablert fordi studentene etterspurte veiledning om gode valg, arbeidslivet etterspurte digital kompetanse (en egen kandidatundersøkelse vi gjorde i 2016) og instituttet ønsket å synliggjøre fagkombinasjoner vi mener står godt til samfunnsøkonomi og dermed gir kvalitet i utdanningen.

Vi tilbyr følgende profiler:

- støtteprofil IKT (består av eksisterende emner ved IE-fakultetet)
- støtteprofil Økonomi og administrasjon (består av eksisterende emner ved NTNU Handelshøyskolen)
- støtteprofil Politisk økonomi (består av eksisterende emner ved ISS)

Vi har også synliggjort støtteprofilene på våre nettsider slik at potensielle studenter ser at vi har et spennende tverrfaglig tilbud.

Våre anbefalinger: Tverrfaglighet

Til fakultet, institutt o g studieprogram:

- Ta initiativ til å utvikle nye tverrfaglige satsinger i samarbeid med kolleger ved andre studieprogram. Involver gjerne ressurser som allerede finnes ved NTNU, for eksempel innen de tematiske områdene bærekraft, energi, hav og helse, samt NTNU Digital og AI-lab. På institutt/ved de enkelte studieprogram kan en arbeide målbevisst med programutvikling for å oppnå mer og kvalitativt bedre tverrfaglighet ved å:
    - framheve styrken i egen disiplin ved å sette den i en sammenheng, også med tanke på at deler av emnene tilbys studenter ved andre program (fra andre disiplinfag)
    - framheve og utvikle hvilke emner/emnepakker som er gode valg for egne disiplinstudenter når de skal velge emner (for eksempel i bachelorgradens breddeår/valgfri del)
    - framheve og utvikle hvilke emner/emnepakker innenfor egen portefølje som er gode valg for andre studenter
    - vurdere om emner/emnepakker kan utvikles til tverrfaglige profiler, sett i lys av erfaringer gjort med piloteringen som er underveis, og om de resulterer i utdanningstilbud som kan bidra til livslang læring

Til prorektor:

- Oppnevne en styringsgruppe/studieprogramråd som følger opp de tverrfaglige pilotprosjektene som settes i gang fra høsten 2022 og som har i sitt mandat å styre gjennomføring, justere kurs, evaluere pilotene, og eventuelt forberede oppskalering av tilbudet
- Vurdere om NTNU, i forlengelsen av piloteringen av de tverrfaglige profilene, som et breddeuniversitet med tydelige disiplinære fagfordypninger, skal tilby *alle* bachelorstudenter kompetanse i tverrfaglig samhandling, og om denne kompetansen tematisk skal tilknyttes store samfunnsutfordringer:

- Et tiltak kan være å videreutvikle framtidsprosjektenes piloter med valgbare tverrfaglige profiler. Slike tverrfaglige profiler kan i tillegg til sterk disiplinær fagfordypning bidra til at bachelorstudentene i sum oppnår kompetanse som bidrar til å svare på store samfunnsutfordringer. I dialog med fakultetene kan prorektor utfordre alle fagmiljø ved NTNU til å bidra i slike tverrfaglige profiler.
- Et tiltak kan være å sette ned en arbeidsgruppe som systematisk går gjennom helheten i NTNUs tilbud av fellesemner, og sammenhengen mellom dem. Hvordan bidrar disse til kandidatenes helhetlige kompetanse, og til en «NTNU-profil»?

3.3 Arbeidslivsrelevans

Det hersker liten tvil om at HUMSAM-fagene er samfunnsrelevante og viktige for at vi som kunnskapssamfunn skal kunne ta fatt på framtidas store utfordringer. For at våre fagfelt skal kunne bidra på best mulig måte, må kandidatene våre arbeide i hele bredden av arbeidslivet. De må være til stede der det kreves høy kompetanse, og få brukt sin kompetanse også der HUMSAM-kandidatene tradisjonelt ikke har vært like etterspurt, som teknologer, jurister og økonomer. Veien til arbeidslivet bør tydeliggjøres og forenkles for studentene, og de må være trygge på egen kompetanse. Dette kan gjøres ved å styrke samarbeidet med arbeidslivet innenfor studieprogrammene. Vi bør også bruke undervisningsformer som fremmer arbeidslivsrelevans, og framfor alt, vi må tydeliggjøre den humanistiske og samfunnsvitenskapelige kompetansen ytterligere. For å gjøre dette må det jobbes både innad i studieprogrammene og utover mot arbeidslivet.

Arbeidslivsrelevans er viktig, men det er også betimelig å stoppe opp og spørre: Relevant på hvilke måter? Og relevant for hvem? Hva er relevans i høyere utdanning? En del av samfunnsoppdraget til universiteter og høyskoler er å utdanne kandidater som møter arbeidslivets kompetansebehov. En annen viktig del av samfunnsansvaret er å understøtte demokratiske institusjoner gjennom å bidra til kritisk og kunnskapsbasert refleksjon i offentligheten. Dette gjør disiplinutdanningene ved universitetene i høyeste grad samfunnsrelevante. Samfunnsrelevans forstått på denne måten er også en side ved arbeidslivsrelevans. Kanskje er det slik at vi i Norge har noen av de beste kunnskapssystemene i verden, nettopp fordi vi vektlegger verdien av kunnskap også fra et samfunnsperspektiv?

Stortingsmeldingen om arbeidslivsrelevans i høyere utdanning ble publisert våren 2021. Den løfter fram en rekke problemstillinger knyttet til arbeidslivsrelevans som må drøftes på alle nivå i organisasjonen i årene framover.[15] I meldingen pekes det på at de store samfunnsutfordringene ikke kan løses av én sektor alene. Et tett samspill mellom høyere utdanning og arbeidsliv er del av beredskapen samfunnet må ha på plass for å møte utfordringer vi står overfor her og nå, og for å skape den framtida vi ønsker. Meldingen konkluderer derfor med at et tettere samarbeid mellom universiteter, høyskoler og virksomheter i offentlig, privat og frivillig sektor er den nye normalen. Dette er problemstillinger også HUMSAM-prosjektet har løftet fram.

Det er imidlertid ingen enkle løsninger på spørsmålet om hvordan vi best kan bidra til å oppnå økt arbeidslivsrelevans i disiplinstudiene innenfor HUMSAM. NOKUT-rapporten som kom på bakgrunn av prosjektet «Operasjon praksis 2018–2020» ble bestilt som et forarbeid til stortingsmeldingen. NOKUT-rapporten peker på en rekke utfordringer vi står overfor. Rapporten bygger på en kartlegging og evaluering av arbeidslivsrelevans i elleve utvalgte studieprogram innenfor disiplinfag ved landets sju universiteter samt Høgskulen på Vestlandet. Både realfag og HUMSAM var representert, blant annet med masterprogrammet i historie ved NTNU. Rapporten peker på mange svakheter og forbedringsmuligheter når det gjelder arbeidet med arbeidslivsrelevans innenfor disiplinprogrammene. De konkluderer også med

15 Meld. St. 16 (2020–2021) - Utdanning for omstilling - Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning)

at hvis disiplinutdanningene skal lykkes med å utvikle arbeidslivsrelevansen i sine studieprogrammer, må de i større grad integrere problemstillinger knyttet til arbeidslivsrelevans i sin tenkning rundt faglig utvikling, og ikke løsrive det som et særskilt tiltak ved siden av den faglige aktiviteten. Rapporten kommer så med en rekke anbefalinger om utviklingstiltak rettet mot alle nivå innenfor høyere utdanning, fra Kunnskapsdepartementet og ned på studieprogramnivå, og vi viser til rapporten for nærmere detaljer om dette.[16][17]

Problemstillinger knyttet til arbeidslivsrelevans i disiplinstudiene innenfor HUMSAM har stått sentralt i drøftingene i prosjektet ved flere anledninger. Eksempler på slike anledninger er konferansen «*Framtidskraft*» som ble arrangert 5. november 2021 i samarbeid mellom Trondheim kommune og NTNU, Universitetskommunesamarbeidet, og Næringsforeningen i Trondheimsregionen. Prosjektet deltok aktivt i planleggingen og gjennomføring av konferansen.

En styrking av arbeidslivsrelevansen i disiplinstudiene er også en sentral begrunnelse for arbeidet med *Kompetanseprofil for HUMSAM* (se nærmere om dette i kap. 3.4).

Arbeidslivsrelevans ligger også som en viktig målsetting for arbeidet med å etablere mer tverrfaglig samarbeid innenfor NTNU. Eksempelvis, piloten «Tverrfaglige profiler innenfor bærekraft og digitalisering» kjøres nå i samarbeid med «Fremtidens teknologistudier» (se nærmere om dette i kap. 3.2). Vi har også arrangert workshops med bred deltakelse fra arbeidslivet, nettopp for å sikre at relevante problemstillinger knyttet til arbeidslivet blir løftet fram og drøftet blant representantene for våre fagmiljø. Prosjektet tildelte også såkornmidler til flere prosjekter som adresserte arbeidslivsrelevans i studiene.

16 https://www.nokut.no/rapporter/evaluering arbeidslivsrelevans disiplinutdanninger.pdf

17 Det er også av betydning hva vi legger i begrepet «arbeidslivsrelevans». Her vil vi rette oppmerksomhet mot drøftingene av dette i innledningen i NOKUT-rapporten, hvor det skilles mellom porteføljerelevans på den ene siden, dvs. hvorvidt de ulike utdanningene og den samlede porteføljen ved en utdanningsinstitusjon svarer godt nok til arbeidslivets behov, og til innholdsrelevans på den andre siden. Det siste defineres i rapporten hvorvidt utdanningene har «visse innholds- og prosesskjennetegn som anses som viktige og verdifulle innenfor (a) spesifikke mottakeryrker, og/eller (b) i tilnærmet alle jobbsammenhenger.» Det er liten tvil om at vi i vår sammenheng ønsker å rette søkelys på innholdsrelevans i de enkelte studieprogrammene. Det er imidlertid viktig å understreke at det er en vid definisjon det her tas utgangspunkt i, der eksempelvis praksisutplassering/hospitering er ett av flere tiltak for et mer arbeidslivsrettet tilbud i studieprogrammet.

GOING DUTCH: SHARING EMPLOYABILITY EXPERIENCES FROM THE NETHERLANDS WITH HUMSAM STUDENTS AND STAFF

Institutt for historiske og klassiske studier inviterte Jerôme de Liège til å holde gjesteforelesninger og seminar om arbeidslivsrelevans for studenter og ansatte ved Det humanistiske fakultet og Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap. De Liège er ansatt ved Maastricht University, Nederland, som i seks år hatt en egen seksjon for arbeidslivsrelevans.

Hensikten med arrangementene var å vise hvordan ansatte ved Maastricht University reflekterer over arbeidslivsrelevans når de planlegger undervisning, hjelpe studenter som sliter med å se sin egen arbeidslivsrelevans, og hjelpe studenter med bedre å forstå hvordan de kan bruke graden sin i arbeidslivet.

Det ble i november 2021 avholdt to gjesteforelesninger – én for studenter og én for ansatte. Den første hadde tredjeårs bachelorstudenter og førsteårs masterstudenter som målgruppe, og hadde tittelen «How Employable Am I? Connecting Your Degree with the Working World". Den andre hadde tittelen "How to Foster Your Students' Employability: A University Community Perspective", og rettet seg mot forelesere, studieveiledere, kurskoordinatorer og programledere.

Prosjektet har arbeidet med å identifisere gode eksempler på tiltak som øker HUMSAM-studienes arbeidslivsrelevans. Det er viktig å understreke at flere av fagmiljøene innenfor HUMSAM har jobbet med å styrke arbeidslivsrelevansen i studiene over flere år, og det på bred basis.

Rammeplanfestet praksis som kobler utdanning og arbeidsliv er en av flere former for åpenbar arbeidslivsrelevans som også kan styrkes. Fakultetene som inngår i prosjektet har studier innenfor lærerutdanning, helse og sosialfag der slik praksis inngår, og kan derfor hente ut verdifull erfaring til bruk i disiplinstudiene. For disiplinfagene er det imidlertid vel så viktig å se på andre måter å koble utdanning og arbeidsliv. Flere studieprogram har over lengre tid hatt forskjellige former for koblinger mellom studiene og arbeidslivet som en viktig faglig komponent, for eksempel *Europastudier, Globalisation and Sustainable Development, Kulturminneforvaltning* og *Studier av kunnskap, teknologi og samfunn*.

Et relevant eksempel er tilbudet masterstudentene ved HF har i *Humanister i Praksis* (HiP), som må nevnes spesifikt når det gjelder bruk av humanistisk kompetanse i arbeidslivet. Dette er et årlig emnetilbud på 7,5 studiepoeng som tilbys etter søknad til ca. 30 masterstudenter ved HF, som et alternativ til Eksperter i team (EiT). Det er mye god erfaring og overføringsverdi å hente fra dette tilbudet med tanke på å styrke kontakten med arbeidslivet.

For å vise fram bredden i arbeidet som allerede pågår innenfor dette feltet, kan prosjektet vise til flere relevante eksempler:

- Masterprogrammet *Språk og kommunikasjon i profesjoner* ved Institutt for språk og litteratur (ISL) er et studium som utforsker viktigheten av språk og kommunikasjon i arbeidslivet, hvor studentene fordyper seg i «*teorier, modeller og metoder for å forstå og undersøke kommunikasjonsutfordringer i arbeidslivet*». Selv om det ikke er praksisplasser/hospitering i studiet (med unntak av to-ukers hospiteringsordning i emnet SKIP3004 *Forskningsmetode og forskningsetikk*), er det vanlig at masteroppgaven skrives i tilknytning til et arbeidslivsrelevant tema. Her bidrar fagmiljøets

omfattende nettverk ute i arbeidslivet til å hjelpe studentene til å finne aktuelle problemstillinger og til å etablere samarbeid med eksterne aktører i arbeidet med masteroppgaven.

- MV3010 *Forskningsoppdrag i bedrift* er et obligatorisk emne på 15 studiepoeng i masterprogrammet *Medier, kommunikasjon og informasjonsteknologi* ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap (ISS). Der jobber studentene i små grupper med å hjelpe bedrifter med medie- og kommunikasjonsrelaterte utfordringer. Studentene får erfaring med aktuelle arbeidslivsproblemstillinger, og studiebakgrunnen deres kommer til nytte. Emnet munner ut i en forskningsrapport der studentene presenterer funn og råd til den aktuelle bedriften.
- Fra og med høstsemesteret 2022 får studenter ved Institutt for samfunnsøkonomi (ISØ) på 4. året i det integrerte masterprogrammet i samfunnsøkonomi tilbud om praksisopphold i utvalgte private og offentlige virksomheter som instituttet har gjort avtaler med. I dette emnet skal studenten gjøre selvstendig arbeid i en virksomhet, og ta del i arbeidsoppgaver som gis av virksomheten. Gjennom å jobbe gjennom et semester med en konkret oppgave skal studenten få et innblikk i praktisk problemløsning i en jobbsituasjon. Praksisen kan være nyttig for å synliggjøre egen kompetanse, etablere nettverk og opprette kontakt med oppdragsgiver innenfor fagfeltet. Emnet er på 15 studiepoeng.
- Studieprogrammet *Master of Science in Globalisation and Sustainable Development* ved Institutt for geografi har semesterpraksis (internship) som gir 30 studiepoeng. Dette er tett koblet med masteroppgaven studentene skriver. I tillegg til å være tett knyttet til arbeidslivet, gir dette programmet studentene tverrfaglig kompetanse siden de kan velge praksisområde og faglig tilhørighet for masteroppgaven innenfor andre fagområder enn geografi.
- *Samfunnsøkonomi til lunsj* ved Institutt for samfunnsøkonomi (ISØ): Å styrke arbeidslivsrelevansen handler også om å bevisstgjøre studentene om at de er ettertraktede i arbeidsmarkedet. Dette er et arrangement som gjennomføres ca. to ganger pr semester. Instituttet inviterer eksterne foredragsholdere til å fortelle studentene hvordan samfunnsøkonomi brukes i praksis. Det kan være hvordan faget kan brukes til å forstå ulike samfunnsutfordringer (da er det gjerne foredrag fra akademia) eller hvordan det brukes i arbeidslivet (foredrag fra forskningsinstitutter, offentlig forvaltning, bank og finans).
- *Bacheloroppgaven*: Dette er et obligatorisk emne i alle bachelorprogram ved HF- og SU-fakultetet og tas vanligvis i løpet av tredje året i bachelorgraden. Mange studenter bruker bacheloroppgaven til å skrive prosjektoppgaver med relevante problemstillinger knyttet til arbeidslivet, noen også i samarbeid med en ekstern oppdragsgiver. Noen fagmiljøer legger spesielt til rette for det, mens andre legger vekt på at dette skal være litteraturbaserte oppgaver med problemstillinger knyttet til aktuell forskning innenfor faget. Her ligger det imidlertid et potensiale som kan utnyttes bedre, dersom studentene ønsker å skrive en oppgave om et mer arbeidslivsrelevante tema.

Vi må også ta med at Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse lyste ut 84 millioner kroner til tiltak som styrket utdanningenes arbeidslivsrelevans, studentene læring og møtte arbeidslivets behov.[18]På tampen av 2021 ble 9,1 millioner av disse midlene tildelt to prosjekter ved Det humanistiske fakultet:

- Universitetskulturskoleprosjektet (UniKuP) ved Institutt for musikk
- Prosjektet «Museum, samfunn, deltakelse – grunnutdanning for noen, etter- og videreutdanning for andre» ved Institutt for tverrfaglige kulturstudier

Universitetskulturskoleprosjektet bygger på et etablert samarbeid mellom Trondheim kulturskole (TK) og NTNU (Institutt for musikk, IMU og Institutt for lærerutdanning, ILU), og kan realisere universitetskul-

18 https://hkdir.no/

turskoler også andre steder i Norge via tett dialog med Norsk kulturskoleråd. De tre arbeidspakkene i prosjektet består av følgende temaer:

1. Samarbeid mellom kulturskole og grunnskole/utøverutdanning og lærerutdanning
2. Instrumentalpedagogikk i det 21. århundre
3. Kunstutøving i helsefremmende perspektiv

Prosjektet er forankret i FNs bærekraftsmål og det som Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) beskriver som «21st Century Skills», og vil fostre god utdanning, livskvalitet og deltakelse på tvers av økonomisk, demografisk, sosial, kulturell og digital ulikhet.

Museumsprosjektet tar utgangspunkt i Stortingsmelding 23 (2020-21) «Musea i samfunnet». Prosjektet vektlegger behovet for forskning på museenes endrede funksjon i samfunnet fram mot 2050, samt på kandidatundersøkelser og periodisk evaluering av studieprogrammet kulturminneforvaltning ved NTNU.

Endringene og mangfoldet i forventninger til museene krever en forskningsbasert og forskningsintegrert utdanning som samtidig er praksisrelatert. Utdanningen gir kandidatene kompetanse til aktivt å bidra fra det øyeblikket de kommer inn i arbeidslivet. Prosjektet involverer samarbeid mellom NTNU og Stiklestad nasjonale kultursenter og deltakere fra en rekke andre museer og kunnskapsinstitusjoner fra Norge og Sverige.

ANDRE EKSEMPLER PÅ ARBEIDSLIVSRELEVANTE TILBUD INNENFOR HUMSAM- STUDIENE:

- Feltarbeid i arkeologistudiene (HF-IHS)
- Prosjektarbeid på master i allmenn litteraturvitenskap, blant annet i samarbeid med Falstadsenteret og Litteraturhuset i Trondheim (HF-ISL)
- Jobbskygge-prosjekt for førsteårsstudenter på bachelorprogrammet i fremmedspråk (HF-ISL)
- Prosjektteater for ungdom, samarbeid mellom bachelorstudiet i drama og teater og ungdomsskoleelever (HF-IKM)
- Norges-turnéen som gjennomføres andreåret på bachelorprogrammet i jazz/utøvende musikk (HF-IMU)
- Hospiteringsemnet Audiovisuell bransje på masterprogrammet i film- og videoproduksjon (HF-IKM)
- Musikkteknologis samarbeid med SongExpo (HF-IMU)
- Emnet SOS2016 Sosiologi i praksis

Disse mange eksemplene viser at det skjer mye på området arbeidslivsrelevans innenfor HUMSAM-studiene. Mange av tiltakene har også pågått over flere år. Samtidig er det også mye som kan gjøres for å styrke samarbeidet med arbeidslivet, ikke minst gjennom å integrere arbeidslivsrelevans tettere til fagutviklingen innenfor studieprogrammene. Som oppfølging av FHS-prosjektet er det derfor ønskelig at det jobbes videre med disse problemstillingene.

Våre anbefalinger:
Arbeidslivsrelevans

Til fakultet, institutt og studieprogram:

- Styrke arbeidsrelevansen i alle studieprogram ved å legge til rette for deling av erfaring og diskusjoner om hvordan arbeidslivsrelevans i studiene videreutvikles og integreres i fagutviklingen – gjennom studentaktive læringsformer, arbeidslivsamarbeid og bevisstgjøring av kompetansemål
- Videreutvikle kompetanseprofilen som er utviklet i regi av FHS i det enkelte studieprogram
- Følge opp fakultetenes ph.d.-program som gjøres av ph.d.-arbeidsgruppe for overførbare ferdigheter og ta ansvar for at ph.d.-kandidaters arbeidslivsrelevans (også utenfor universitetet) blir et ledd i doktorgradsutdanningen

Til prorektor:

- Vurdere om det er behov for utvikling av egne utdanningsfaglige moduler i NTNUs kompetansehevingsprogram som fremmer arbeidslivsrelevans

3.4 Kommunikasjon

Kommunikasjon om utdanningene og *kommunikasjon til studenter* har vært et tema for arbeidet vårt under hele prosjektperioden. Dette er områder vi kan og bør bli bedre på. Arbeidet har blitt gjort på bakgrunn av tydelige signaler og innmeldte behov fra fagmiljø, studenter og eksterne.

Innspillene til Delrapport 1 fra våre egne miljøer, både ansatte og studenter, samt innspill fra eksterne aktører i arbeidslivet, forteller at tydelig kommunikasjon av utdanningene våre både internt og eksternt blir vesentlig for å styrke posisjonen til våre studier i framtida. I dette ligger det også en utfordring knyttet til å forstå og å formidle kompetanse (som begrep). Kanskje er dette spesielt for våre fag, likefullt er det viktig. Delrapport 1 beskrev dette slik:

> *«Vi må kommunisere betydningen og nødvendigheten av våre fag og våre utdanninger, både i seg selv og i kombinasjon med andre. Vi må derfor arbeide mer systematisk med hvordan vi profilerer studiene våre – både hvert enkelt studieprogram og på tvers av program ved NTNU. For HUMSAM-studiene ligger det også en betydelig mulighet i å arbeide videre med omverdenens oppfatning av oss, og gjennom det gå i dialog med flere deler av samfunnet. Vi må tettere på arbeidslivet med det primære formål å bygge studentenes forståelse av hvordan de skal anvende sin kompetanse i framtidig jobbsammenheng.»* [19]

I Delrapport 1 pekes det på at HUMSAM-miljøene kommuniserer med omverdenen på en tilbakeholden og forsiktig måte. Når vi snakker om både utdanning og forskning, er kommunikasjonen ofte upersonlig og preget av faktaopplysninger, eksempelvis hvilken type institusjon vi er, hvor mange studenter vi har, hvor vi er lokalisert, hvilke studier vi tilbyr, hvilke forskningsområder vi har. For å kommunisere tydeligere hva vi er og står for, må vi i større grad vektlegge verdiene og ambisjonene våre og hva som er vårt særpreg. For å bli hørt må vi være mer offensive i vår kommunikasjon.

Både ansatte og studenter trenger verktøy som hjelper dem med å formulere hvilken kompetanse studieprogrammene og gradsutdanningene gir, hva studiene våre er, hva de tilbyr og hva de bidrar til – både internt og eksternt.

For prosjektet har det vært viktig å identifisere gode kommunikasjonstiltak som andre kan lære av (se eksempel på dette i egen tekstboks om «Det europeiske kvarter»). Det har også vært viktig å utvikle og

19 Delrapport 1 2020: 12

prøve verktøy som kan kommunisere hvilken kompetanse kandidatene våre får, og hvilke samfunnsbidrag HUMSAM-studiene gir.

Kompetanseprofil for HUMSAM

Forslaget til en *helhetlig kompetanseprofil for HUMSAM* som prosjektet har jobbet fram, er ment å være et verktøy som kan brukes av både studenter og ansatte for bedre å kommunisere den kompetansen kandidatene våre oppnår etter fullført utdanning. Hele forslaget ligger som vedlegg til rapporten, og vi viser til dette. Her vil vi oppsummere de viktigste punktene i begrunnelsen for forslaget og presentere selve modellen:

- Kompetanseprofilen for HUMSAM skal beskrive kandidatenes helhetlige kompetanse.
- Forslaget til kompetanseprofil er primært rettet mot disiplinprogrammene på bachelornivå innenfor HUMSAM-porteføljen.
- Kompetanseprofilen for HUMSAM skal ikke erstatte kvalifikasjonsrammeverket.
- Kompetanseprofilen for HUMSAM skal synliggjøre den spesifikke NTNU-profilen i utdanningene våre.
- Kompetanseprofilen for HUMSAM skal bidra til å løfte fram store samfunnsutfordringer som aktuelle tema i utdanningene.
- Kompetanseprofilen for HUMSAM skal bidra til å styrke kommunikasjonen utad om kompetansen til kandidatene våre.

På dette grunnlaget foreslås følgende modell for en felles kompetanseprofil for HUMSAM

Kompetansemodell for disiplinprogram på bachelornivå innenfor HUMSAM

Forslaget til en helhetlig kompetanseprofil for HUMSAM har vært gjennom grundige drøftinger både ute i fagmiljøene og i prosjektgruppa, sist i regi av en egen arbeidsgruppe. En av konklusjonene er at kompetanseprofilen, med de elleve kompetansemålene som er formulert i modellen, ikke må oppfattes som retningslinjer eller en form for oppskrift, men som et verktøy og et grunnlag for diskusjoner ute i fagmiljøene om den framtidige utviklingen av studiene. For eksempel kan kompetanseprofilene være utgangspunkt for diskusjoner om hvordan programfag og tverrgående emner kan komplementere hverandre.

Vi forutsetter at fakultetene sender forslaget ut til instituttene med sikte på en bred drøfting ute i fagmiljøene og i studieprogramrådene.

Kandidatprofiler

På et tidlig stadium av prosjektet ble det også fremmet forslag og idéer til *kandidatprofiler* for HUMSAM, der følgende profilområder ble foreslått:

1. Forsker/utreder
2. Rådgiver/prosjektleder
3. Formidler/kommunikasjonsmedarbeider
4. Innovatør/entreprenør
5. Lærer/skoleleder

Begrunnelsen for kandidatprofiler ligger i målet om å styrke og utvikle arbeidslivsrelevansen i våre disiplinprogrammer og å utnytte valgfriheten som ligger i disse programmene innenfor HUMSAM. Etter hvert som idéen om en felles overordnet kompetanseprofil for disiplinutdanningene innenfor HUMSAM utviklet seg, og etter drøftinger i arbeidsgruppa og i prosjektgruppa, ble det enighet om ikke å jobbe videre med idéene om kandidatprofiler i regi av prosjektet. Dette var for å unngå komplikasjoner, da dette vil være delvis overlappende konsepter og slik kunne bidra til å skape usikkerhet om hva disse to konseptene hver for seg ville representere. Det var også en tydelig uttrykt skepsis mot forslaget til kandidatprofiler i deler av fagmiljøene våre. Prosjektgruppa konkluderte derfor med at det viktigste var å få forslaget om felles kompetanseprofil kommunisert godt ut til fagmiljøene, og legge grunnlaget for gode og konstruktive diskusjoner om dette. Vi vil likevel anbefale at utdanningsutvalgene ved de involverte fakultetene drøfter om idéene til kandidatprofiler og forslaget om en helhetlig kompetanseprofil for HUMSAM kan være interessante og hensiktsmessige å utvikle videre, særlig som et verktøy for studieveilederne.

Våre anbefalinger: Kommunikasjon

Til fakultet, institutt og studieprogram:

- Vi må bli bedre til å formulere og oversette vårt faglige språk til noe som er mer forståelig for våre studenter og til samfunnet ellers: Hva er HUMSAMs kjernekompetanser, og hvordan kan vi kommunisere disse på en mer offensiv måte?
- Vi må vise hvordan våre studier bidrar til samfunnet, både gjennom kommunikasjon og gjennom strategiske endringer i utdanningsporteføljen.
- For å lykkes med å vise omverdenen hva HUMSAM-studiene står for, er det svært viktig at alle nivå i organisasjonen samarbeider godt. Dette gjelder både vitenskapelige og administrative ansatte.

Til prorektor:

- Det er viktig at alle kommunikasjonsprosjekter på utdanningsområdet er godt koordinert mellom nivå 1, 2 og 3. For å få til dette må vi sette av tilstrekkelig med ressurser (faglig og administrative) til både fakultet, institutt og studieprogram.

3.5 Utdanningsfaglig kompetanse, læring og undervisning

For å nå målsetningene våre om sterke disiplinutdanninger, økt vektlegging av store samfunnsutfordringer, tverrfaglig samhandling og økt arbeidslivsrelevans, er vi avhengige av å jobbe godt sammen, og utvikle vår kompetanse på best mulig måte. Derfor står *utdanningsfaglig kompetanse, læring og vurdering* som et viktig utviklingsområde i HUMSAM-miljøenes videre arbeid.

Under dette punktet anbefaler prosjektet å videreføre og styrke følgende områder: fakultetenes pågående arbeid med kunnskapsbasert undervisning og vurdering, arbeidet med helhetlige perspektiv på læringsmiljø tilpasset ulike utdanningsløp (faglig, psykososialt og fysisk) og arbeidet med studentaktive læringsformer og varierte undervisnings- og evalueringsformer. Vi anbefaler videre å arbeide for at læringsmiljøer legger til rette for undervisning og gode læringsopplegg for områdene bærekraft, tverrfaglighet og arbeidslivsamarbeid.

Vi ønsker å styrke bevisstheten og innsatsen mot utdanningsfaglig kompetanse. Utdanningsfaglig kompetanseutvikling bør være en kontinuerlig prosess, der vi utvikler viktig og riktig kompetanse for å nå de målene vi har. Vi vil vektlegge kollektive prosesser i kvalitetsarbeidet, og vi har tro på å skape kompetanse og fellesskap samtidig, slik at utdanningsfaglig kvalitet blir et fellesanliggende basert på kontinuerlige diskusjoner og kompetanseheving i fagmiljøene.

For å nå målene må vi videre ha gode støttemiljø og tjenester, som kan bidra til utvikling av den kompetansen vi trenger.

Prosjektet har også innenfor dette området sett etter eksempler på allerede eksisterende tiltak for å styrke variasjon i lærings- og vurderingsformer, og støttet opp under tiltak som fremmer dette. Under viser vi til aktivitetene som har mottatt midler fra prosjektet: såkornmidler til *Det europeiske kvarter – En podkast om europeisk historie og politikk*, og til utvikling av aktiviteter knyttet til søkerne fra HF og SU til Senter for fremragende utdanning (2022).

- Såkornmidler for «Utdanningsfaglig kompetanse, læring og undervisning»: *Det europeiske kvarter – En podkast om europeisk historie og politikk*. Aktiviteten relateres til å organisere læring, arbeidslivsrelevans og kommunikasjon. Lise Rye og Kristine Graneng, HF- IHK. Innvilget 30.000 kroner.
- I arbeidet med NTNU Toppundervisning 2020 som forberedelse til SFU-utlysning 2022 var prosjektet *Læring og framtid: Samfunnsvitenskapelig senter for fremvoksende læringsformer og teknologier (EMERGE)* et av miljøene som HUMSAM-prosjektet ga midler til.

  Senteret EMERGE utforsker og utvikler studentaktive læringsformer og teknologi i en helhetlig tilnærming til virkelighetsnær undervisning:
    - Forskning, undervisning og faglige perspektiver som henger tett sammen
    - Læring så tett på det virkelige livet som mulig
    - Helhetlig perspektiv på læring som inkluderer rom, teknologi, organisasjon og studentliv
    - Aktive studenter med tett kobling til lærekrefter (inkludert aktive læringsassistenter)
    - Utforskning og utvikling av læringsformer, fag og teknologi gjennom årlige sykluser

    - Målet for EMERGE er å kunne forene og støtte miljø som vil prøve ut denne tilnærmingen i undervisning og bli en arena for systematisk erfaringsdannelse og utveksling. Prosjektet inkluderer fagmiljø fra sosialantropologi, psykologi, geografi og lærerutdanninga ved SU-fakultetet, og har koblinger til en rekke ressurser ved NTNU knyttet til læringsstøtte, teknologi og campusutvikling.

Prosjektet har også brukt tid på å identifisere og sette seg inn i aktiviteter og tiltak som allerede var i gang i HUMSAM-miljøene, og viser til noen få eksempler på noe av det mangslungne og gode arbeidet som allerede er gjort og som gjøres:

- BLINK læringshub er en dynamisk og fagnær læringsstøttetjeneste for fagmiljø tilknyttet humaniora og samfunnsvitenskap. BLINK ble opprettet på bakgrunn av konkrete ønsker fra fagmiljøene om et helhetlig og fagnært støttetilbud fordelt på fire hovedområder:
    - Praktisk problemløsning i form av lavterskel og tilgjengelig brukerstøtte (fysisk og digitalt) bidrar til å gjøre læringsstøtte mer tilgjengelig, og skaper anledninger for kompetanseutvikling og læring for både brukere og støttemiljø.
    - Idéutvikling foregår gjennom støtte til søknadsutvikling, og ulike former for prosjekt- og prosesstøtte bidrar til å heve kvaliteten i utdanningsprosjekt gjennom bedre forankring i støttemiljø og organisasjon, samt konkret dialog rundt utvikling av søknader og prosjekt.
    - Ressurstilgang foregår gjennom å jobbe med oversikt over tilgjengelige undervisningsrom, utstyr og relevante kompetansemiljø, og bidrar til å kartlegge og utvikle ulike ressurser i organisasjonen og gjøre disse tilgjengelig på tvers av fagmiljø.
    - Nettverksbygging gir bedre oversikt og etablering av kontakter med relevante læringsstøtteenheter og fagmiljø på tvers av organisasjonen, og bidrar til å bygge kompetanse på tvers av enheter og til å utfordre utvikling i organisasjonen.

- Uniped - seksjon for universitetspedagogikk, er organisert under Institutt for pedagogikk og livslang læring. Uniped leverer tjenester og rådgivning til NTNU og driver egen forskning innenfor universitetspedagogikk. I tillegg til Uniped finnes det flere relevante aktiviteter ved Institutt for pedagogikk og livslang læring, for eksempel et større internt prosjekt ved NTNU: «Lifelong Learning, Innovation and Technology» med mål om å utvikle metodikk for design av internasjonale og tverrfaglige studieprogram.

DET EUROPEISKE KVARTER – EN PODKAST OM EUROPEISK HISTORIE OG POLITIKK

Høsten 2021 ble andre sesong av podkasten Det europeiske kvarter produsert av ansatte ved Institutt for historiske og klassiske studier, med aktiv deltakelse fra studenter på bachelorprogrammet i europastudier – og med såkornmidler fra HUMSAM-prosjektet. Podkasten har også hatt en Facebook-side. Både podkasten og den tilhørende Facebook-siden har hatt en tydelig faglig profil, og studentene har fått erfaring med både formulering og formidling av fag.

Produksjonen ble dessuten dokumentert og beskrevet i en digital håndbok. Målet med den har vært å sikre at ildsjel-drevet aktivitet ikke forsvinner med ildsjelene eller om finansieringen faller bort. I stedet blir erfaringene tatt vare på i en form som gjør det mulig å føre dem videre til andre.

På starten av høstsemesteret fikk alle studenter tilbud om å erstatte tradisjonelle øvingsoppgaver med skriftlig og muntlig deltakelse i produksjonen av podkasten, der tema skulle være Norge i Europa. Studentene ble satt sammen i grupper, ut fra faglig interesse og hvilken del av produksjonen de var mest interessert i å jobbe med. Gruppene kunne velge temaer fra en liste med forslag, og prosjektet ble gjennomført med veiledning i plenum og i grupper. Studentene førte logg fra gruppetimene. Innspillingen foregikk i podkast-studioet på NTNU Dragvoll, samtidig som studentene beskrev og dokumenterte de ulike stegene i arbeidet.

Se også vedlegg 8 til rapporten med «Håndbok i bruk av podkast i undervisning», som prosjektet har utarbeidet.

GUIDE TIL PRAKSIS I UTDANNING

Program for europastudier ved Institutt for historiske og klassiske studier ønsket å samle og systematisere kunnskapen om praksis i utdanning som de har opparbeidet seg over lang tid. De søkte om midler til å lage en digital håndbok – med årshjul, sjekkliste, eksempel på studieplantilpasning og maler for kontrakter og individuelle arbeidsavtaler.

De så også for seg en database med kontaktinformasjon til samarbeidspartnere som kunne skreddersys til de ulike programmenes faglige profil. Målet med håndboken var å gjøre det enklere for både administrativt ansatte og faglærere å ta på seg, og ta over ansvar for, arbeid med praksis i utdanning. Håndboken skulle bidra til kvalitet i utdanning, og også legge til rette for bevaring og overføring av kunnskap mellom kolleger. Håndboken rettet seg primært mot masterprogram, men kan utvikles til å omfatte bachelorprogram. Den kan dessuten bli et nyttig verktøy for andre studieprogram med mindre erfaring fra praksissamarbeid.

Arbeidet med håndboken skjedde høsten 2021, i takt med gjennomføringen av Internship-programmet på Program for europastudier. Studenter som kom fra Internships, ble direkte involvert i arbeidet med håndboken. De tildelte midlene ble brukt til å lønne en assistent som blant annet samlet inn og bearbeidet informasjon fra programleder, ansvarlig faglærer og administrativt ansatte.

Se også vedlegg 7 til rapporten: «Guide til praksis i utdanning».

Våre anbefalinger: Utdanningsfaglig kompetanse, læring og vurdering

Til fakultet, institutt og studieprogram:

- Ledere på institutt og fakultet har ansvar for i større grad å vektlegge utdanningsfaglig kompetanse i medarbeidersamtaler og opprykksprosesser og legge til rette for fellesarenaer for utvikling av utdanningsfaglig kompetanseheving.
- Ledelse på fakultet, institutt og i studieprogram har, sammen med medarbeidere, ansvar for å opprettholde og styrke det kollektive arbeidet med utvikling av varierte undervisnings- og evalueringsformer.
- Vi bør benytte kompetansen til de meritterte underviserne mer systematisk som en ressurs som flere kan ha glede av.
- Vi bør videreutvikle BLINK som læringsstøttetjeneste.

Til prorektor:

- Legg til rette for utvikling av nye og relevante moduler i utdanningsfaglig kompetanse, i eksempelvis tverrfaglig samhandling og arbeidslivsrelevans.
- Sørg for at det finnes et videreutdanningstilbud for undervisere med lang fartstid. Det bør forventes at utdanningsfaglige utviklingsprosjekter utvikler og tilbyr moduler.
- Legg til rette for å merittere hele miljø som jobber godt med utdanningsfaglig kompetanseheving.
- Styrk støttetjenester for undervisere og utdanningsfaglige utviklingsprosjekter.

3.6 Rammer for framtidig porteføljeutvikling – gradsstruktur, økonomi og ressursstyring

All porteføljeutvikling ved NTNU må være i henhold til *NTNUs Politikk for kvalitet i og utvikling av studieportefølje*, og ta hensyn til de fem kvalitetsområdene: strategisk betydning, ett universitet i tre byer, læringsmiljø, faglig bærekraft og økonomisk bærekraft.

Det ligger i mandatet til FHS at prosjektet drøfter ulike rammer som påvirker den framtidige porteføljeutviklingen, og identifiserer utfordringer og muligheter knyttet til disse rammene som har innvirkning på våre studier i dag og i årene framover. Prosjektet har valgt å se spesielt på gradsstrukturen og på den økonomiske fordelingsmodellen ved NTNU, og særlig hvordan den fungerer i forbindelse med tverrfaglighet og undervisningssamarbeid på tvers av enhetene.

Gradsstruktur

Gradsstrukturen på bachelornivå er åpenbart en slik rammefaktor, med krav som både er fastsatt nasjonalt og med egne NTNU-forskrifter (studieforskriften). Det går særlig tilbake til 2002/2003, da Kvalitetsreformen ble innført med ny gradsstruktur – 3-årig bachelor og 2-årig master som hovedmodell (erfaringsbasert master på 1 ½ år er også mulig). Innenfor disse rammene må visse minstekrav være innfridd. Samtidig er det over tid utviklet tilpasninger og krav lokalt som er noe ulikt fra fakultet til fakultet. Dette kan handle om faglig-strategiske vurderinger, men også om økonomi og ressurstilgang. Ett eksempel på dette er kravet om og tilbudet av emner i fordypningsfaget, som er noe ulikt på hhv. HF, SU og ØK-fakultetet. Det er viktig å få kartlagt begrensninger og muligheter som ligger i dagens bachelorstruktur innenfor disiplinfagene med tanke på de utviklingstiltakene som prosjektet mener er viktig å prioritere i årene som kommer. Det ble derfor satt ned en arbeidsgruppe fra studieadministrativ side ved HF og SU. Arbeidsgruppas utredning ligger som vedlegg til denne rapporten. Vi presenterer i det følgende oppsummeringen og konklusjonene fra gruppa.

Dagens hovedmodell er fleksibel og gir studentene mulighet til å:

- velge et helt årsstudium som kan gi undervisningskompetanse og som også synliggjøres på grunnlaget for vitnemål (den grupperte emneoversikten)
- ta enkeltemner etter faglig interesse, og i mange tilfeller også mer spesialisering innenfor fagfordypningen
- reise på utveksling i et eller to semester

Slik arbeidsgruppa ser det, passer også tverrfaglige profiler – i likhet med andre typer én-faglige emnepakker eller tematiske emnepakker – godt inn i denne strukturen. Ved å sette av et år uten andre obligatoriske emner, minimeres risikoen for timeplankollisjoner. Timeplanbegrensningene som følger av at emner gjenbrukes i flere program, er også generelt en rammefaktor som bidrar til at det ikke er realistisk å endre bachelorstrukturen til en strengmodell.

Hvordan innholdet i breddeåret / fag 2 kan fylles på ulike måter, og vurdert opp mot et lite utvalg av hensyn, synliggjøres i følgende tabell:

Innhold i fag 2 / breddeår	Utveksling	Logistikk-utfordringer	Vitnemål
Tverrfaglig profil / andre typer emnepakker	Utveksling kan være utfordrende når tverrfaglig profil går over begge semester. Det vil likevel være mulig å ta emner på utveksling som kan inngå i en tverrfaglig profil / emnepakke, forutsatt at de godkjennes faglig.	Skal være mulig å ta kollisjonsfritt, men ikke alle kombinasjoner fra valglista vil være mulig. Studenten er selv ansvarlig for å sette sammen kombinasjoner som er kollisjonsfri.	Tverrfaglig profil synliggjøres på grunnlaget for vitnemål.
Årsstudium	Vil kun være mulig hvis studenten tar emner som kan godkjennes faglig i et årsstudium	Legges kollisjonsfritt	Årsstudiet synliggjøres på grunnlaget for vitnemål.
Fritt sammensatt	Kan kombineres med utveksling	Studenten er selv ansvarlig for å sette sammen kombinasjoner som er kollisjonsfri	Emnene står gruppert som «valgfrie emner» på grunnlaget for vitnemål

Når det gjelder svakhetene ved dagens struktur, konkluderer arbeidsgruppa med at studentene i varierende grad kan miste kontakten med sitt kull og institutt det året de ikke har felles undervisning og dermed ikke det fellesskapet som fordypningsemner gir. Som arbeidsgruppa vurderer det, er det imidlertid mulig å redusere dette problemet ved å jobbe målrettet med det vi har kalt «ikke-strukturelle tiltak».

Økonomi og ressursstyring

NTNUs budsjettfordelingsmodell, basert på departementets finansieringskategorier, er en avgjørende rammefaktor når det gjelder økonomi og ressursstyring. Per i dag er modellen inndelt i sju kostnadskategorier, der A gir høyest uttelling og F lavest. I tillegg finnes tre kategorier til, men dette gjelder kun uttelling for doktorgradskandidater og utvekslingsstudenter. I dette systemet befinner bachelorstudiene innenfor HUMSAM seg i lavest kategori (F), som gir vesentlig mindre basisbevilgning per studieplass og inntekter per studiepoeng og ferdige kandidater enn til teknologi og realfag. Dette gjelder også på høyere grad/master. Selv om det finnes utdanninger innenfor HUMSAM ved NTNU som er høyere kategorisert, f.eks. utøvende musikkutdanning og profesjonsutdanning i psykologi, gir dette systemet avgjørende rammer for hvilke muligheter fakultetene har for å utvikle nye tilbud innenfor sine studieprogram. Dette gjelder ogsåmulighetene for å etablere flere tverrfaglige tilbud til studentene i samarbeid med andre fakulteter ved NTNU. Det er imidlertid ikke realistisk å se for seg noen større endringer i dette systemet i årene framover.

Det foreligger også et «eierskapssystem» som automatisk gir alle inntektene til et vertsinstitutt, selv om deler av undervisningen i et emne gis av forelesere på et annet institutt. Her må det til en tungvint og byråkratisk ordning med avtaler og internfakturering mellom instituttene som samarbeider for å utligne denne skjevheten. I verste fall fører det til tap av inntekter for det samarbeidende instituttet. *Dette systemet stimulerer ikke til tverrfaglig samarbeid ved NTNU*. Vi mener derfor at det må tas grep for å få til et system som står bedre til målsettingen om mer tverrfaglig samarbeid ved NTNU. Her viser vi til notatet til prorektor for utdanning som prosjektledelsene for FHS og FTS i fellesskap har utarbeidet, med forslag og idéer til en bedre løsning på dette området. Notatet er vedlagt denne rapporten.

Ulike verktøy for beregning av inntekter

Bevissthet om de økonomiske rammene vi er underlagt, er en forutsetning for systematisk arbeid med utvikling og dimensjonering av studieporteføljen.[20] NTNUs budsjett- og planleggingsverktøy *BEVISST plan* legger til rette for det blant annet gjennom synliggjøring av økonomien i studietilbudene, simulering av framtidige inntekter og gjennom funksjonalitet for bemanningsplaner. BEVISST plan er fremdeles under utvikling og vil bli et viktig verktøy for mer helhetlig virksomhetsstyring ved fakultet og institutt. Her ser vi et potensial for enda tettere samarbeid mellom studie- og økonomiseksjonene i fakultetsadministrasjonene og tilsvarende mellom nivåene i organisasjonen.

Selv om BEVISST plan er det primære verktøyet for arbeid med økonomi- og virksomhetsstyring, ser vi også verdien av å synliggjøre på en enkel måte hvilke inntekter studieprogram og emner gir i form av resultatmidler (studiepoeng- og eventuell kandidatproduksjon). Det har derfor vært arbeidet med å utvikle et enkelt kalkuleringsverktøy som kan beregne dette ut fra gitte forutsetninger, som finansieringskategori, antall studenter og gjennomføringsgrad. Verktøyet kan for eksempel brukes til å gi et raskt overslag over inntektspotensial ved opprettelse av nye studieprogram eller emner, og dessuten hvilken effekt økt gjennomstrømming vil ha på inntektene. Verktøyet er foreløpig under utprøving og ikke tenkt som et alternativ til BEVISST plan – bare et supplement med lav brukerterskel for synliggjøring av hvilken effekt studenttall og gjennomføringsgrad har på resultatinntekter.

20 https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/BEVISST+-+System+for+virksomhetsstyring

Våre anbefalinger:
Rammer for framtidig porteføljeutvikling – gradsstruktur, økonomi og ressursstyring

Til fakultet, institutt og studieprogram:

- Tilse at all porteføljeutvikling er i henhold til NTNUs politikk for kvalitet i og utvikling av studieporteføljen
- Legge til rette for diskusjoner på institutt og i studieprogram om hvordan ressursene på utdanningsområdet brukes i dag, og gjør vurderinger om noen undervisnings- og vurderingsaktiviteter samt praksiser bør endres eller avsluttes
- Gjennomgå hvilke undervisnings- og vurderingsaktiviteter samt praksiser som bør prioriteres og hvilke som bør endres eller avsluttes
- Bruke tilgjengelige verktøy systematisk for virksomhetsstyring og planlegging samt synliggjøring av hvilken effekt studenttall og gjennomføringsgrad har på resultatinntekter
- Søke eksterne midler fra tilgjengelige kilder som eksempelvis Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HKdir) og Erasmus+. Det tilfører fagmiljø nye ressurser til utdanning, og kan bidra til styrket prosjektsamarbeid innen utdanning.

Til prorektor:

For å stimulere til tverrfaglig samarbeid, er det behov for automatisert fordeling av resultatbevilgning mellom deltakende enheter ved undervisningssamarbeid og samveiledning av bachelor- og masterkandidater, på tvers av fakultets- og instituttgrenser. En måte å løse dette på er å gi uttelling i studiepoengproduksjon for emnemoduler og -elementer på mindre enn 7.5 stp. Vi viser ellers til det nevnte notatet fra ledelsen ved FTS og FHS om dette.

DELL

4

AVSLUTTENDE KOMMENTARER

4. AVSLUTTENDE KOMMENTARER

HUMSAM-miljøene ved NTNU har sterke, forskningsbaserte studieprogram og utdanninger. Vi er viktige forvaltere av kunnskap og kompetanse som skal komme samfunnet til gode, også i framtida. HUMSAM-prosjektet har identifisert styrker, svakheter, muligheter og utfordringer for de deltakende disiplinmiljøene og foreslår seks viktige innsatsområder for videreutvikling av studiene våre:

- store samfunnsutfordringer
- tverrfaglighet
- arbeidslivsrelevans
- organisering av læring
- kommunikasjon
- økonomi- og ressursstyring

De seks innsatsområdene er til dels en forsterking av det systematiske kvalitetsarbeidet som allerede har stått i sentralt for utvikling og videreutvikling av HUMSAM-studiene over tid. Samtidig representerer de en spissing i retninger som er viktige for å utvikle best mulig kompetanse for framtidas HUMSAM-kandidater.[21]

En del av forsterkingen handler om å kartlegge og støtte de aktivitetene som allerede er i gang i våre fagmiljø, og gjøre dem kjent for å skape rom for inspirasjon og erfaringsdeling. Prosjektet har sett eksempler på at det gjøres gjennomgripende endringer i studieprogram som er helt i tråd med de områdene som er pekt ut, for eksempel i programrevisjon innenfor disiplinfagene i psykologi. Slike erfaringer har vært viktige pekepinner på at det er de riktige områdene som har fått oppmerksomhet, samtidig som det alltid må være rom for egenart og handlingsrom lokalt. Gjennom prosjektet har flere faglærere, programansvarlige og administrativt ansatte på studie og kommunikasjon blitt mer kjent med hverandre, og flere vet hva som foregår av utviklingsarbeid innenfor HUMSAM-miljøene. I det ligger det en stor merverdi: Kjennskap til viktige erfaringer som allerede er gjort, gjør at utfordringer som den ene strever med, kanskje allerede er løst av en annen og kan videreutvikles. Denne type merverdi har også prosjektet søkt å utnytte i utviklingen av nye tiltak og initiativ; Utprøving og utvikling har foregått i tett dialog og kontakt med linja, fagmiljøene og administrasjonen. Slik bevares en grunnleggende og helt nødvendig nærhet til fagdisiplinene, samtidig som det muliggjør endring og utvikling.

I tillegg til å forsterke, ønsker vi som nevnt å *spisse tilnærmingen* på en del områder. Vi kan blant annet gjøre mer for å hjelpe studentene våre i prosessen med å få jobb. Prosjektet peker også på at vi bør utnytte bedre den store bredden av fagtilbud som vi har ved NTNU og styrke innslaget av tverrfaglighet. Gjennom videreutvikling og bruk av utvidede kompetansemål i kvalitetsarbeidet med studieprogrammer kan fagmiljøene bevisstgjøre seg hvordan vi bygger studentenes helhetlige kompetanse. NTNU er et breddeuniversitet som har store muligheter til å tilby bachelorgrader med både en *sterk fagfordypning* i tradisjonelle disipliner og valgbare *tverrfaglige profiler* som i sum svarer på en rekke store samfunnsutfordringer.

HUMSAM skal være en fullverdig partner i arbeidet med å oppnå FNs bærekraftsmål og skal bidra til å gi svar på de store samfunnsutfordringene. HUMSAM skal vise betydningen av våre disipliner i samfunnets sentrale digitaliseringsprosesser og utdanne kandidater som har særskilte ferdigheter til å arbeide

21 SU-fakultetet har nedfelt dette i sin årsplan for 2022.

tverrfaglig med samfunnsutfordringer. Slik skal det på NTNU, men også i samarbeid med arbeidslivet, videreutvikles en portefølje innenfor bærekraftige økonomiske rammer som viser fram og bevarer disiplinenes egenart, og styrker samfunnets og arbeidslivets behov.

Anbefalingene prosjektet gir, bygger på dette prinsippgrunnlaget.

Anbefalinger som resulterer i virkemidler og tiltak felles for NTNU bør differensieres mellom de ulike studieområdene ut fra lokale behov, og det er opp til fakultetene og instituttene hvilke tiltak de vil prioritere. Før endringer gjennomføres, bør alle foreta en kritisk gjennomgang av hvilke undervisnings- og vurderingsaktiviteter samt praksiser som bør prioriteres og hvilke som bør endres eller avsluttes.

5

VEDLEGG

VEDLEGG 1

Forslag til en helhetlig kompetanseprofil for disiplinstudiene innenfor HUMSAM ved NTNU

Vedlegg 1:

Forslag til en helhetlig kompetanseprofil for disiplinstudiene innenfor HUMSAM ved NTNU

1. Innledning

Forslaget til en felles kompetanseprofil for disiplinstudiene innenfor HUMSAM ved NTNU er drøftet i flere runder, bl.a. etter en større runde med innspill fra instituttene og fagmiljøene våren -21. På bakgrunn av disse innspillene ble forslaget revidert med bl.a. en tydeligere begrunnelse i syv punkter. Prosjektgruppa for FHS ønsket at en jobbet videre med forslaget på bakgrunn av innspillene fra fagmiljøene, og med dette som utgangspunkt ble det opprettet ei arbeidsgruppe med frist til 1. november til å levere et bearbeidet forslag. Arbeidsgruppa bestod av følgende personer:

Malin Noem Ravn (prosjektleder SU, leder av arbeidsgruppa)
Stig Arve Sæther (nestleder SU-ISS)
Lars August Fodstad (instituttleder, HF-ISL)
Camilla Vikingstad (studentrepr. HF)
Martin Billington (studentrepr. SU)
Martin Fredrik Michelet Hegge (studentrepr. ISØ)
Ola Furre (seniorrådgiver HF, sekretær)

For studentene deltok Martin Billington på ett av møtene, men de tre studentrepresentantene arbeidet ellers kollektivt med innspill til notatet. Forslaget til en helhetlig kompetanseprofil for HUMSAM-studiene ved NTNU er ett av de prioriterte oppfølgingspunktene i delrapport 1 av prosjektet (s. 45: https://www.ntnu.no/documents/HUMSAM/Delrapport). Utformingen av forslaget er inspirert av kompetansemodellen for Fremtidens teknologistudier, slik den er presentert i kapittel 5 i deres delrapport (https://www.ntnu.no//FTS delrapport 1).

2. Avgrensninger og sentrale problemstillinger

Arbeidsgruppa mener at vi er godt tjent med å ta i bruk forslaget til kompetanseprofil for HUMSAM som et verktøy for videre diskusjoner om hvordan vi best utvikler studiene våre for å møte framtidas behov. Dette må primært skje på studieprogramnivå. Det er ikke hensiktsmessig å bruke kompetanseprofilen som en form for oppskrift eller fasit på hvordan en best formulerer dagens og framtidas kompetansemål for studieprogrammene. Kompetanseprofilen må med andre ord ikke oppfattes som retningslinjer eller formelle rammer som alle disiplinstudiene innenfor HUMSAM må tilpasse seg, på linje med f.eks. kvalifikasjonsrammeverket (se også eget punkt om forholdet til kvalifikasjonsrammeverket), men altså primært som grunnlag for videre diskusjoner i fagmiljøene. Arbeidsgruppa mener likevel at kompetanseprofilen kan fungere som et korrektiv og en «sjekkpunkt-liste» når en drøfter hvilke krav og kompetansemål studentene bør oppnå etter at studieprogrammet og graden er fullført. Men det er fagmiljøene selv som må trekke konklusjonene av disse drøftingene, og dette bør skje i nært samarbeid med studentene. Arbeidsgruppa mener videre at kompetanseprofilen for HUMSAM kan fungere godt som et kommunikasjonsverktøy for studentene når de skal formulere hvilken kompetanse de har etter fullført bachelor- eller mastergrad for framtidige arbeidsgivere (se også eget punkt i begrunnelsen om dette).

Før vi gir en nærmere begrunnelse for forslaget og presenterer selve modellen, vil arbeidsgruppa orientere om de endringene vi har gjort i forhold til det opprinnelige forslaget, samt skissere et par uavklarte spørsmål som vi har identifisert og som må tas med i de videre drøftingene:

- Inndelingen i faglige basiskunnskaper (blå) og ferdigheter og generell kompetanse (gul) som ble skissert i den opprinnelige modellen, er vanskelig å skille entydig fra hverandre. Her vil det være glidende overganger og mye overlapping. Utgangspunktet for denne inndelingen var ulike definisjoner av kompetansebegrepet med en gjennomgående tre-deling, i hhv. kunnskaper, ferdigheter og holdninger/verdier. Det kan være nyttig å ha denne tre-delingen i bakhodet når en diskuterer bruken av kompetanseprofilen, men arbeidsgruppa har konkludert med at det ikke er hensiktsmessig å bruke denne inndelingen i modellen vår, og har derfor tatt bort den opprinnelige fargeinndelingen.
- Den foreslåtte kompetanseprofilen er primært beregnet på disiplinprogrammene på bachelornivå (se også eget punkt i begrunnelsen under om dette). Arbeidsgruppa har diskutert om vi i tillegg burde ha en egen kompetanseprofil for master innenfor HUMSAM, eller om det er tilstrekkelig med en tilpasning, men har ikke konkludert på dette punktet. Vi ser at noen av kompetansemålene for bachelor kan anvendes direkte på master, mens andre kompetansemål ikke har samme relevans. Det gjelder særlig de kompetansemålene som omhandler de mer fagspesifikke delene av kompetanseprofilen. Dette spørsmålet anbefaler vi derfor blir drøftet nærmere i de videre diskusjonene om anvendelsen av kompetanseprofilen innenfor studieprogrammene.
- Arbeidsgruppa har valgt å ta ut punktet om kandidatprofiler i begrunnelsen. For det første er ikke denne idéen utviklet videre i regi av prosjektgruppa, så det er vanskelig å vite hva som ligger mer konkret i den. Arbeidsgruppa er også i tvil om det er hensiktsmessig å operere med begge deler, med både kompetanseprofil og kandidatprofiler. Slik dette nå framstår, er det uklart hvordan disse to konseptene skal forstås i relasjon til hverandre, noe som etter vårt syn bidrar til å komplisere den videre prosessen knyttet til bruken av kompetanseprofilen. Men vi mener likevel at idéen om kandidatprofiler bør drøftes nærmere på fakultets- og instituttnivå, og ser at det kan være et nyttig verktøy særlig for studiekonsulentene når de skal veilede studentene i valget av fagkombinasjoner knyttet opp mot ulike yrkesroller.
- Arbeidsgruppa mener at karakternivået til studentene har betydning for om en kandidat når de kompetansemålene som ligger i modellen. Men hvor dette kravet eventuelt skal ligge (f.eks. karakteren C i snitt), er vi usikre på. Om dette skal ligge som en premiss, må derfor drøftes nærmere.
- Noen av kompetansemålene forutsetter undervisningstilbud som vi per i dag ikke tilbyr på bachelornivå innenfor HUMSAM. Ett eksempel er kompetansemål nr. 8 i modellen: «Har erfaring med og innsikt i tverrfaglig samhandling». Kandidatene på master har EiT, men på bachelor, som modellen tar utgangspunkt i, finnes det ikke noe tilsvarende tilbud av samme omfang. Arbeidsgruppa mener likevel at alle bachelorutdanningene innenfor HUMSAM bør inneholde komponenter der studentene får erfaring med og trening i tverrfaglig samhandling. Dette er også et sentralt mål i NTNUs utdanningspolitiske strategi, og ligger bl.a. som en viktig premiss for campusutviklingen. Hvordan dette målet kan oppnås innenfor bachelorutdanningene, må derfor drøftes nærmere.
- Kompetanseprofilen åpner for refleksjoner over forholdet mellom helhetlig grad og studieprogram. Arbeidsgruppa understreker at ansvaret for helheten i bachelorutdanningene innenfor HUMSAM ligger til det nivået som utsteder gradsvitnemålet, dvs. fakultetsnivået. Det øverste ansvaret for at kandidatene oppnår den helhetlige kompetansen som modellen forutsetter, ligger derfor til de involverte fakultetene. Men dette må skje i nært samarbeid med instituttene og studieprogramrådene. Hvordan dette skal skje i praksis, må drøftes nærmere.
- Arbeidsgruppa har gjort en del språklige endringer i formuleringen av kompetansemålene, og også byttet litt om på rekkefølgen, men ellers beholdt de elleve målene som lå i det opprinnelige forslaget.

3. Begrunnelse: Hvorfor er det behov for en felles kompetanseprofil for HUMSAM-studiene ved NTNU?

*Kompetanseprofilen for HUMSAM skal beskrive kandidatenes **helhetlige** kompetanse*

Kandidatenes helhetlige kompetanse etter fullført bachelor- og mastergrad er i liten grad beskrevet i eksisterende studieplaner og annen informasjon knyttet til studieprogrammene innenfor HUMSAM. Tradisjonelt har denne type studieinformasjon hatt fokus på de faglige målene og kompetansen kandidatene skal oppnå etter fullført fordypning i faget. Men et tre-årig bachelorprogram inneholder langt mer enn fordypningsfaget; det dreier seg om fellesemner, tilvalgsfag («støttefag», «fag 2» eller «breddeår») og valgemner. Kandidatene oppnår derfor en bredere faglig kompetanse enn det som primært ligger innenfor disiplinfaget. I tillegg er de generiske eller generelle ferdighetene og kunnskapene som kandidatene oppnår, både innenfor disiplinfaget og innenfor de andre elementene som utgjør bachelorgraden, i liten grad beskrevet i eksisterende informasjon om studieprogrammene. Derfor må både den fagspesifikke kunnskapen og de generiske (generelle) ferdighetene og kunnskapene beskrives i det som skal utgjøre mål for en *helhetlig kompetanseprofil* for HUMSAM-studiene.

*Forslaget til kompetanseprofil er primært rettet mot **disiplinprogrammene på bachelornivå** innenfor HUMSAM-porteføljen*

Det går et tydelig skille i HUMSAM-porteføljen mellom studieprogram med klare profesjonsmål og studieprogram som ikke er rettet inn mot en bestemt profesjon eller konkrete og avgrensede deler av arbeidslivet. Profesjonsstudiet i psykologi, profesjonsstudiet i musikk, barnevernspedagogutdanningen, sosionomutdanningen og grunnskolelærer- og lektorutdanningene, som alle tilhører HUMSAM-porteføljen, er typiske eksempler på det førstnevnte. Den store majoriteten av studieprogrammene tilhører imidlertid sistnevnte kategori. Her står fordypningsfaget sentralt med krav om en fordypning på minimum 82,5 studiepoeng[1] på bachelor innenfor et fag eller en disiplin, herav navnet *disiplinprogram*. I tillegg har vi en mellomkategori av tverrfaglige studieprogrammer med profesjonslignende målsettinger, selv om de ikke regnes som profesjonsutdanninger per se. Eksempler på dette er bachelor- og masterutdanningen i kulturforvaltning ved HF-IHS og masterutdanningen i organisasjon, digitalisering, ledelse og arbeid ved SU-ISS. Utfordringen for de rene disiplinprogrammene er å få synliggjort og kommunisert den helhetlige kompetansen som disse programmene gir, og som arbeidslivet etterspør. Det er ingen tilfeldighet at den nylig fremlagte stortingsmeldingen om omstilling og økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning (St.meld. 16 2020-2021) retter særlig fokus på disiplinfagene ved universitetene, bl.a. på basis av en undersøkelse NOKUT gjennomførte i 2019-20 (se rapport: https://www.nokut.no/prosjekter-i-nokut/operasjon-praksis-20182020/).

Vi har derfor valgt å rette forslaget til en felles overordnet kompetanseprofil for HUMSAM primært mot disiplinprogrammene, men understreker muligheten til å utvikle tilsvarende kompetanseprofiler for øvrige studieprogram ved HUMSAM-fakultetene. Arbeidsgruppa mener at målet må være at kandidatene oppnår den ønskede helhetlige kompetansen etter fullført *bachelorgrad*. Se ellers kommentaren om en eventuell egen kompetansemodell for master i eget punkt under «Avgrensninger og sentrale problemstillinger».

Kompetanseprofilen for HUMSAM skal ikke erstatte kvalifikasjonsrammeverket

Kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning beskriver hvilket læringsutbytte en kandidat skal ha etter fullført gradsutdanning, definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse på hhv.

1 Det nasjonale kravet er minimum 80 studiepoeng. Det er også et krav nasjonalt om innføringsemner (ex.phil. mm.) på minimum 20 studiepoeng i alle bachelorgrader.

bachelor-, master og PhD-nivå (se: Kvalifikasjonsrammeverk_mars09.pdf). Det er en del overlapp mellom dette og de kompetansemålene vi har beskrevet i kompetansemodellen vår. Det er likevel et par viktige forskjeller: Modellen inneholder en del kompetansemål som ikke er beskrevet i kvalifikasjonsrammeverket. Det gjelder særlig K-mål 8-11. Disse målene peker fremover i tid («fremtidens studier») og er mål som HUMSAM-utdanningene ved NTNU skal strekke seg mot, ut over kravene i kvalifikasjonsrammeverket. Kompetansemålene markerer også *NTNU-profilen* i utdanningene våre (se avsnittet under). En kan derfor si at kompetanseprofilen for HUMSAM ved NTNU både bekrefter de krav som kvalifikasjonsrammeverket setter, og gir samtidig en beskrivelse av en mer helhetlig profil som peker ut over kvalifikasjonsrammeverket, og som synliggjør hva som skiller oss fra tilsvarende HUMSAM-utdanninger ved de andre universitetene i landet.[2]

*Kompetanseprofilen for HUMSAM skal synliggjøre den spesifikke **NTNU-profilen** i utdanningen våre*

Som nevnt i punktet over skal kompetanseprofilen synliggjøre det som er spesifikt med HUMSAM-utdanningene ved NTNU, også kalt «NTNU-profilen». Vektleggingen av tverrfaglig samhandlingskompetanse er et eksempel på dette. Med særlig det obligatoriske masteremnet Eksperter i Team har NTNU lenge vært et foregangsuniversitet i å legge til rette for tverrfaglig samhandling i utdanningene, med både teori og praksis knyttet til emnet. Arbeidsgruppa mener vi har et stort potensiale i å utvikle den tverrfaglige samhandlingen ved NTNU, også på bachelornivå, både «internt» innenfor HUMSAM-området og mellom HUMSAM og andre utdanningsområder ved NTNU, som eksempelvis teknologi, økonomi og helsefag. Pilotene med tverrfaglige «minors» innenfor bærekraft og digitalisering er et eksempel på hvordan dette med tverrfaglig samhandlingskompetanse (jf. kompetansemål 8 i modellen) og tema knyttet til store samfunnsutfordringer (jf. kompetansemål 9) kan rammes inn, selv om det er et begrenset tilbud til få studenter.

*Kompetanseprofilen for HUMSAM skal bidra til å løfte fram **store samfunnsutfordringer** som aktuelle tema i utdanningene*

NTNU har en ambisjon om å spille en aktiv rolle i løsningen av de globale utfordringene vi står overfor, innenfor rammen av de sytten bærekraftsmålene som FN har definert. Uten tverrfaglig samarbeid og med vesentlige bidrag fra HUMSAM-miljøene, er ikke dette mulig. Vi ønsker derfor å synliggjøre denne ambisjonen i kompetanseprofilen. Men hvordan dette gjøres i praksis innenfor disiplinprogrammene, finnes det ikke et enkelt svar på. Dette må derfor drøftes grundigere ute i fagmiljøene, og gjerne på tvers av fagmiljøene.

*Kompetanseprofilen for HUMSAM skal bidra til å **styrke kommunikasjonen** utad om kompetansen til kandidatene våre*

I den nevnte Stortingsmeldingen om arbeidslivsrelevans blir det bl.a. pekt på behovet for at kandidatene i større grad bevisstgjøres på den kompetansen de har, og at de må bli flinkere til å kommunisere dette utad til potensielle arbeidsgivere. Kompetanseprofilen med de elleve kompetansemålene, slik de er beskrevet i modellen, skal bidra til dette. Men dette er en oppgave og et ansvar som også ligger til fagmiljøene og de ansvarlige på studieprogrammene, noe også stortingsmeldingen med basis i NOKUT-rapporten peker på. Kompetanseprofilen skal derfor være et verktøy, ikke bare for studentene, men også for faglærere og studieveiledere, i undervisningen og i formidlingen av hvilken kompetanse kandidatene erverver seg etter at de har fulført studieprogrammet.

2 Her må det nevnes at Fremtidens teknologistudier har søkt NOKUT om å utvikle en pilot som ser på muligheten av å inkorporere deres kompetanseprofil i kvalifikasjonsrammeverket. Dette vil være et utviklingsarbeid vi vil følge nøye med på.

Våre kompetansemål

K1: Har bred kunnskap i faget som utgjør kjernen i studieprogrammet
K2: Kan analysere faglige problemstillinger og vurdere kilder kritisk
K3: Har kunnskaper om teori og metode i faget
K4: Har innsikt i sentral forskning i faget
K5: Kan formidle og drøfte faglige perspektiver muntlig og skriftlig
K6: Kan arbeide målrettet, selvstendig og systematisk, og samarbeide i team
K7: Kan benytte relevante verktøy og plattformer for innhenting og bearbeiding av informasjon
K8: Har erfaring med og innsikt i tverrfaglig samhandling
K9: Kan anvende faglig innsikt til å analysere og drøfte problemstillinger knyttet til store og komplekse samfunnsutfordringer
K10: Kan kommunisere og aktualisere egen kompetanse
K11: Kan anvende og videreutvikle egen kompetanse i stadig nye kontekster, også i et framtidsperspektiv

4. Eksempler på utdypende beskrivelse av kompetansemålene

Eksempel 1) K1: *«Vise bred kunnskap i faget som utgjør kjernen i studieprogrammet»*

Gode kunnskaper i kjernefaget er fundamentet i alle de disiplinfaglige studieprogrammene innenfor humaniora og samfunnsvitenskap. Et kjennetegn ved disiplinprogrammene er at de ikke utdanner til spesielle yrker, men har sitt eget studieobjekt, sin egen kunnskapsbasis, teorier og metoder, drevet fram og utviklet på grunnlag av faglige tradisjon og forskning, nasjonalt og internasjonalt. Bredden i fagkunnskapen vil avhenge av egenarten til faget, mens dybden avhenger av gradsnivået. Etter fullført bachelorgrad skal alle kandidatene ha gode kunnskaper innenfor faget som helhet. Dette danner grunnlaget for mer spesialiserte studier på master- og doktorgradsnivå.

Eksempel 2) K7: **«***Kan benytte relevante verktøy og plattformer for innhenting av informasjon***»**

Digitale informasjonsplattformer er tekniske løsninger optimalisert for å samle, oppbevare og bearbeide data, og spiller en stadig større rolle for samhandling og kommunikasjon med brukere og innhenting og deling av informasjon innenfor alle sektorer og virksomhetsområder i samfunnet; i næringslivet, i media, i offentlig forvaltning, i arkivverket og i skole og utdanning. En stadig større del av pensum og annen faglitteratur, arkiver og kildemateriale, statistikk og oppslagsbøker blir digitalisert og gjort tilgjengelig både på åpne og mer lukkede portaler og informasjonsplattformer. Alle studentene innenfor humaniora og samfunnsvitenskap må derfor ha god oversikt over og kunnskap om bruk av relevante digitale verktøy og informasjonsplattformer knyttet til sine fag. Denne kunnskapen må studentene erverve seg fra starten av studiet og kunne ta i bruk gjennom hele studieløpet.

Eksempel 3) K9: *«Kan analysere og drøfte problemstillinger knyttet til store og komplekse samfunnsutfordringer»*

Bærekraft er et sentralt prinsipp for all samfunnsutvikling i årene fremover, og omfatter områder som fred og sikkerhet, fattigdomsbekjempelse, helse, utdanning, integrering, likestilling og klima, for å nevne noen av de sytten bærekraftsmålene FN har satt opp som en felles arbeidsplan for alle land i verden fram mot 2030. For å nå disse målene spiller utdanning en sentral rolle, og ambisjonen er å gi en helhetlig undervisning på alle nivå som både viser det globale samspillet mellom sosiale, økonomiske og miljømessige forhold, og som viser hvordan verdens utfordringer henger sammen.

Bærekraft reiser en rekke problemstillinger og dilemmaer som krever drøfting på tvers av fag og kompetanseområder, som eksempelvis: Hvordan bekjempe fattigdommen i verden uten at dette går på bekostning av målet om reduksjon av klimautslippene i alle land? Er det mulig å skape økonomisk vekst og utvikling uten å øke forbruket på varer, transport og tjenester? Hvordan skape mer likestilling mellom kjønnene i samfunn som er preget av kulturelle tradisjoner og religiøse dogmer som setter begrensninger på kvinnenes rettigheter og deltakelse i samfunns- og arbeidsliv? Hvordan ivareta målet om et mer inkluderende samfunn og samtidig bidra til å løse problemene knyttet til den store flyktningestrømmen i verden?

Alle studieprogram innenfor humaniora og samfunnsvitenskap ved NTNU skal inneholde elementer som gir studentene kunnskaper om og muligheter til å reflektere over problemstillinger knyttet til bærekraft og andre store samfunnsutfordringer som eksempelvis digitalisering og teknologiutvikling. Det kan være i form av egne emner og undervisningsopplegg eller som en integrert del av et større undervisningsopplegg. Det kan også være i form av tema knyttet til oppgaveskriving og seminarer.

VEDLEGG 2

Bachelorstruktur ved HF og SU

Begrensninger og muligheter i breddeåret / fag 2

Vedlegg 2:

Bachelorstruktur ved HF og SU

Begrensninger og muligheter i breddeåret / fag 2

Innhold

Bakgrunn . . . 61
Mandat og sammensetning av arbeidsgruppe . . . 61
Struktur og rammer for notatet . . . 61
Historikk: Hvorfor har vi dagens bachelorstruktur? . . . 62
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap . . . 62
Det humanistiske fakultet . . . 62
Kort oppsummert: dagens modell ved HF og SU . . . 63
Oversikt over bachelorstruktur/breddeår ved andre universiteter . . . 64
Universitetet i Oslo . . . 64
Universitetet i Bergen . . . 65
Universitetet i Tromsø . . . 65
Rammefaktorer . . . 66
Overordnede føringer: lov og regelverk . . . 66
Utveksling og mobilitet . . . 66
Føringer vedtatt av fakultetene: rom for faglig bredde . . . 67
Strukturelle rammefaktorer: gjenbruk av emner . . . 67
Sentrale dilemmaer . . . 68
Størrelse på fordypning og breddemulighet . . . 68
Organisering av fordypningsfaget . . . 68
Fleksibilitet kontra effektiv ressursbruk . . . 69
Tverrfaglighet og kompetanse i dagens bachelorstruktur . . . 69
Tverrfaglige profiler . . . 69
Områdeemnet – rom for tverrfaglighet? . . . 70
Kompetanseprofiler . . . 71
Ikke-strukturelle tiltak rettet mot studenter i breddeåret . . . 71
Anbefalte løp og veiledning . . . 72
Oppsummering . . . 72

Bakgrunn

Dette notatet er utarbeidet på oppdrag fra ledelsen i HUMSAM-prosjektet og har til hensikt å utrede ulike forhold knyttet til disiplinbachelorgrader ved HF og SU. Formålet er å se på begrensninger og muligheter knyttet til breddeåret / fag 2, muligheter for innlemming av tverrfaglige profiler[1] i graden, og dessuten å se på problematikken knyttet til at fagmiljøet ikke har kontakt med programstudentene gjennom alle tre år av graden.

Mandat og sammensetning av arbeidsgruppe

Notatet er utarbeidet av ei arbeidsgruppe som har bestått av Marte Lintoft (HF), Arnhild Hoelsether (HF), Elin Steen (SU) og Einar Walstad (SU). Gruppa har også hatt møter med ledere og andre ved de to fakultetenes studieseksjoner og innhentet forslag til det vi har kalt «ikke-strukturelle tiltak». Gruppa har jobbet etter følgende mandat:

«Vi ønsker at arbeidsgruppen jobber med å synliggjøre overfor HFs og SUs institutter muligheter og begrensninger i det treårige studieløpet i de disiplinbaserte bachelorgradene, hvor hovedvekten av arbeidet ligger i fag 2-rommet/breddeåret som er på inntil 60 studiepoeng.

Oppdraget inneholder noen avgrensninger og premisser:

- *Størrelsen på fagfordypningen (ytre grenser er i spennet 82,5 til 165 studiepoeng) i de enkelte studieprogrammene og studieretningene skal være som i dag.*
- *Oppdraget gjelder breddeåret/fag 2/fritt sammensatt del av bachelorgraden på (inntil) 60 studiepoeng.*
- *Det skal fortsatt være mulig å ta et årsstudium på 60 studiepoeng som fag 2/breddeår.*
- *Minors-pilotene er et valg for studentene som er sidestilt med fag 2/årsstudium, breddeår og fritt sammensatt del.*
- *En parallell fag 1- og fag 2-struktur som en streng gjennom bachelorløpets tre studieår er i utgangspunktet vanskelig på grunn av at mange emner gjenbrukes i flere studieprogram, og arbeidsgruppen blir bedt om å konkretisere helt kort de utfordringene som vi kjenner til (som for eksempel behov for dublering av emner både høst og vår, kollisjon mellom emner i samme program).*

I vedlegget finnes noen spørsmål og problemstillinger som arbeidsgruppen kan jobbe ut fra, men ikke begrenses av, foruten de punktene som nevnes under «[...] avgrensninger og premisser» ovenfor.
Oppbygging av studier ved andre læresteder (UiO, UiB og UiT) og hvordan tverrfaglige emner, emnegrupper og komponenter løses, er relevant for dette arbeidet. Arbeidsgruppen bes innhente informasjon fra institutter/nivå 3, fagmiljø, og andre universiteter der det er relevant for å utføre oppdraget.»

Struktur og rammer for notatet

I første del av notatet går vi gjennom bakgrunnen for dagens bachelorstruktur ved HF og SU og sammenligner den med tilsvarende grader ved Universitetet i Oslo og Universitetet i Bergen. Deretter skisserer vi noen dilemmaer knyttet til bachelorgraden, før vi ser spesielt på hvilke muligheter og utfordringer som følger av at breddedelen av graden er organisert som et klart definert eget år – som regel år to – atskilt fra fordypningsfaget. Vi vil også komme innom ulike typer tverrfaglighet, før vi avslutningsvis foreslår noen tiltak som vi mener kan bidra til å motvirke ulempene med dagens organisering. Vi understreker imidlertid at det ikke er en del av gruppas mandat å foreslå endringer av bachelorstrukturen.

1 De tverrfaglige profilene ble tidligere omtalt som minors.

Vi går heller ikke spesifikt inn på organisering av og innhold i de tverrfaglige profilene, siden det jobbes med parallelt.

Vi vil også si at vi på grunn av kort tidshorisont for arbeidet ikke har hatt anledning til å hente inn informasjon fra instituttene ut over det som alt er tilgjengelig gjennom ulike skriftlige kilder, som for eksempel studieplaner.

Historikk: Hvorfor har vi dagens bachelorstruktur?

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap

SU-fakultetets disiplinbaserte bachelorprogram ble vedtatt opprettet i 2010 og innført i 2011 ved det som da het Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse. Den felles strukturen for fakultetets disiplinære bachelorprogram besto av en faglig fordypning på mellom 90 og 105 studiepoeng, en valgfri del på minst 60 studiepoeng («breddeår»), og fellesemnene ex.phil. perspektivemne og ex.fac. (jf. S-sak 63/10).[2]

Bachelorstrukturen ga større rom for fordypning og progresjon i valgt disiplin, og krav om metode og bacheloroppgave. Dette skulle gi studentene bedre grunnlag for videre masterstudier, og tydeliggjøre og styrke deres kompetanse til å anvende fagkunnskapen etter endt bachelorutdanning. I denne modellen (såkalt «smørbrødmodell») kan et årsstudium inngå i breddeåret, og første år av bachelor tilsvarer årsstudium i samme disiplin. Slik la modellen opp til enkel overgang mellom årsstudium og bachelor, og mellom bachelorprogrammene, uten at studentene ble forsinket eller måtte søke nytt opptak. Alle emner i første studieår ligger til fag 1, noe som var forventet å bidra til tilhørighet og kullfølelse blant studentene. Det var også en uttalt intensjon å utarbeide anbefalte studieløp og emnegrupper på 60 og 30 studiepoeng, men dette ble i liten grad realisert.

Det humanistiske fakultet

Med kvalitetsreformen i 2003 kom en hovedmodell hvor bachelorgraden bestod av en fagfordypning (82,5 sp.), fellesemner (22, 5 sp.) og en valgfri del (75 sp.). I denne modellen kunne studentene fylle den valgfrie delen på ulike måter: med *fordypningsemner* (et ettfaglig løp, forutsatt at emneporteføljen i fag 1 var stor nok), *et fag 2 / årsstudium og fritt valgte emner*, *bare fritt valgte emner* eller *en andre fagfordypning* (selv om graden da kunne bestå av 187,5 sp.).

Etter en utredning gjennomført i 2007 vedtok det som da het Det historisk-filosofiske fakultet ny bachelorstruktur for disiplinbaserte bachelorgrader ved HF med virkning fra studieåret 2008/09. Gradskomponentene ble da fellesemner (22,5 sp.), fagfordypning (82,5 sp.), *støttefag* (45 sp.) og en valgfri del (30 sp.). Støttefaget var breddeelementet i graden – ei ferdigdefinert emnegruppe innenfor et fag som kunne bygges ut til et årsstudium. Argumentasjonen for en støttefagstruktur var at de forskjellige fagfordypningene hadde basisemner på 45–52,5 studiepoeng som støttefaget tok utgangspunkt i. Studentene kunne ut fra støttefaget enten bygge ut til et årsstudium eller selv sette sammen en tverrfaglig emnegruppe i den resterende valgfrie delen. Støttefagsordningen åpnet også for at instituttene kunne sette sammen emnepakker fra forskjellige fag for å støtte opp om fagfordypningen. For å legge til rette for mobilitet mellom institusjonene var det også sentralt å harmonisere bachelorstrukturen ved HF med bachelorstrukturen til HF ved UiO, hvor ei emnegruppe på 40 studiepoeng inngår (se beskrivelse under).

2 Fakultetets utredning av felles struktur for bachelorprogrammene ligger i ePhorte-sak 2010/642 – jp. 18. Denne bachelorstrukturen er også nedfelt i fakultetets utfyllende regler til studieforskriften, som ble vedtatt i 2018.

I 2012–2013 utredet fakultetet bachelorstrukturen på nytt, og ny hovedmodell ble vedtatt med virkning fra studieåret 2014/15. Den nye modellen inneholdt som tidligere fellesemner (22,5 sp.) og fagfordypning (82,5 sp.), mens støttefaget ble utvidet til et *fag 2* – et årsstudium eller en ferdig definert emnepakke på 60 studiepoeng. Opprinnelig var det (med unntak for studenter på utveksling) ikke mulig å sette sammen emner fritt i som fag 2 (som et alternativ til årsstudium), men dette ble endret relativt raskt.

Følgende punkter var sentrale i argumentasjonen for innføring av fag 2:

- Ønske om en bedre organisert, mer helhetlig og tydeligere studiestruktur på tvers av fag og studieprogram.
- Bedre tilrettelegging for reelle valg. Støttefag gjorde at mange ønskede fagkombinasjoner i realiteten ikke var mulige.
- Bedre tilrettelegging for utenlandsstudier og mobilitet (både internt og eksternt).
- Godt samsvar med strukturen til lærerutdanningen og påbyggingsstrukturen (bachelor/mastergrad og PPU), samt bachelorstrukturen til SVT.
- Mindre kompliserte timeplan- og eksamensdagsmatriser.
- Utvidelse av støttefag til årsstudium ville gi en større faglig tyngde.

Strukturen fra 2014/15 innebar at den valgfrie delen ble redusert fra 30 til 15 studiepoeng. Etter dette har de fleste disiplinfag økt fagfordypningen fra 82,5 studiepoeng, men ikke slik at det har gått ut over muligheten til å ta et fag 2.

Kort oppsummert: dagens modell ved HF og SU

Etter fusjonen vedtok NTNU ny fellesemneordning. Ex.fac. og perspektivemne ble erstattet av områdeemnet, slik at bachelorgraden gikk fra å ha 22,5 til 15 studiepoeng fellesemner. Det ekstra «rommet» på 7,5 studiepoeng som den nye fellesemneordninga innebar, ble fylt av at enten større fagfordypning eller valgfri del. I praksis betyr dette at vi i dag har en hovedmodell for disiplinutdanningene ved både HF og SU-fakultetet som kan framstilles slik[3]:

Del	Omfang
Fordypning i disiplinfaget, inkludert bacheloroppgave	82,5*–105 sp.
Breddeår / fag 2 (årsstudium / valgfri del)	60 sp.
Fellesemner (ex.phil. / områdeemne)	15 sp.
Valgfri del	0–22,5 sp.

** For SU: minimum 90 studiepoeng*

For begge fakultetene blir *studieåret* en sentral enhet: Hovedprinsippet er at år 1 og 3 er satt av til fordypningsfaget, i tillegg til fellesemner, mens år 2 er satt av til emner fra andre fag, enten et årsstudium eller mindre enheter. Slik sett ligner graden mer cand.mag.-gradens modell med grunn- og mellomfag

3 Vi understreker at dette er en hovedmodell. I tillegg finnes det bachelorprogram som er fastere strukturert uten breddeår eller valgfri del. Dette er ofte program som mer tverrfaglige enn de rene disiplingradene, selv om det ikke går noen absolutte skiller mellom ulike typer grader. Vi har imidlertid ikke gått inngående inn i denne problematikken i notatet.

enn mer integrerte løp hvor fordypningsfaget tas gjennom hele løpet. De samme rammene gjelder for bachelorgradens valgfrie del, og det har ikke vært en del av gruppas mandat å foreslå en endring av disse rammene.

Før vi går videre til å beskrive rammevilkår og dilemmaer ved HUMSAM-bachelorgraden, vil vi gi en kort oversikt over tilsvarende grader ved andre norske universiteter.

Oversikt over bachelorstruktur/breddeår ved andre universiteter

Det kan være interessant å se på hvordan andre universiteter har strukturert sine disiplinfaglige bachelorgrader. Vi vil her gi en oversikt over hvordan de humanistiske og samfunnsvitenskapelige bachelorgradene ved henholdsvis UiO, UiB og UiT er lagt opp når det gjelder fagfordypning, fellesemner, frie emner, utveksling og plasseringen av disse.

Universitetet i Oslo

Bachelorprogrammene ved Det humanistiske fakultet består i all hovedsak av følgende:

- fagfordypning, 80 studiepoeng (80-gruppe)
- støttefag, 40 studiepoeng (40-gruppe). Emnegruppa er forhåndsdefinert og består av 40 studiepoeng innenfor et fagområde.
- frie emner, 40 studiepoeng
- ex.phil. og ex.fac., 20 studiepoeng

Det er imidlertid stor variasjon i hvor disse komponentene ligger i treårsløpet. Fagfordypningen ligger fordelt over tre år, 40-gruppa kan ligge spredt eller mer samlet, ex.phil. og ex.fac. er plassert i alt fra første til sjette semester, og mulighetene for utveksling ligger i både andre- og tredjeåret. Det er altså en mindre fast struktur enn ved HF og SU ved NTNU, og studentene har emner i sin fagfordypning gjennom hele graden.

Når det gjelder bachelorprogrammene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, består de av følgende:

- fagfordypning/obligatoriske emner, 90–110 studiepoeng
- støttefag, 40 studiepoeng (40-gruppe)
- frie emner
- ex.phil. og ex.fac., 20 studiepoeng

Som på HF-programmene, er det også her variasjon i hvordan emnene er plassert, men fagfordypningen går i hovedsak gjennom hele graden.

UiO har også, som NTNU, bachelorprogram som er lagt opp annerledes, for eksempel de tverrfaglige programmene i internasjonale studier og utviklingsstudier, og dessuten «honours-program» i samfunnsvitenskap og humaniora.[4]

HF- og SV-bachelorprogrammene fra UiO skiller seg altså fra tilsvarende program ved NTNU ved at fordypningen ofte er spredt over alle tre årene, og at det dermed ikke er lagt opp til et helt åpent breddeår i

4 Honours-programmene har tre års varighet, men består av 210 studiepoeng. Programmene inneholder – i tillegg til de ordinære komponentene nevnt over – også av 30 studiepoeng i tverrfaglige honours-emner (på tvers av humsam og realfag) innenfor ett bestemt tema. Emnene går som en streng gjennom seks semester, og består i stor grad av tverrfaglig prosjektarbeid. Se mer på www.uio.no/studier/program/honours-programmet/

graden. 40-gruppene, som velges helt fritt eller fra ei omfattende liste[5], velges dermed ofte parallelt med fordypningsemner. Som vi skal komme nærmere inn på seinere, innebærer en slik organisering fare for timeplankollisjoner. Det legges imidlertid i liten grad opp til spesielle tiltak for å hindre kollisjoner med valgfrie elementer i graden. Et stort utvalg aktuelle 40-grupper (og ofte mange valgbare fordypningsemner) kombinert med fleksibilitet i når ulike elementer kan gjennomføres, gjør at studentene uansett har mange valgmuligheter.

Universitetet i Bergen

Ved Det humanistiske fakultet består bachelorprogrammene av følgende:

- fagfordypning, 90–100 studiepoeng
- frie emner/utveksling, 60–70 studiepoeng
- ex.phil. og ex.fac., 20 studiepoeng

I hovedsak følger alle programmene samme struktur: Fellesemnene er lagt til første semester, fagfordypningen ligger i år 1 og 2, og det tredje året består av frie emner og/eller utveksling (som NTNU HFs fag 2). Det tilbys ingen fast sammensatte støttepakker.

Bachelorprogrammene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet består av følgende:

- fagfordypning, 90–130 studiepoeng (men oftest 100)
- frie emner/utveksling, 30–60 studiepoeng (men oftest 60)
- ex.phil. og ex.fac., 20 studiepoeng

Strukturen er annerledes enn ved HF: Mens fellesemne fortsatt ligger i førsteåret, er fordypningen spredt ut over de tre studieårene, og frie emner/utveksling er spredt på år 2 og 3. Sjette og siste semester består av fordypningsemner og bacheloroppgave. Studentene har dermed kontakt med sitt fagmiljø gjennom alle tre studieår.

Universitetet i Tromsø

De disiplinfaglige bachelorprogrammene ved Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning består av følgende:

- fagfordypning, 90–110 studiepoeng
- valgfrie/støtte-emner/utveksling
- ex.phil. og ex.fac., 20 studiepoeng (språk- og litteraturfagene har i stedet for ex.fac. obligatoriske fellesemner).

Strukturen er noenlunde lik på tvers av programmene: År 1 starter med ex.phil., ex.fac. eller obligatoriske fellesemner i språk og/eller litteratur samt fagfordypning. År 2 fortsetter med fagfordypning, valgfrie emner eller utveksling. Muligheten for utveksling ligger hovedsakelig i fjerde og femte semester. Mange av programmene har obligatoriske emner i fagfordypningen om studenten ikke velger utveksling. År 3 har valgfrie emner eller utveksling, og fagfordypning med bacheloroppgave ligger i siste semester.

5 Selv om studentene velger 40 -gruppe fritt eller nesten fritt, gis det ofte veiledning om valg på studieprogrammet sine nettsider. Her et eksempel fra bachelor i historie: https://www.uio.no/studier/program/historie/oppbygging/om-valg-av-40-grupper.html

Innenfor språk- og litteraturprogrammene ligger det også obligatoriske og ikke-studiepoenggivende emner i akademisk skriving og formidling alle tre årene, som studentene må bestå for å få vitnemål. I tillegg må språkfag-studentene ta emnet *Hospitering i språk- og kulturfag*, som innebærer hospitering på en arbeidsplass i minst 25 timer per semester det siste året. Emnet gir ikke studiepoenguttelling.[6]

Rammefaktorer

For å få bedre oversikt over handlingsrommet for utvikling av bachelorgraden vil vi i de neste avsnittene beskrive ulike føringer – både slike som følger av lov- og regelverk, prinsipielle vedtak ved fakultetene og strukturelle begrensninger som følger av timeplanlegging.

Overordnede føringer: lov og regelverk

Innføring av treårig bachelorgrad som erstatning for fireårig cand.mag.-grad kom med kvalitetsreformen, som ble vedtatt i 2001[7] og innført fra studieåret 2003/04. For disiplingrunnutdanningene innebar reformen en overgang fra en fireårig grad med en relativt fast struktur med store byggeklosser – grunnfag og mellomfag – til en treårig grad hvor struktur i større grad ble overlatt til institusjonene selv.

Kravet til *faglig dybde* i bachelorgraden er ikke direkte regulert i universitets- og høyskoleloven, men i hovedsak overlatt til den enkelte institusjon å fastsette. Mastergradsforskriften § 3 gir imidlertid føringer, i og med at den setter krav om minimum 80 studiepoengs fordypning i bachelorgraden for at den skal kunne gi grunnlag for mastergradsstudier. Som unntak fra den institusjonelle friheten legger imidlertid ulike rammeplaner føringer for innholdet i ulike profesjonsrettede bachelorgrader.

NTNUs studieforskrift setter også noen rammer for innholdet i en bachelorgrad ved NTNU. I tillegg til at forskriften fastslår at fordypningen skal være på minst 80 studiepoeng, fastslår § 4-11 at alle studieprogram som fører til lavere grad, skal inneholde ex.phil. og områdeemne på til sammen 15 studiepoeng, med mindre rektor vedtar unntak.

Det er også relevant å nevne regelverket for opptak til master i denne sammenhengen. Da programmene ble opprettet ved NTNU, lå emnene *i fagfordypningen* til grunn for rangering og beregning av C-krav som faglig minstekrav. Senere har NTNU regelfestet at karaktersnitt av *hele graden* skal ligge til grunn for rangering, mens SU har gått over til å legge hele graden til grunn også for beregning av C-krav (for HF brukes i de fleste tilfellene fremdeles fagfordypningen).

I motsetning til opptaket til grunnstudier er ikke masteropptaket regulert av en sentral forskrift, og det eksisterer derfor ulike regelverk ved lærestedene. Et felles nasjonalt masteropptak (planlagt tidligst fra 2023) vil kunne tvinge fram en viss harmonisering av opptaksreglene, og kanskje i retning av at hele bachelorgraden skal ligge til grunn for utregning av karaktersnitt. Det er for tidlig å si konkret hvilke endringer som vil komme som følge av felles masteropptak, men det vil uansett kunne ha påvirkning også på hvordan vi vektlegger ulike deler av bachelorprogrammene.

Utveksling og mobilitet

Av studietilsynsforskriften § 2-2 følger det at «studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant.» Videre har NTNU i internasjonal handlingsplan som mål at 20 % av bachelorstudentene gjennomfører et utvekslingsopphold av minst ett semesters varighet.

6 Se emnebeskrivelser på UiT sine sider: HIF-0350 | UiT, HIF-0100 | UiT, HIF-0200 | UiT og HIF-0300 | UiT .

7 St.meld., nr. 27 (2000–2001) Gjør din plikt – krev din rett

Selv om det uansett ikke vil være formelle hindringer i bachelorstrukturen for utveksling, er det ingen tvil om at et vindu på 1–2 semester uten obligatoriske emner gjør gjennomføringen enklere i praksis. Dersom studentene skal innpasse utenlandsk utdanning som erstatning for fordypningsemner, stilles det mer spesifikke krav til nivå og innhold, og det kan by på tilleggsutfordringer i en prosess som fra før kan oppleves som krevende. Dette er noe vi også har erfaring med fra andre program med liten valgfrihet – som for eksempel lektorutdanningene.

Det samme kan også sies om nasjonal mobilitet: En modell der fordypning og bredde er fordelt på atskilte studieår, gjør at det er lettere å innpasse ekstern utdanning uten at det betyr forsinkelser. Selv om det er litt på siden av denne problematikken, vil vi også nevne i denne forbindelsen at emnestørrelsen ved NTNU – 7,5 studiepoeng og multiplum av dette – kan være en hemmer for nasjonal mobilitet. I og med at andre institusjoner i stor grad opererer med emnestørrelse på 5 studiepoeng og multiplum av dette, kan det skape utfordringer med innpassing.

Føringer vedtatt av fakultetene: rom for faglig bredde

Utover de formelle rammefaktorene nevnt over, er det i stor grad overlatt til fakultetene hvordan innholdet i bachelorgraden skal være, også når det kommer til *faglig bredde*. Et sentralt premiss for oppbygging av disiplinbachelorgraden ved HF og SU er at det skal være rom for et helt årsstudium i et annet fag enn fordypningsfaget (se også omtale lenger oppe). Tofags-tankegangen er en arv fra cand.mag.-strukturen, men der denne satte *krav* om et fag to (grunnfag), er bredden nå bevart som *en mulighet.* Det daværende Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet kommenterte også dette aspektet ved den nye graden, blant annet i et brev fra oktober 2001:

«Innenfor rammene av et 3-årig studieløp følger studentene undervisning og avlegger eksamener i bestemte emner i en bestemt rekkefølge fram til bachelorgrad. En hovedutfordring særlig for allmennfakultetene ved universitetene blir å utforme og presentere fagkombinasjoner på en hensiktsmessig måte. En viktig målsetning for bachelorprogrammene er at graden skal kvalifisere til en yrkeskarriere og samtidig kvalifisere for videre studier. 3-årige studieløp bør kunne være tverrfaglige programmer og inneholde emner fra mer enn ett fakultet eller én avdeling.»

Med kravet til 15 studiepoeng fellesemner og plass til 60 studiepoeng i et breddeår/fag 2, blir øvre grense for antall obligatoriske studiepoeng i fagfordypninga 105.[8]

Når det gjelder rekkefølgen av emnene, har SU satt som en forutsetning at første år av bachelorgraden skal være identisk med årsstudiet innenfor samme fag, der det finnes. Det er også tilfelle i mange bachelorprogram ved HF, selv om det ikke ligger som en klar føring. I enkelte tilfeller er derfor ex.phil. lagt til første studieår i bachelorgraden, mens det i årsstudiene er lagt et fagemne.

Strukturelle rammefaktorer: gjenbruk av emner

En stor del av emneporteføljen ved HF og SU brukes i flere studieprogram, både innad på eget fakultet og på tvers av fakultetene. Disiplinemner inngår typisk i bachelorprogram og årsstudier, og i mange tilfeller også i andre program, som lektorutdanning og tverrfaglige studieprogram. Dette er en effektiv utnyttelse av faglige ressurser, men setter også begrensninger. For eksempel vil det i praksis forhindre at breddekomponenten kan spres ut over alle tre årene i bachelorgraden. Så lenge det skal være mulig å ta et årsstudium sammen med studenter som kun er tatt opp til det ene året, må det settes av to hele

8 Dette er en modell som gjelder for de rene disiplingradene, men flere bachelorgrader ved HF er mer programmerte tverrfaglige løp uten plass til et helt årsstudium, for eksempel musikkteknologi og kulturminneforvaltning. Slike grader omtales ikke nærmere i dette dokumentet.

etterfølgende semester. Teoretisk er det naturligvis mulig å forestille seg at emnene som inngår i et årsstudium, spres over flere semester, men i praksis vil det gi uforutsigbare og uheldige konsekvenser: En ting er naturligvis den indre faglige logikken i årsstudiene, som er bygd opp slik at emnene tas i en bestemt rekkefølge over to semester, men grunnet knapphet på rom og personalressurser, er i realiteten timeplanlogistikken like avgjørende som faglige hensyn. Det er en avgjørende strukturell rammefaktor at hvert enkelt emne bare kan ha et begrenset antall «bindinger», det vil si andre emner vi garanterer kollisjonsfrihet med. En løsning på denne utfordringen er *dublering*, altså å opprette parallelle emner med likt faglig innhold, men dette har igjen ressursmessige konsekvenser.
Vi kan oppsummere med at jo flere studieprogram et emne inngår i, desto mer krevende blir det å få timeplanlogistikken til å gå opp. Disse rammene er absolutte for obligatoriske emner – vi kan ikke legge opp studieplaner med kombinasjoner som i praksis ikke lar seg gjennomføre for studentene.

Sentrale dilemmaer

Størrelse på fordypning og breddemulighet

Et sentralt dilemma knyttet til oppbygging av disiplinfaglige bachelorgrader er forholdet mellom faglig fordypning og bredde. Mens det fra mange fagmiljø er ønskelig at studentene tar størst mulig fordypning i disiplinfaget, har åpningen for å ta minst 60 studiepoeng i et fag 2 hele tiden ligget som et grunnprinsipp i bachelormodellen ved HF og SU. Dette kan nok ha flere årsaker, blant annet at bachelorgraden i likhet med cand.mag.-graden anses som del av en lærer-/lektorutdanning for mange HUMSAM-studenter, og at 60 studiepoeng i et fag er en forutsetning for å undervise i den videregående skolen.[9] Ved å legge til rette for et åpent breddeår får også studentene i mange tilfeller mulighet til å endre fordypningsfag i løpet av bachelorløpet uten at det innebærer store forsinkelser.

Dagens modell åpner både for stor faglig fordypning (et tilnærmet ettfaglig løp hvis emneporteføljen er stor nok) og mulighet for faglig bredde i form av et fag to på minimum 60 studiepoeng. Som tidligere omtalt er det er ingenting i *regelverket* som gjør at dette er den eneste aktuelle modellen – det er mulig å tenke seg krav til større fordypning eller krav til faglig bredde slik som i cand.mag.-graden. Når det ikke er slik, er det i hovedsak fordi fakultetene har vedtatt bredde*mulighet* som et viktig prinsipp for disiplinbachelorgradene. Når det gjelder bredde*krav*, ble det som omtalt over forsøkt ved HF, men forlatt relativt raskt.

Det er også verdt å nevne i denne sammenhengen at det finnes klare økonomiske insentiver for instituttene for å rekruttere studenter til egne emner i breddeåret. Slik dagens økonomimodell er, får instituttene midler for avlagte studiepoeng på sine emner, uavhengig av hvilket studieprogram studentene er tilknyttet. Det er derfor ikke unaturlig at studentene på en del bachelorprogram blir anbefalt, på linje med for eksempel årsstudier, å ta påbyggingsemner ut over det som er minstekravet i fordypninga.

Organisering av fordypningsfaget

Selv om det settes av et år for at studentene skal ha muligheten til å ta et årsstudium, er ikke dagens organisering av graden *gitt* av regelverket. Fag 2 / breddeåret kan legges til andre eller tredje studieår; det har instituttene selv fullmakt til å beslutte.

Det er teoretisk mulig med en parallell fag 1- og fag 2-struktur gjennom alle tre år av graden, men det er flere forhold som taler mot en slik organisering. Timeplanutfordringene som følger av gjenbruk av

9 Jf. § 14-4 i forskrift til opplæringslova

emner, er en begrensning, og muligheten for utveksling og mobilitet vil også bli dårligere med en annen type organisering. Siden det det er utenfor gruppas mandat å foreslå endringer av denne strukturen, har vi forsøkt å begrense oss til å gi en deskriptiv omtale av de utfordringene en endring av dagens struktur ville bety. Gjenbruk av emner har også en faglig side (som imidlertid også er utenfor denne gruppas mandat), hvor utfordringene ligger i å være relevant for og tilpasset flere studieprogram med til dels ulike læringsmål.

Det er likevel åpenbare faglige ulemper med at studentene går et helt år uten å være tilknyttet fordypningsfaget sitt i form av emner, av hensyn til faglig modning og progresjon mot bacheloroppgaven (dersom fag 2 ligger i andre studieår) og deretter mot master (dersom fag 2 ligger i tredje studieår). Vi vil derfor også oppsummere enkelte «ikke-strukturelle» tiltak som har vært diskutert som tiltak for å binde bachelorprogrammene bedre sammen.

Fleksibilitet kontra effektiv ressursbruk

Gjenbruk av emner setter klare begrensninger for hva som er mulig å få til innenfor et bachelorløp, og kan dermed også være til hinder for utvikling. Dersom det i stedet opprettes unike emner i større utstrekning enn i dag, vil naturligvis fleksibiliteten øke og muligheten for en annen organisering av bachelorløpene være til stede. Av flere grunner er det likevel vanskelig ut fra dagens rammer: For det første er det kostbart med dublering av emner, og gjeldende finansieringsmodell gir ingen insentiver for det. Vi ser heller ingen faglig gode grunner til at årsstudium- og bachelorstudenter skal ta ulike emner, selv om det kan være praktisk av logistiske grunner. I enkelte tilfeller kan det også være tvert imot: Det er for eksempel ansett som en styrke at lektorstudentene tar de samme fagemnene som disiplinstudentene, og på den måten er sikret mest mulig oppdatert fagkunnskap. Samtidig kan det gi andre utfordringer at studentgrupper fra flere studieprogram tar samme emne. Det kan være en fare for at enkelte ikke opplever emnet som tilstrekkelig tilpasset sin studentgruppe, noe som har vært mye omtalt blant annet i lektorprogrammene. Slike utfordringer kan møtes med ulike tilpasninger, for eksempel ved å lage egne øvingsgrupper.[10]

Tverrfaglighet og kompetanse i dagens bachelorstruktur

Tverrfaglige profiler

Med bakgrunn i det vi til nå har beskrevet, vil vi kort oppsummere hvordan en ordning med tverrfaglige profiler vil kunne passe inn i dagens disiplinbachelorprogram ved HF og SU. Profilene er tenkt som pakker på 30 studiepoeng, der studentene tar minst 7,5 studiepoeng fra HUMSAM-området, minst 7,5 studiepoeng fra teknologiområdet, i tillegg til et obligatorisk felles *signaturemne*. De siste 7,5 studiepoengene kan tas fra enten HUMSAM- eller teknologiområdet. Med unntak av signaturemnet, som utvikles spesifikt for formålet, velger studentene fra ei ferdigdefinert liste av emner som alt inngår i andre studieprogram, men som er plukket ut fordi de er spesielt relevante for tematikken i de ulike tverrfaglige profilene. Signaturemnene undervises i vårsemesteret og forutsetter at minst 15 studiepoeng av de valgbare emnene i profilen alt er avlagt. Det innebærer at profilene uansett vil måtte strekke seg over to semester.

Sammensetningen av de tverrfaglige profilene – med gjenbruk av emner – gir allerede i utgangspunktet noen føringer:

10 Vi viser også til arbeidet med å utvikle en «lektorstreng» i de to første årene av lektorutdanninga, for å opprettholde motivasjonen for læreryrket også i år der studentene i stor grad tar disiplinemner sammen med bachelor- og årsstudiumstudenter. Prosjektet er igangsatt høsten 2021.

- Siden emnene allerede inngår i andre program, må de legges kollisjonsfritt (gjelder både undervisning og avsluttende vurdering) med alle andre obligatoriske emner i samme semester i alle disse programmene. Dette er en nødvendig forutsetning for at programstudentene skal kunne gjennomføre studieprogrammet de er tatt opp til.
- I og med at signaturemnet er obligatorisk, må det legges kollisjonsfritt med valgbare profilemner som undervises i vårsemesteret.

Dette innebærer at det allerede i utgangspunktet kan finnes en rekke bindinger for valgemnene som gjør at det i utgangspunktet vil være krevende å lage profiler med bare obligatoriske emner. Dersom studentene i stedet velger fra «en pott» med emner, slik tankegangen bak profilene er, vil studentene dersom potten er stor nok, kunne sette sammen en pakke med emner som ikke kolliderer. Denne løsningen gjør at det blir mulig å plassere profilene i breddeåret av graden. Dersom man i stedet forestiller seg at profilene ligger som en streng over flere år og dermed går parallelt med et ukjent antall emner i fordypningsfaget, er det lite sannsynlig at vi kan sikre kollisjonsfrihet mellom emnene. Risikoen vil da bli stor for at studenter på enkelte program i realiteten ikke vil kunne ta en tverrfaglig profil uten kollisjoner med andre emner i graden.

Slik gruppa vurderer det, legger derfor dagens struktur med et dedikert breddeår, bedre til rette for integrering av tverrfaglige profiler enn en modell der fordypningsfaget strekker seg over alle tre år av graden. Dette er også i tråd med den uttalte intensjonen fra SU i forbindelse med overgang til dagens struktur om å definere emnepakker til bruk i breddeåret.

Det betyr likevel ikke at det vil være like aktuelt eller mulig for alle studentgrupper å velge en tverrfaglig profil i breddeåret. Vi nevner her noen sannsynlige eksempler på det:

- For studenter som ønsker å bruke ett eller to semester av breddeåret til utveksling, kan det være lite praktisk å velge en emnepakke på 30 studiepoeng som nødvendigvis strekker seg over to semester. Det går likevel an å snu på det og se om det kan være muligheter for nettopp å ta emner under et utvekslingsopphold som nettopp kan innpasses i en tverrfaglig profil.
- Bachelorstudenter som vil velge et andre undervisningsfag for på sikt å kvalifisere seg for læreryrket, kan heller ikke velge en tverrfaglig profil.

Studenter som velger en tverrfaglig profil, vil selv måtte velge emner som ikke kolliderer med profilemnene for å fullføre de siste 30 studiepoengene i breddeåret.

Områdeemnet – rom for tverrfaglighet?

Da områdeemnet ble innført fra studieåret 2019/20 som del av den nye fellesemneordningen ved NTNU, oppsummerte områdeemneutvalget intensjonene i sin rapport[11]:

1. *Styrking av faglig integrasjon gjennom samarbeid om felles emner innenfor et studieområde*
2. *Styrking av faglig kvalitet og relevans i programmene gjennom aktiv bruk av de generiske tematikkene og de føringer for tverrfaglighet og arbeidslivsrelevans som ligger i disse*
3. *Styrking av faglige og sosiale fellesskap gjennom at studenter fra ulike fag- og profesjonskulturer i et studieområde møtes i områdeemnet, lærer av hverandre og vinner innsikt i beslektede og tilstøtende fagtradisjoner som de kan forvente å møte i yrkesutøvelse.*

11 Sak 2017/7245–5 i Ephorte

Uten at denne arbeidsgruppa har hatt anledning til å gå nærmere inn på områdeemneordningen, vil vi peke på at disse punktene til en viss grad sammenfaller med intensjonen bak tverrfaglige profiler. Slik vi ser det, kan det derfor være mulig å se om det er et uutnyttet rom for tverrfaglighet her. Det må imidlertid understrekes at områdeemneordningen praktiseres ulikt ved HF og SU i dag: Mens HF har utviklet egne områdeemner på tvers av institutt, har SU valgt å bruke allerede eksisterende emner. Mulighetsrommet derfor kan være ulikt mellom fakultetene.

Kompetanseprofiler

Utforming av *kompetanseprofiler* har vært en del av HUMSAM-prosjektet. Vi viser til hovedrapporten for utdyping av begrepet, men finner det relevant å nevne også i denne sammenhengen. De studieplanfestede læringsutbyttebeskrivelsene for bachelorprogrammene – som også står på vitnemålet – dekker i stor grad fordypningsfaget, men ikke breddeåret / fag 2. Gjennom å beskrive generisk kompetanse kan kompetanseprofilene bidra til å gi et mer helhetlig bilde av kompetansen studentene tilegner seg i løpet av en bachelorgrad. På den måten kan de derfor også være nyttige rettesnorer for å synliggjøre breddeelementene i graden – for eksempel tverrfaglige profiler.

Ikke-strukturelle tiltak rettet mot studenter i breddeåret

Som vi har vært inne på tidligere i dette notatet, er det gode grunner til at bachelorstrukturen for disiplinstudiene ved HF og SU er slik den er i dag. Vi ser også at sammenlignbare universiteter har lignende strukturer, selv om både benevnelser og omfang av de ulike elementene varierer. Det er likevel en åpenbar utfordring med dagens struktur at studentene mister kontakt med kullet, studieprogrammet og eventuelt instituttet sitt i breddeåret. I tråd med mandatet vil derfor arbeidsgruppa oppsummere enkelte tiltak for å styrke læringsmiljøet og kullfølelsen. Vi skriver «oppsummere», siden det ikke nødvendigvis er snakk om *nye* tiltak, men i like stor grad tiltak som alt har vært diskutert og til en viss grad gjøres også i dag.

En diskusjon om gode tiltak for denne studentgruppa kan også egne seg for en workshop med læringsassistenter fra Blink og andre som er godt kjent med denne typen problemstillinger, for eksempel Uniped. Av tids- og kapasitetsgrunner trenger det ikke nødvendigvis å være hensiktsmessig at vitenskapelig ansatte i fagene gjennomfører slike tiltak – her er det viktig å veie det ideelle opp mot det realistiske.

Det er også viktig å understreke at en stor del av jobben uansett vil ligge i første studieår. Ved å etablere kullet og forberede studentene på breddeåret øker sjansene for et samhold som gjør studentene forberedt på oppsplitting i andre studieår. Dermed kan studentene også selv jobbe for å møte utfordringer med manglende faglig kontinuitet og færre sosiale møteplasser. Flere tiltak som er nevnt – for eksempel mentorordning – kan også settes i gang i første studieår nettopp for å forberede studentene *før* de starter med breddeåret / fag 2.

Ikke-strukturelle tiltak (ikke i prioritert rekkefølge)

- Utnytte og videreutvikle *identitetsareal*, slik at studenter kan lage faglige møteplasser også i semester uten felles emner
- Jobbe tett sammen med ulike tillitsvalgte studenter: kullkontakter, institutt- og programtillitsvalgte og linjeforeninger

12 For eksempel masterstudier, utveksling, hva som skjer i tredje studieår, faglige muligheter som kommer, mulige tema for bacheloroppgaven, hvilke emner/tema i breddeåret som går godt sammen med emner i tredje år eller master, hvordan undervisningen har fungert.

- Faglige/faglig-sosiale programmøter med ulike tema[12], hvor studentene kan dele erfaring og kunnskap de gjør seg i breddeåret som de kan ta med seg inn i utdanningen videre
- Tverrfaglige kollokvier for breddeårsstudentene (med eller uten fasilitering) som det settes av rom og tid til i timeplanen
- Faglige prosjekter eller ekskursjoner for studenter i breddeåret (tiden som blir brukt, kan belønnet på en annen måte enn ved studiepoeng, f.eks. gjennom dekket reise, premier eller andre insentiver)
- Mer koordinerte programvise tiltak, som for eksempel mentorordning (satses blant annet på ved UiB og har dessuten fungert godt ved NV-fakultetet)
- Vitenskapelige assistenter som følger kull, og følgeforskning på tiltak.
- Sørge for at studieprogramleder har nok tid og ressurser og administrativ/faglig støtte (for eksempel vit.ass.) til å følge opp kull
- Se til lektorstrengen det jobbes med, jf. fotnote 10
- Jobbe for økt bevissthet i fagmiljøene om at de også tilbyr breddefag, og at deler av studentmassen dermed tilhører andre studieprogram enn disiplinprogrammet. Dette kan bidra til at det også blir lettere for disse studentene å identifisere seg som en gruppe og dermed vedlikeholde statusen deres som programstudenter.

Anbefalte løp og veiledning

Dette notatet tar i stor grad for seg overordnet struktur for bachelorgradene. Det er likevel på sin plass å understreke at det er instituttene/studieprogramrådene som har ansvaret for helheten i sine studieprogram, inkludert anbefalt innhold i breddeåret / fag 2. Av flere grunner kan det være utfordrende: Det krever kunnskap om arbeidslivets behov for ulike fagsammensetninger, både i nåtiden og framover. Hvor finner vi denne kunnskapen, og hvordan holder vi den ved like? I tillegg har dagens disiplingrader vokst fram fra en tradisjon hvor studentene nettopp har stått fritt til å sette sammen utdanningen sin innenfor enkelte strukturelle rammer. Det å skulle komme med konkrete anbefalinger til fagsammensetning vil nok for mange derfor være krevende.

Det er også viktig å drøfte balansegangen mellom det å lage anbefalte pakker/fag per program (eller for større deler av bachelorporteføljen) kontra det å bruke ressurser på veiledning. Som motsats til en ren instrumentell tenkning om hva som «lønner seg» på kort sikt, kan det være vel så viktig å bruke ressurser på å dyktiggjøre studentene i å ta valg, utforske og skaffe seg erfaring og kompetanse gjennom bachelorløpet. Dette betyr naturligvis ikke at det er en motsetning her; anbefalinger kan være til stor hjelp både for studenter og studieveiledere (se for eksempel beskrivelse av 40-grupper ved UiO, omtalt i fotnote 5).

Slik vi ser det, kan det være nyttig å diskutere dette på tvers av program, i lys av rammeverket for bachelorgraden. Hvordan kan vi tenke om valg av fag utover fordypningsfaget? Hvordan skal ulike momenter – mer disiplindybde, tilgrensende disipliner, emner som gir spesifikke ferdigheter og så videre – vektes?

Oppsummering

Avslutningsvis vil vi kort oppsummere hvilke styrker og svakheter vi ser ved dagens hovedstruktur for disiplinbachelorgradene ved HF og SU.

Dagens hovedmodell er fleksibel og gir studentene mulighet til å

- velge et helt årsstudium som kan gi undervisningskompetanse og som også synliggjøres på grunnlaget for vitnemål (den grupperte emneoversikten)
- ta enkeltemner etter faglig interesse, og i mange tilfeller også mer spesialisering innenfor fagfordypningen

- reise på utveksling i ett eller to semester

Slik arbeidsgruppa ser det, passer også tverrfaglige profiler – i likhet med andre typer énfaglige emnepakker eller tematiske emnepakker – godt inn i denne strukturen. Ved å sette av et år uten andre obligatoriske emner, minimeres risikoen for timeplankollisjoner. Timeplanbegrensningene som følger av at emner gjenbrukes i flere program, er også generelt en rammefaktor som bidrar til at det ikke er realistisk å endre bachelorstrukturen til en strengmodell.

For å synliggjøre hvordan innholdet i breddeåret / fag 2 kan fylles på ulike måter, og vurdert opp mot et lite utvalg av hensyn, har vi forsøkt å synliggjøre dette i en tabell:

Innhold i fag 2 / breddeår	Utveksling	Logistikk-utfordringer	Vitnemål
Tverrfaglig profil / andre typer emnepakker	Utveksling kan være utfordrende når tverrfaglig profil går over begge semester. Det vil likevel være mulig å ta emner på utveksling som kan inngå i en tverrfaglig profil / emnepakke, forutsatt at de godkjennes faglig.	Skal være mulig å ta kollisjonsfritt, men ikke alle kombinasjoner fra valglista vil være mulig. Studenten er selv ansvarlig for å sette sammen kombinasjoner som er kollisjonsfri.	Tverrfaglig profil synliggjøres på grunnlaget for vitnemål.
Årsstudium	Vil kun være mulig hvis studenten tar emner som kan godkjennes faglig i et årsstudium	Legges kollisjonsfritt	Årsstudiet synliggjøres på grunnlaget for vitnemål.
Fritt sammensatt	Kan kombineres med utveksling	Studenten er selv ansvarlig for å sette sammen kombinasjoner som er kollisjonsfri	Emnene står gruppert som «valgfrie emner» på grunnlaget for vitnemål

Svakheten ved dagens struktur er i første rekke at studentene i varierende grad vil miste kontakten med sitt kull og institutt i det året der de ikke har det fellesskapet som felles undervisning i fordypningsemner gir. Som arbeidsgruppa vurderer det, er det imidlertid mulig å redusere dette problemet ved å jobbe målrettet med det vi har kalt «ikke-strukturelle tiltak».

VEDLEGG 3

Oppsummering av samtaler med sentrale samfunnsaktører

Vedlegg 3:

Forslag fra FTS- og FHS-prosjektene til endringer i NTNUs system for intern fordeling av resultatbevilgning på utdanningsområdet

Geir Egil Dahle Øien, prosjektleder FTS og Anne Kristine Børresen, prosjektleder FHS
14.06.21

Forslag

Prosjektene FTS og FHS foreslår at NTNU snarest utreder følgende to forslag til endringer i NTNUs system for intern fordeling av resultatbevilgning på utdanningsområdet:

1. Justering av resultatberegning i NTNUs rammefordelingsmodell (RFM), datagrunnlaget som brukes ved slik beregning, og/eller revisjon av prosesser knyttet til innsamling av dette datagrunnlaget, på en måte som legger til rette for *automatisert uttelling for studiepoengproduksjon for emnemoduler og -elementer på mindre enn 7.5 stp*.[1]
2. Justering av inntektsdriverne i RFM for å legge til rette for *automatisert fordeling av resultatbevilgning mellom deltakende enheter ved samveiledning av bachelor- og masterkandidater, på tvers av fakultets- og instituttgrenser*.[2]

Begrunnelse

Begrunnelsen for forslagene over er tredelt:

I. Det er behov for å legge tydeligere til rette for å styrke utviklingen av tverrfaglige utdanningssamarbeid på tvers av organisatoriske enheter, både rundt emner og bachelor-/masteroppgaver.

Behovet for mer tverrfaglig samarbeid og større vekt på tverrfaglig samhandlingskompetanse i fremtidens utdanninger, på tvers av studieområder, er et sentralt funn både hos FTS[3] og FHS[4]. Vårt klare inntrykk fra dialoger med fagmiljøene er at mange miljøer både ser et behov for og har et ønske om å samarbeide mer tverrfaglig om emner med andre enheter, og å veilede studentprosjekter sammen med andre fagmiljøer - men at de finner dette praktisk utfordrende og til dels demotiverende innenfor dagens regime for resultatbevilgning. Å legge bedre til rette for slikt samarbeid (og kommunisere klart at man gjør det) vil være et tydelig incentiv, gi et viktig signal, og ha stor symbolverdi (også selv om det objektivt sett ikke skulle være store ressurser som blir flyttet på).

Forslag 1 om å legge til rette for automatisert uttelling av studiepoengproduksjon i mindre emnemoduler og -elementer er i lys av dette ment å stimulere til at flere emner i NTNUs studieplaner utvikles i et samarbeid mellom ulike fagmiljøer, fra ulike studieområder, institutter og fakulteter.[5] Tilsvarende er forslag 2 ment å

1 F. eks. 2.5 stp eller 1.5 stp.

2 F. eks. etter samme nøkkel som allerede brukes på ph.d.-nivå: 70 % av resultatbevilgning til hovedveileders miljø, og 30 % til biveileders miljø.

3 Se FTS-prinsipp II i FTS Delrapport 3: Visjon og prinsipper.

4 Se s. 28 – 31 i Fremtidens HumSam-studier: Delrapport første fase.

5 Det er samtidig viktig å presisere at forslag 1 altså IKKE er ment å innebære at emnestørrelsen i dagens studieplaner må endres – dette spørsmålet er ikke vurdert i denne sammenhengen.

stimulere til mer tverrfaglig veiledning av studentoppgaver på tvers av ulike studieområder, institutter og fakulteter. Dette er to behov som har vært tydelig uttrykt til både FTS og FHS i prosjektenes dialoger med fagmiljøene. Det er også tydelig i disse dialogene at dagens ordning - der man enten må internfakturere manuelt seg imellom (eller akseptere en potensiell skjevfordeling av inntekter) hvis to enheter skal samarbeide om et emne eller samveilede en student - av fagmiljøene oppfattes som et disincentiv, og et praktisk hinder for å videreutvikle slike samarbeid. Dette problemet er dessuten blitt forsterket etter fusjonen: Flere tidligere høgskolemiljøer som før var organisert på en tverrfaglig måte, og samarbeidet tett om et felles emnetilbud, er nå blitt splittet opp og innlemmet i ulike disiplinmiljøer, noe som flere opplever som en hindring for videreføring av slikt samarbeid.

II. *Det er behov for å legge programstrukturelt bedre til rette for en mer moderne tenkning rundt pedagogikk og programdesign, der bl.a. kontekstuell læring, integrert læring og gjensidig støttende emner (integrert curriculum) er sentrale prinsipper.*

Dette behovet innebærer i praksis at det vil kunne være ønskelig å reorganisere timeplanen på ulike måter i forhold til i dag, og å tenke nytt rundt organisering, sekvensiering og gjennomføring av emner.

Ett konkret eksempel er en FTS-pilot som nå kjøres i samarbeid mellom studieprogrammet Elektronisk systemdesign og innovasjon (ElSys) på IE-fakultetet og Institutt for design (ID) ved AD-fakultetet. ElSys-programmet har behov for og ønske om å integrere et tilbud som gir studentene designkompetanse i programmet, men ønsker i tråd med de ovennevnte prinsippene ikke å ha et eget, generisk og frittstående 7.5 stp designfag inn i programmet – de ønsker i stedet å ha 2 designmoduler à 2.5 stp integrert inn som deler av to prosjektbaserte ElSys-emner i 1. og 4. semester, i en «emnestreng» i studiet (og på sikt en tredje designmodul senere i studiet). Dette er i tråd med ovennevnte pedagogiske prinsipper og ansees å kunne gi bedre læringsutbytte og sterkere motivasjon hos studentene enn om design skulle undervises i et frittstående fag. ID er også villig til å samarbeide med ElSys om å utvikle et slikt tilbud – men dagens struktur for emneoppbygning og resultatbevilgning er i praksis et hinder for å få dette til.

Tilsvarende samarbeid kan man også tenke seg vil være relevante mellom flere andre fagmiljøer, f.eks. på tvers av teknologi- og HumSam-området.

III. *Det er behov for å rigge NTNU bedre til å svare på nye trender, behov, forventninger og teknologiendringer innenfor livslang læring.*

Dette innebærer blant annet å rigge NTNU for en fremtid der

- endringer i egenbetalingsforskriften høyst sannsynlig vil åpne for mer gjenbruk av materiale fra (gratis) grunnutdanning inn i (betalt) etter- og videreutdanning[6], samtidig som
- «micro-credentials» forventes å bli et viktig strukturelt verktøy for å bygge et tilbud for livslang læring som er både fleksibelt, hensiktsmessig modularisert, og godt integrert med ordinær utdanning.
- digitaliserte læringsressurser og «blended learning» blir stadig viktigere.

EU-definisjonen av micro-credentials[7] lyder:

6 Regjeringen har nylig foreslått en slik endring, og dette forslaget nå er på høring, cf. Regjeringen vil la universiteter og høyskoler gjenbruke innhold fra gratisutdanningene i etter- og videreutdanning de tar betalt for - regjeringen.no.

7 Se https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/european-approach-micro-credentials-higher-education-consultation-group-output-final-report.pdf

A micro-credential is a proof of the learning outcomes that a learner has acquired following a short learning experience. These learning outcomes have been assessed against transparent standards. The proof is contained in a certified document that lists the name of the holder, the achieved learning outcomes, the assessment method, the awarding body and, where applicable, the qualifications framework level and the credits gained. Micro-credentials are owned by the learner, can be shared, are portable and may be combined into larger credentials or qualifications. They are underpinned by quality assurance following agreed standards.

Det er for tiden betydelig oppmerksomhet på dette fenomenet globalt, bl.a. altså i EU, hvor det arbeides med tilpasning av prosesser og begreper på utdanningsområdet for også å omfatte micro-credentials. Microcredentials-konseptet er et interessant svar på arbeidslivets uttrykte ønsker om flere tilbud på livslang læring som er modulariserte, målrettede, fleksible, og tilpasset en voksen studentgruppe som kombinerer studier med full jobb[8]. Virkemidlet er også tenkt å understøtte både livslang læring og fleksibelt gradssamarbeid på tvers av universiteter og landegrenser.

Vi anser det derfor som svært sannsynlig at studietilbud som understøtter micro-credentials (i stor grad basert på digitale plattformer) vil bli viktigere i flere av NTNUs fag fremover. Her vil tilgjengeliggjøring av et bredere tilbud av emnemoduler som er (betydelig) mindre enn 7.5 stp kunne bli ett viktig virkemiddel.[9] Det å modifisere NTNUs inntektsfordelingsmodeller til å tilby automatisert uttelling for slike mindre moduler i ordinær gradsutdanning vil kunne virke som et incentiv for NTNUs fagmiljøer til å fokusere mer på utvikling av slike moduler. Vi tror dette i sin tur vil kunne bidra til at flere slike moduler over tid også kan tilgjengeliggjøres – i stor grad basert på digitale plattformer og læringsressurser - som en del av NTNUs tilbud på livslang læring

En viktig presisering

Vi vil understreke at våre forslag 1 og 2 *ikke endrer den grunnleggende logikken i RFM*: Denne følger fremdeles logikken i KDs resultatbevilgningsmodell, hvilket innebærer at den har som et grunnleggende prinsipp at resultatbevilgningene på utdanning følger studentenes emnevalg og produksjon av studiepoeng. Om noe vil vi argumentere for at endringene vi foreslår muliggjør en enda mer presis realisering av denne logikken internt ved NTNU.

Hvordan implementere forslagene i NTNUs administrative systemer?

FTS og FHS har ikke noen presis oppfatning om nøyaktig hva som vil være den enkleste og beste måten å gjennomføre de foreslåtte endringene på i praksis, eller nøyaktig hvilke komponenter som må endres i dagens prosesser, beregningsmodeller eller rutiner og systemer for datainnsamling og -bruk for å få til det vi ønsker. Vi har dog forstått det slik fra vår dialog med NTNUs Avdeling for virksomhetsstyring som at det ikke er noe prinsipielt i veien for å kunne gjennomføre våre to forslag i praksis, og også at det kan tenkes ulike måter å legge til rette for dette på. Vi anbefaler derfor at en vurdering av hva som er de mest hensiktsmessige praktiske grepene som bør tas for å realisere prosjektenes to endringsforslag inngår som en del av den foreslåtte utredningen.

8 Se f. eks. FTS' delrapport 1 Bærekraftig kompetanse s. 66 – 67.

9 Dette kan eksemplifiseres med at NTNU allerede har tilbudt et sett med 2,5-studiepoengs-moduler under korona-epidemien (del av Bransjeprogram for kompetanseutvikling under Kompetansereformen Lære hele livet), nettopp fordi det er det bedriftene viste seg å etterspørre (cf. FTS delrapport 2 Ståstedsanalyse, seksjon 2.10.2 s. 60, og Referat fra NTNU UU sak 74/2020). Se forøvrig den ferske digitale rapporten 'Nye fleksible uddannelsesveje gennem hele livet - europæiske og danske perspektiver på micro-credentials på videregående uddannelsesniveau' fra Danmarks Akkrediteringsinstitution – se spesifikt https://akkr-viden.h5mag.com/micro-credentials/hvad-er-micro-credentials for en beskrivelse av hva microcredentials er, sett fra et dansk perspektiv. Denne rapporten diskuterer også hva micro-credentials kan bety for etablerte utdanningsinstitusjoner - se https://akkr-viden.h5mag.com/micro-credentials/perspektiver-uddannelsesinstitutionerne.

VEDLEGG 4

Program til workshop I HF og SU/ØK

Vedlegg 4:

Workshop I – Kick-off analyse (HF)

Fredag 24. jan. kl. 13.00-16.00
NTNU Dragvoll, Paviljong C, møterom 126

En felles strategisk retning for fremtidens HUMSAM-studier på NTNU forutsetter at fagmiljøene får mulighet til å utvikle en felles strategisk ambisjon. Vi arrangerer derfor tre workshoper våren 2020 som et ledd i dette arbeidet.

Formålet med den første workshopen er å gi fagmiljøene anledning til å komme med innspill til HUMSAM-prosjektet, samt utkast til mal for analyse av de enkelte studieprogram og instituttenes potensiale for fremtidens HUMSAM.

Program for workshop

Kl. 13.00 **Velkommen og introduksjon til formålet med HUMSAM-prosjektet og dagens workshop v/Anne Kristine og Sara**

Kl. 13.15 **Felles HUMSAM prosess og lokal prosess v/Søren Barlebo Rasmussen**
a. Intro til felles HUMSAM prosess – som helhet
b. Intro til lokal prosess, analysearbeid studieprogramråd og institutt, herunder forankring og analysemal
Inkl. 5 min. summing 2+2 etter begge punkter

Kl. 13.50 **Presentasjon – hvordan finne relevant datamateriale til det lokale analysearbeidet v/Jo Esten (SU) & Einar (HF)**

Kl. 14.05 **Pause**

Kl. 14.15 **Gruppearbeid – fordelt på tema**
1. Om felles HUMSAM prosess
2. Lokal analyse
Hver gruppe fasiliteres av en utvalgt person

Kl. 15.00 **Presentasjon fra gruppearbeid I**
Runden avsluttes med fem min. refleksjon 2+2

Kl. 15.20 **Presentasjon fra gruppearbeid II**
Runden avsluttes med fem min. refleksjon 2+2

Kl. 15.40 **Oppsummering og anbefalinger i plenum**

Kl. 15.50 **Konklusjoner og videre prosess v/Anne Kristine og Marit**

Kl. 16.00 **Takk for nå**

Workshop I – Kick-off analyse (SU/ØK)

Fredag 24. jan. kl. 9.00-12.00
NTNU Dragvoll, Paviljong C, møterom 126

En felles strategisk retning for fremtidens HUMSAM-studier på NTNU forutsetter at fagmiljøene får mulighet til å utvikle en felles strategisk ambisjon. Vi arrangerer derfor tre workshoper våren 2020 som et ledd i dette arbeidet.

Formålet med den første workshopen er å gi fagmiljøene anledning til å komme med innspill til HUMSAM-prosjektet, samt utkast til mal for analyse av de enkelte studieprogram og instituttenes potensiale for fremtidens HUMSAM.

Program for workshop

Kl. 09.00 **Velkommen og introduksjon til formålet med HUMSAM-prosjektet og dagens workshop v/Marit**

Kl. 09.15 **Felles HUMSAM prosess og lokal prosess v/Søren Barlebo Rasmussen**
a. Intro til felles HUMSAM prosess – som helhet
b. Intro til lokal prosess, analysearbeid studieprogramråd og institutt, herunder forankring og analysemal
Inkl. 5 min. summing 2+2 etter begge punkter

Kl. 09.50 **Presentasjon – hvordan finne relevant datamateriale til det lokale analysearbeidet v/Jo Esten (SU) & Einar (HF)**

Kl. 10.05 **Pause**

Kl. 10.15 **Gruppearbeid – fordelt på tema**
1. Om felles HUMSAM prosess
2. Lokal analyse
Hver gruppe fasiliteres av en utvalgt person

Kl. 11.00 **Presentasjon fra gruppearbeid I**
Runden avsluttes med fem min. refleksjon 2+2

Kl. 11.20 **Presentasjon fra gruppearbeid II**
Runden avsluttes med fem min. refleksjon 2+2

Kl. 11.40 **Oppsummering og anbefalinger i plenum**

Kl. 11.50 **Konklusjoner og videre prosess v/Marit og Anne Kristine**

Kl. 12.00 **Takk for nå**

VEDLEGG 5

Program for workshop II

Vedlegg 5:

Program for workshop II 18. mai 2020 i regi av Fremtidens HUMSAM-studier ved NTNU

Hvordan kan HUMSAM-utdanningene ved NTNU møte fremtidens behov?

Nye former for kunnskap og tverrfaglighet er nødvendig for å løse de store samfunnsutfordringene og svare på de framtidige behovene i arbeidslivet. Hvilke konsekvenser bør dette få for HUMSAM-utdanningene ved NTNU i årene framover?

Sist oppdatert: 17.4.2020

Kl. 10.00 **Vi ønsker velkommen v/dekan Anne Kristine Børresen, HF, dekan Marit Reitan, SU og prorektor for utdanning ved NTNU, Berit Kjelstad**

Kl. 10.10 **Introduksjon til workshopen v/Søren Barlebo Rasmussen, Mobilize**

Kl. 10.20 **Innledning v/Nina Refseth, adm.dir. v/Museene i Sør-Trøndelag**
(inkl. 5 minutters summing)

Kl. 10.40 **Presentasjon v/Åste Solheim Hagerup, leder for Studenttinget, NTNU**

Kl. 10.50 **Formål, prosess og rapportering v/Søren B. Rasmussen, Mobilize**

Kl. 11.00 **Gruppearbeid I: Styrker og svakheter, dilemmaer og muligheter for dagens HUMSAM-studier**

Kl. 11.30 **Rapportering fra gruppearbeid I**

Kl. 11.50 **Lunsj**

Kl. 12.20 **Nyutvikling, planer og idéer ved fakultetene (3 x 10 min.):**
- Presentasjon av nytt masterprogram: ODA v/instituttleder Toril Aalberg, ISS-SU
- Studieprogram i digital humaniora v/ førsteam. Frode L. Boasson og førsteam. Anders S. Malvik, ISL-HF
- Breddeårsprofiler v/instituttleder Anne B. Johannesen, ISØ-ØK

Kl. 12.50 **Gruppearbeid II: Input til fremtidens HUMSAM-studier**

Kl. 13.25 **Rapportering fra gruppearbeid II**

Kl. 13.45 **Oppsamling: Syntese av dagens anbefalinger v/Søren B. Rasmussen, Mobilize**

Kl. 13.55 **Konklusjon og videre prosess v/dekan Anne Kristine og dekan Marit Reitan**

DEMOKRATI OG MEDBOR SKAP

VEDLEGG 6

Program Digital workshop

Vedlegg 6:

Digital workshop 9. september 2020

Workshopen vil ta utgangspunkt i utkastet til delrapport fra første fase i prosjektet, med ambisjoner og fokusområder, og idéer, innspill og forslag som er kommet fra fagmiljøene underveis i prosessen. Delrapporten vil bli sendt ut til de påmeldte deltakerne ca. ei uke før den digitale workshopen.

Program

9.00	**Velkommen, ved prorektor for utdanning Marit Reitan**
9.05	**Introduksjon til dagen, ved prosjektleder Anne Kristine Børresen, dekan ved Det humanistiske fakultet (HF) og Tine Arntzen Hestbek, dekan ved Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU)**
9.10	**Introduksjon av til program/prosess for dagens digitale workshop,** ved Søren Barlebo Rasmussen (Mobilize)
9.15	**Presentasjon av Fremtidens teknologistudier – Hva har de kommet frem til?** ved prosjektleder Geir Øien
9.30	**Refleksjon i grupper**
9.40	**Presentasjon av rapportens forslag til ambisjon for Fremtidens HUMSAM-studier,** ved Sara Brinch (prodekan utdanning HF) og Malin Noem Ravn (prodekan utdanning SU)
9.50	**Introduksjon til gruppearbeid, ved Søren 10.00 – Gruppearbeid: Arbeid med utvalgte problemstillinger**
10.55	**Pause**
11.05	**Rapportering fra gruppene 1-4**
11.25	**Refleksjon i grupper**
11.35	**Rapportering fra gruppene 5-8**
11.55	**Konklusjon og videre prosess med Fremtidens HUMSAM-studier,** ved Anne Kristine og Tine
12.00	**Takk for i dag**

VEDLEGG 7

Guide til praksis i utdanning

Erfaringer fra NTNUs masterprogram i Europastudier

Vedlegg 7:

GUIDE TIL PRAKSIS I UTDANNING

Erfaringer fra NTNUs masterprogram i Europastudier
Høsten 2021
Torill Settemsdal Hansen

Preface

The 'Guide til praksis i utdanning' has been written to assist the Department of Historical and Classical Studies and its administrative and academic staff when working with internships within education. This general guide can also be a useful tool for other study programs who have little experience with internships.

The Master's program for European Studies at NTNU has extensive experience with internships. With this project, the aim has been to gather and systematise the knowledge we have gained throughout the years. The overall purpose is to contribute to increasing the quality of internships within education, parallel to transferring and preserving knowledge between colleagues.

We hope this guide will make it more effective and easier to work with internships.

Table of Contents

1. The Internship Modules in MEUROPA 96
Objectives 96
Background 96
Formats 97
2. The Host Institutions 97
Relevant Host Institutions 97
Benefits of Hosting an Intern 98
Internship Arrangements 99
NTNU Formal Requirements 99
3. The Role of the Department 99
The Internship Coordinator 99
Internships 99
Traineeships 100
The Administration 100
The Annual Calendar 100
4. The Role of the NTNU Office of International Relations 103
Erasmus scholarship 103
Erasmus scholarship after graduation 106
NTNU Scholarship 107
4. Introducing the students to the internship programme 108
Points of discussion 108
Timeline for the students 108
5. The Student Internship Report 108
The draft 108
Text of the exam assignment 109
Examination requirements 109
Examples of previous internship reports 109
6. The Future of the Internship Modules 109
Suggestions and possible points of development 110
Appendix 1 111

1. The Internship Modules in MEUROPA

Objectives

Candidates who have been admitted to the MA programme in European Studies (MEUROPA) have the opportunity to replace a specified amount of course work with a relevant internship of their choice. The purpose is to allow candidates to acquire practical work experience and to develop an awareness of proper knowledge and skills and of how these can be applied in a professional setting.

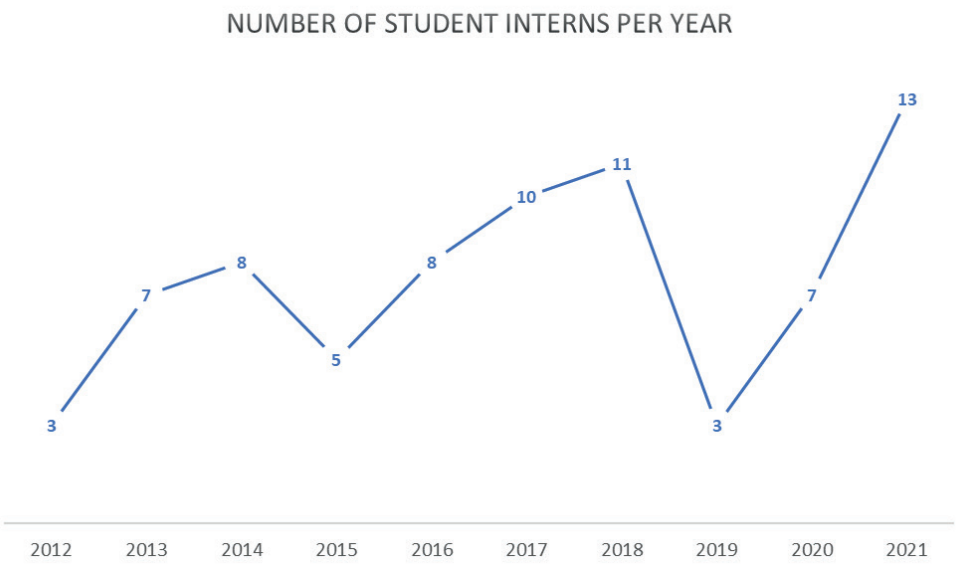
The objectives of the internship are:

- To acquire practical work experience
- To undertake an individual project which is relevant to the needs and requirements of the Host Institution
- To develop and build the personal, academic, and professional capacities of the students by allowing them to conduct an individual project in a professional setting

Background

Since 2012, the master's programme in European Studies has acquired a substantial amount of experience and knowledge with administrating internship opportunities.

Up until today, around 75 students have conducted internships as an integrated part of their degree.

Numbers from the Faculty of Humanities at NTNU

The internship modules have undergone some changes throughout the years. Until 2017, the students had the opportunity to take the course elective EUR3801 (3 months) and receive 15 credits into their degree. They were encouraged to conduct this internship during their first spring semester, but some also choose to undertake their internship in their second autumn semester.

The students that started the programme in 2017 were the first ones to have the opportunity to take

a new elective course, EUR3802 (up to 6 months), and get 30 credits integrated into their degree. This internship module is conducted in the first spring semester of the master's degree.

In 2018, European Studies became an international MA programme. According to the faculty, most of the international students enrolled on the programme have wished to complete their internship in Trondheim (Norway). On the other hand, numbers show that many Norwegian students tend to seek internship opportunities outside of Norway.

Formats

The MA programme requires that student internships are mainly carried out in the spring semester. There are two types of internships:

- For the student to get 30 credits (EUR3802), the internship should last between 4,5 to 6 months.
- For the student to get 15 credits (EUR3801), the internship should last up to 3 months.

The students sign up to one of these modules by registering their choice in Studentweb and pay the semester fee within the following deadlines:

- 1 February (registration deadline for spring semester)
- 15 September (registration deadline for autumn semester)

2. The Host Institutions

Relevant Host Institutions

Over the years, the European Studies programme has acquired good relationships and contact with various institutions that offers internship opportunities to master's degree students.

Students are encouraged to independently search for and apply to internships themselves. In effect, the host institutions vary each year. In recent years, however, certain institutions and partners have frequently hosted students. These include:

- NTNU Brussels Office
- SINTEF
- NTNU Ocean
- EU Delegation to Norway
- Innovation Norway

In 2021, the students had internships at the following institutions:

Institution	Students
NTNU Brusselkontor	2
SINTEF	2
NTNU Ocean	3
Den europeiske unions delegasjon til Norge	1
ARENA senter for europaforskning	1
Bærekraftsenteret, Trondheim kommune	1
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) - Europatimen	2
Institutt for historiske og klassiske studier	1

For the department (mainly the internship coordinator) it is important to keep in touch regularly with the institutions. This is to ensure and confirm that they are still interested and have the capacity to receive interns for the following semester.

It is important to make sure that the host institution approves the internship announcement that will be posted on *Innsida.*

For the internship coordinator to reach out easily to an institution, it is therefore useful to have a specific contact person from each institution.

The internship coordinator should actively seek out new opportunities that might be relevant for the students to apply to. This includes contacting potential institutions to discuss possible arrangements, formalities, and benefits of hosting interns.

Contact the department for the database of former host institutions.

Benefits of Hosting an Intern

For the institutions, there are several benefits of hosting interns. For instance, the students from the MA European Studies programme have:

- Knowledge of contemporary Europe and the European Union
- Analytical and critical research skills
- Written and oral communication skills in English
- Ability to critically retrieve information

In addition:

- An intern can relieve employees by solving varied tasks and academic issues in projects
- The intern can stimulate professional reflection among employees and bring in new perspectives
- Being an intern can motivate and inspire students to later apply for a position in the company
- The candidate needs less training if hired

Internship Arrangements

Internship arrangements vary from one institution to another. This depending on the types of projects or activities the host institution would like the student(s) to conduct.

Some students work on research projects on their own that are formed of larger initiatives, which is the case at NTNU Oceans. Others are involved in office work in different private and public representations to the EU, located both in Brussels and Norway. Interns usually function as contact persons, who arrange events and work on smaller projects and diverse assignments. Other students might work for companies that combine both types of arrangements mentioned above. Hence, the activities can be as diversified as the institution and the student agrees on.

Regular workload and tasks are set in a separate agreement-arrangement that the host institution and the student sign, in which the activities and schedule are indicated.

During physical internships, the norms of using the physical premises in the office is often discussed in the contract. If the institution is dealing with some private or sensitive data in the research projects, the host institution and the student could also agree to sign a non-disclosure agreement. The formulation of these or other potential points in the contract is up to the institution.

The host institution shall also assist the student(s) in finding suitably priced and located accommodation if the internship is taking place outside Trondheim.

NTNU Formal Requirements

The main formality required is to sign an internship agreement between the host institution and NTNU. This contract provides information about the practical implementation of the internship. It governs the rights and obligations between the partners.

Contact the department for template of contract between NTNU and the host institution.

Students that are going abroad for their internship, and applying for Erasmus funding, also need to fill out *The Learning Agreement for Trainees* (see *Erasmus scholarship*). The host institution and a representative from the department need to sign this.

3. The Role of the Department

The Internship Coordinator

Internships

The coordinator (emneansvarlig) of the internship modules (EUR3801) (EUR3802) has an important role in supporting and guiding the students before, during and after their internships. The internship coordinator is also responsible for overseeing the development and implementation of the internship programme. This person acts as the link between the host institutions and the educational institution.

Some of the main tasks of the internship coordinator:

- Inform students about the internship programme
- Keep in contact with former host institutions/partners regarding availability of previous-year internships and reach out to possible new host institutions

- Find information about internship possibilities and deadlines and forward these to the students
- Issue and sign contracts and other relevant paperwork between NTNU and the host institutions
- Facilitate meetings with the students before, during and after their internships
- Support and guide students if issues occur during their internship
- Evaluate drafts and final internship reports

Traineeships

Another important aspect of the internship coordinator's role and responsibility is to support students who pursue traineeships. Traineeships are usually taking place after the end of one's master's degree, usually starting in September and lasting between 6 and 12 months.

In terms of tasks for the internship coordinator, it is a similar process as with internships: getting in touch and meeting with NTNU affiliated organizations, posting announcements etc.

The exception is the absence of certain requirements, such as the internship report and signing the contract with the host institution. Certain institutions do however require a specific type of paperwork.

In addition, the internship coordinator and the administration need to process some paperwork if the candidate is applying for Erasmus funding (see *Erasmus scholarship after graduation*)

Examples of host institutions that takes on trainees include NTNU Brussels Office, SINTEF Brussels Office and NHO, as well as a variety of other institutions located in Norway and abroad.

The Administration

The administration is responsible for supporting the internship coordinator with various tasks. The administration function as a link between the student and the internship coordinator, while also assisting to some extent with the interaction with host institutions (regarding the formal paperwork).

Some of the main tasks of the administration are the following:

- Post confirmed information (from the internship coordinator) about internship/trainee possibilities or vacancies on Innsida (and tag the master's students)
- Issue and sign forms for the host institutions that require proof of student status
- Sign relevant paperwork between NTNU and the host institutions (e.g., *Learning Agreement for Trainees*)
- Support and guide students if issues occur during their internship
- Assist the internship coordinator with creating an *Inspera* page for the delivery of the final internship report

The Annual Calendar

The 'Annual Calendar' (Årshjulet) offers an overview and information about the main tasks related to the management of the internship programme. This to give an example or guideline on how to structure various activities according to deadlines.

AUGUST

3rd or 4th week of August: Initial meeting with the 1st year students about the Internship module.

Reach out to possible host institutions to get an update if they have the capacity and are interested in receiving interns for the following semester. It is also important to make sure that the host institution approves of the internship announcement that will be published.

August/early September: Group session with returning students to collect and discuss their internship experiences.

Recommendation: Have a session with the 1st year students and some students from the 2nd year to exchange internship experiences and expectations.

SEPTEMBER

Beginning of September: The NTNU Office of International Relations usually have an information meeting about exchange for the following semester, which is also posted online. Can be useful for some of the students that want to learn more about Erasmus funding etc.

15 September is the internal deadline (International office) for the funding application for the spring semester.

Recommendation: After the deadline, the internship coordinator can note the number of students that applied for internships to the international office. This will give a useful overview of the number of internships positions needed.

Post available internship opportunities on *innsida.no* and/or *Teams.*

Continue to contact host-institutions about internship possibilities (August/October).

Recommendation: Inquire with host institutions whether potential internship information meetings (digital/physical) for the 1st year students can be of interest/arranged.

OCTOBER

Continue to post available internship opportunities on *innsida.no* and/or *Teams*.

Usually, several institutions issue their vacancies around this time. Many internship positions also have application deadlines (e.g., with deadlines in the 3rd week of October)

For the application and interviewing process, the student can be advised to reach out to NTNU Career to get assistance with their application, curriculum vitae (CV), interview and/or other questions connected to the internship application process.

Recommendations:

- Have a meeting with the students concerning the status of the application process/funding/questions etc.
- Encourage students to get in contact with NTNU Career to get help with their applications, CVs, interview etc.

NOVEMBER

Continue to post available internship opportunities on *innsida.no* and/or *Teams*.

Usually, students have interviews around this time (October/November) and might receive an internship position.

When a student's internship position is confirmed, issue and sign the contract between NTNU and host institution (November/December)

(Around November) Students will receive an email from the NTNU Office of International Relations about Erasmus funding. If students have already received an internship position abroad before receiving this email, they should be encouraged to get in touch with the international office themselves regarding Erasmus funding.

For the students going for an internship abroad, they should make sure to check the regulations for a visa, vaccines, and insurance for that specific country.

DECEMBER

Continue to post available internship opportunities on *innsida.no* and/or *Teams*.

Post reminder that student must register for the relevant internship course following the general registration deadlines for spring semester (01.02)

Issue and sign contracts between NTNU and host institution (November/December) and other relevant paperwork.

For the students going for an internship abroad, they should be encouraged to make sure to check the regulations for a visa, vaccines, and insurance for that specific country.

JANUARY

Most of the students will start their internships in January/start of February.

(January/February) Student that have applied for Erasmus funding through the NTNU Office of International Relations must complete and deliver the Arrival Confirmation when arriving at the internship location.

Post reminder that student must register for the relevant internship course following the general registration deadlines for spring semester (01.02).

FEBRUARY

1 February:

- Registration deadline for spring semester. All students, who are doing an internship need to register for relevant internship course by this date, either for (EUR3802) or (EUR3801).
- NTNU internal deadline (NTNU Office of International Relations) for funding application for autumn semester.

MARCH
Recommendation: Have an update-meeting with students doing their internships (how is the internship going so far, info about internship draft/report etc.)

APRIL
Draft Report submission (flexible, but usually at the end of April).

(March/April) Make sure to arrange an Inspera exam portal for the delivery of the final internship.

The internship coordinator will get support from the administration to create an Inspera page for the delivery of the final internship report.

MAY
(End of May/June) Deadline for internship rapport from students (2,500 words).

JUNE
The end-date for several of the 6-months internships.

(End of May/June) Deadline for internship rapport from students (2,500 words).

Review internship rapports (see *The Student Internship Report*).

4. The Role of the NTNU Office of International Relations

The NTNU Office of International Relations in Trondheim is responsible for assisting NTNU students who wish to take part of their degree abroad with funding opportunities.

Students who intend to do an internship or traineeships abroad can apply for the following scholarships administered by NTNU :

- Erasmus scholarship (for internships in Europe)
- Erasmus scholarship after graduation (for traineeships after graduation)
- NTNU scholarship (for internships outside Europe)

For the internship coordinator and the administration, the current contact person at the NTNU Office of International Relations (for general questions about funding possibilities) is Johanne Aarnseth (johanne.aarnseth@ntnu.no)

Erasmus scholarship

Students who go abroad can receive an internship scholarship that NTNU manages through Erasmus.

The scholarship is paid in addition to any potential financial support the student receives from the company they are working in. The amount varies depending on the destination country:

- EUR 560 per month for internships in Denmark, Finland, Ireland, Iceland, Liechtenstein, Sweden, and the UK

- EUR 510 per month for internships in other European countries participating in the Erasmus programme

The Erasmus scholarships are paid in two rounds:

- First payment: 70% of the scholarship is paid when the student have registered the duration of their stay on their arrival at the host institution.
- Second payment: At the end of the student's stay, they need to submit a Departure Confirmation, which they receive from the educational institution. The final scholarship amount will then be calculated.

A summary of the Erasmus scholar application process:

1. Register in Søknadsweb
2. Deliver the Learning Agreement for Traineeships
3. Deliver the Arrival Confirmation
4. Deliver the Departure Confirmation

1. Register in Søknadsweb

The students must first notify the *NTNU Office of International Relations* (Internasjonal Seksjon) that they intend to do an internship in the upcoming semester by registering through an online form in *Søknadsweb*.

This is the same form that is used by the students applying for an exchange semester. The link to the online form can be found at the NTNU Office of International Relations webpage for exchange (see 'How to apply') The deadlines for internship registering at the international office:

- 15 September (registration deadline for the following spring semester)
- 1 February (registration deadline for the following autumn semester)

Note: Students who intend to apply for internships in Norway should also register in Studentweb within these deadlines (in case they at a later point wish to do an internship abroad)

IMPORTANT INFORMATION ABOUT THE ONLINE FORM:

Overall, the students who intend to do an internship need to fill in less detailed information compared to the students applying for exchange semesters abroad.

In the drop-down menu in the form, students registering for an internship need to select "individ-avtale". The students are presented with a choice of a "individ-avtale" directed towards Europe or outside Europe ("individavtale-europa/asia/etc."). According to the international office, this choice is flexible. It is however common that students select Europe.

In the comment section (kommentarfeltet) in the form, students must express their intention of applying for internship funding for the upcoming semester.

The main policy of the international office is that students either apply for internships or exchange in this form, not a combination of both. Nevertheless, if students wish to change their choice, they can contact the international office if it is still early in the semester (but change is not guaranteed).

2. Deliver the Learning Agreement for Traineeships

The *Learning Agreement for Traineeships* is issued by the Office of International Relations. It must be signed by the student, host institution and a representative from the department (administration or internship coordinator). After the contract has been signed by all parts, it should be delivered back to the NTNU Office of International Relations.

The process:

1. When the students have filled in the form in *Søknadsweb* by the deadline, they are registered in the system of the international office. Students who have expressed their intention to take on an internship will then be contacted by the international office. This by email at some later point in the semester (e.g., November).

Note: If it has been confirmed that a student have received an internship position before receiving an email from the international office, the student is encouraged to reach out to the office to start the funding application process. This by contacting the office on utveksling@st.ntnu.no.

2. After the internship position is confirmed, the student is assigned to a contact person at the international office based on the specific country where the internship will be located.
3. The Learning Agreement is issued by the contact person at the international office. It must be filled out by the student, the host institution, and a person at the department (from the administration or the internship coordinator).
4. When the agreement is signed and delivered back to the contact person at the international office, the next part of the process starts.

3. Deliver the Arrival Confirmation

The *Arrival Confirmation* is a form signed by the student and the host institution that confirms that the student has arrived at the internship location. The student do not receive funding until this form has been signed and delivered to the international office

The Arrival Confirmation form can be found here: https://www.ntnu.no/machform/view.php?id=233089

This form includes information about the starting date of the internship, as well as the intended end-date (the latter is flexible for change).

The form then must be delivered and processed by the NTNU Office of International Relations. The student will then receive 70% of the Erasmus funding.

Note: See *Utbetaling av Erasmusstipend* for information about the payment of the scholarship.

4. Deliver the Departure Confirmation

When the internship is completed, the student must deliver a *Departure Confirmation* to receive the remaining 30 % of the Erasmus scholarship. Like the arrival form, this needs to be signed by the student and the host institutions before it is sent to the international office.

The form for the Departure Confirmation can be found here: https://www.ntnu.no/machform/view.php?id=231589

Note: See *Utbetaling av Erasmusstipend* for information about the payment of the scholarship.

Erasmus scholarship after graduation

Erasmus internship for recent graduates is an internship that is not part of your degree, and that is completed after you have finished your degree.

During your final semester, you may apply to internships in Europe which must take place within 12 months after graduating. If you have already received your degree diploma, you are no longer eligible for this type of internship.

If you get an internship, you can apply for an Erasmus+ grant from the NTNU Office of International Relations where you receive between EUR 560-610* (*2021) per month, in addition to any salary or scholarship you may receive from the employer.

This is a unique opportunity to receive funding while getting relevant international work experience and network as a recent graduate.

Note: You receive no academic credit through a recent graduate internship / traineeship.

FUNDING APPLICATION PROCESS:

To apply for this trainee funding, the students contact the international office prior to graduation.

Students do not apply through Søknadsweb, but reach out to the international office at utveksling@st.ntnu.no

The rest of the process is like the same one as for the students applying for Erasmus funding for internship integrated into their degree: The students must sign and deliver the *Learning Agreement for Traineeships, Arrival Confirmation*, and the *Departure Confirmation*.

NTNU Scholarship

NTNU offers a limited number of NTNU scholarships. Students who are doing exchange studies, traineeships/internships or fieldwork outside Europe can receive this type of scholarship.

For the periods 2020/2021 and 2021/2022, the selected students receive:

- 4 weeks to 3 months: NOK 500
- 1 semester: NOK 8000
- 2 semesters: NOK 12000

If faculties do not rank the students, scholarships are awarded based on the average grades available in the national student register (Felles studentdatasystem, FS). Only passed courses are included in the calculation of the average grade.

Note: The criteria for awarding scholarships may be changed.

FUNDING APPLICATION PROCESS:

Students will receive an email with information about whether they have been awarded for a scholarship from NTNU after they have uploaded the confirmation of admission from the education institution abroad in Søknadsweb.

The student receive the full scholarship upon arrival to the internship location after:

1) Registering the address abroad in Studentweb (Deadline: 15 October for exchange in the autumn semester / 1 April for the spring semester)
2) Sending the bank account number by email to stipend@st.ntnu.no with the subject ”Info Utbetaling”

Detailed information about the applicable criteria and payment process for NTNU scholarship can be found at *Payouts of exchange scholarships administered by NTNU.*

4. Introducing the students to the internship programme

Points of discussion

At the beginning of the autumn semester the students should be informed about the internship modules. This is normally done by the internship coordinator. The information can be expressed in the form of a presentation that for example discusses the following points:

- The different internship modules
- Examples of previous internships by students
- Format and content of internships
- Deadlines
- Requirements and expectations
- The process of finding and applying for internships
- Funding and grants
- Contact details of the internship coordinator

Contact the department for access to previous PowerPoint presentation (2021) about internships.

Timeline for the students

For the students, it is important to get information about the timeframe and how the internship modules work. Here is an example of a timeline presented to the students, which was included in the internship presentation from 2021:

1. Notify the *NTNU Office of International Relations* that you intend to do internships or study abroad or both by filling in the same form by September 15 / February 1
2. See announcements on *Innsida* for various internship opportunities during the semester
3. Be proactive and check the institutions you like and see if they have opening internship vacancies
4. Apply for the vacancy following application specification
5. Prepare and go through the interview process
6. Once you have an internship position, we sign an agreement between the NTNU and the host institution
7. Then you sign an agreement between you, as an intern, with the host institution and clarify the details of your working schedule and obligations
8. If you are doing your internship abroad, contact the international office regarding funding opportunities
9. Register for the relevant internship course before the general registration deadlines for the semester
10. Assessment of internship – 2,500-3000 words report at the end of the internship

5. The Student Internship Report

The draft

The primary purpose of the draft is to allow students to start working on their internship reports and think about their experiences during their internships. This as a way of self-reflection of various experiences and skills development.

Elements to be included in the draft are the following:

- Description of the internship in question and the relationship between the student's formal training and her/his practical work experience

- Discussion of the relevance, challenges of doing an internship under the current circumstances, benefits of an internship for employability, and improvement recommendations

The draft report should be around 1,000-1,200 words.

Text of the exam assignment

Subsequent to the internship, the candidate is required to submit a report (2500-3000 words). The report shall include a description of the internship in question and discuss the relationship between the student's formal training and her/his practical work experience. The focus should be on relevance, challenges, benefits, and recommendations.

Examination requirements

The report is graded as pass or failure.

Pass grade is awarded according to the following criteria:

- The report is of the required length of 2500-3000 words
- The report includes a description of the internship in question and discusses the relationship between the student's formal training and her/his practical work experience
- The focus is placed on the relevance, challenges, benefits, and recommendations

Fail grade is given in the following case:

- The report is below the required length of 2500-3000 words
- The report does not include a description of the internship in question and does not discuss the relationship between the student's formal training and her/his practical work experience
- The report fails to focus on the relevance, challenges, benefits and recommendations
- The student does not reflect upon his/her experience during the internship at question

Examples of previous internship reports

- Sample 1: NTNU Brussels Office
- Sample 2: European Economic and Social Committee
- Sample 3: German Norwegian Chamber of Commerce

Contact the department for access to previous internship reports.

6. The Future of the Internship Modules

In the general feedback from the students from the MA in European Studies programme, many expressed interests in pursuing an internship as a part of their degree. The students that have completed their internship also stated that the internship was a valuable learning experience. In addition, the institutions that have hosted interns are interested in welcoming new interns from the MA programme in the future.

Although the internship module has received positive feedback from both host institutions and students, there is always room for improvement and further development of the programme. The following points discuss suggestions to how this can be done.

Suggestions and possible points of development

Point 1: Increase information about the internship modules on the webpage of the MA programme

In the feedback, some students have expressed that there is limited information about the internship modules available on the programme webpage. Therefore, it can be discussed whether information about the internship modules should be made more 'visible' on this page. Alternatively, to create a separate section/webpage about these modules, which for example could include the following information:

- Examples of institutions that have hosted previous student interns
- Direct links to the course pages of the modules
- Student testimonials
- Benefits of doing an internship

The internship modules are attractive opportunities to many prospective MA students. In effect, providing easily accessible information about the modules could also potentially strengthen the MA programme. Moreover, having more public information available could also help provide information to potential new institutions that could be interested in hosting interns.

Point 2: Provide 1st-year students with easy access to information from former student interns

When students are in the process of searching for internship opportunities, it can be useful to get information about which institutions have hosted previous student interns. The student interns are required to write a student report where they discuss their experiences and tasks. However, this report is only accessible for the internship coordinator and not for other students. Therefore, having access to a type of 'internship overview', that would include specific details or short summaries of the internship positions, could indeed be useful for the students.

A possible solution is to issue a short form to students currently doing their internship. In this form, they can choose to fill in some basic information about their internship (tasks, skills acquired etc.). This will then be shared with the 1st-year master students e.g., in *Blackboard*.

The objective is that the students searching for internships can easily access information about the different internships completed by former student interns. This can make it easier for the students to navigate themselves and get a quick impression or insight into the different internship possibilities, and (potentially) also get the opportunity to reach out to previous interns.

Please see Appendix 1 for suggestion of form.

Another solution could be that the 1st-year students have a meeting at the beginning of the autumn semester with the former student interns. This is easy to arrange, and the students could share their insights and experiences. According to the general feedback from the students, this type of interaction would be appreciated.

Appendix 1

Name of the Internship Provider in City (Country)

1. Key words describing the substance/content of the internship: (For example: research, coordination, administration, specific international organisations, diplomacy etc)
2. Name and short description of the unit/organization offering the internship:
3. Place/Location of the internship:
4. Time period/duration of your internship and weekly hours:
5. Short description of your tasks during the internship:
6. Requirements to be met by interns (both skills and practical i.e., visa, security approval etc.):
7. Skills you attained during the internship:
8. Deadline for application:
9. Paid/unpaid:
10. Website/contact information:
11. Living costs compared to Norway:
12. Grants (if you applied for grants, which did you apply for?):
13. Advice regarding accommodation (or did the organisations assist with accommodation?):
14. Name and email address of MEUROPA student(s) who did this internship (optional):

VEDLEGG 8

Håndbok for bruk av podkast i undervisning

Vedlegg 8:

Håndbok for bruk av podkast i undervisning

Kristine Graneng og Lise Rye

Innledning

Podkast som format blir stadig mer populært. Ifølge en undersøkelse av IPSOS hørte 43 prosent av oss på podkast minst én gang i måneden i siste kvartal av 2020[1]. Å lytte til podkaster er særlig populært blant unge[2]. Podkast er med andre ord et format som kan være nyttig for å nå ut til et bredere publikum – og som studentene kjenner godt som lyttere.

Selv startet vi våren 2021 podkasten Det europeiske kvarter. Etter å ha gått mange turer gjennom pandemien med podkast på øret, slo det oss at det manglet en podkast som formidlet europeisk politikk og historie på norsk. Vi tok tak i ideen. Etter å selv ha gjort oss noen erfaringer med formatet, tenkte vi at det kunne være spennende å også la studentene prøve seg på å lage podkast. Som tenkt, så gjort.

Denne håndboka er en introduksjon til hvordan man kan bruke podkast som studentaktivitet i et universitetsemne. Håndboka gir en innføring i hva som er fordelene ved å bruke podkast i undervisning, en oversikt over ressurser som finnes på Dragvoll/NTNU, og den presenterer og diskuterer erfaringene fra et prøveprosjekt på bruk av podkast i undervisning.

Håndboka er resultatet av et prosjekt med utprøving av podkast som øvingsoppgave høsten 2021. I emnet *EUR2101* Norge i Europa fikk studentene denne høsten mulighet til å velge å lage podkast som alternativ til en mer tradisjonell skriftlig oppgave. Emnet inngår i bachelorprogrammet i Europastudier. Det utgjør 7,5 studiepoeng og er lagt til tredje semester. Prosjektet ble gjennomført med såkornmidler fra HUMSAM, samt strategiske midler fra Humanistisk Fakultet, NTNU. Takk også til Daniel Schofield og Vegard Frantzen på Institutt for pedagogikk og livslang læring som har delt sine erfaringer med bruk av podkast i undervisning.

Vi håper denne håndboka kan være nyttig og inspirere til at flere velger å bruke podkast i undervisninga.

Trondheim, 21. desember 2021

Kristine Graneng og Lise Rye
Europastudier
Institutt for historiske og klassiske studier
NTNU

1 https://www.ipsos.com/nb-no/ny-rapport-om-podkastlytting-i-norge-lytting-oker-fortsatt

2 https://kantar.no/kantar-tns-innsikt/podkast-mot-nye-hoyder/

Hvorfor bruke podkast i undervisning?

Mye av populariteten til podkasten som format ligger i at den er lett tilgjengelig og rimelig å produsere og distribuere. Man kan laste ned podkaster og høre på dem der det passer en selv – i bilen, på bussen, mens man gjør husarbeid eller trener. Det er også få kostnader forbundet med å lage podkast. I utgangspunktet behøver man kun en mikrofon og noe å gjøre opptak på, for eksempel en mobil eller datamaskin. Programvare til redigering er tilgjengelig gratis på nett. I siste ledd er podkaster også enkle å distribuere.

Dette gjør at podkast også har blitt et interessant format å bruke i undervisningssammenheng. Det finnes flere måter å bruke podkast i undervisning på. På den ene siden er podkast et nyttig verktøy for å formidle kunnskap, og det finnes flere gode eksempler på hvordan undervisere har brukt podkast for å formidle fagstoff til studentene (se for eksempel Mathany og Dodd 2018; Drew 2017). Men podkast kan også brukes til studentaktiv læring. Denne håndboka handler om hvordan studentene selv kan lage podkast som del av en læringsprosess.

Det er mange gode grunner til at det kan være en nyttig del av en læringsprosess at studentene lager podkast. For det første gir det faglig utbytte. Studentene får **dybdekunnskap om et selvvalgt tema.** Podkastformatet gjør at studentene må tilegne seg kunnskap og bruke fagstoffet aktivt i et nytt format. Det gir større rom for auditiv læring, gjennom lytting og samtale. Studentene blir også utfordret på å sette kunnskapen inn i en større sammenheng for å gjøre det relevant for lytterne. At dette skjer i grupper, gjør dessuten at studentene får testet oppfatningene og meningene sine på andre.

Podkastformatet gir, for det andre, rom for å trene opp flere ferdigheter med sterk arbeidslivsrelevans. Det gir erfaring med **muntlig fremstilling og formidling av fagstoff**. Mens mer tradisjonelle muntlige studentoppgaver gjerne retter seg mot medstudenter og undervisere, kan det være enklere å tenke seg et annet publikum når man produserer en podkast. Det gir god trening i å rette seg mot et bestemt publikum, gjerne med mindre forhåndskunnskap om fagområdet. Podkast som studentoppgave gir også erfaring med **prosjektarbeid**. Studentene må selv planlegge innhold, sørge for den praktiske organiseringen og gjennomføringen, og evaluere arbeidet i etterkant. Podkast egner seg også godt som **gruppearbeid** og gir dermed god trening i å samarbeide med andre. Sist, men ikke minst, gir det også **digital kompetanse**, da studentene må sette seg inn i flere ulike digitale verktøy gjennom arbeidet med podkasten.

Det er også flere vinninger ved en slik øvingsoppgave, som ikke er direkte knyttet til kunnskapen eller ferdighetene studentene tilegner seg. Avhengig av hvordan oppgaven er utformet og blir gjennomført, åpner den for at studentene kan **knytte kontakter** utover studieprogrammet, for eksempel ved å gjøre intervjuer med relevante aktører i arbeidsmarkedet. I tillegg kan podkasten gi et **konkret og lett tilgjen-**

HVORFOR BRUKE PODKAST I UNDERVISNING?

- Dybdekunnskap
- Trene opp analytiske evner og forstå relevans av fagstoff i en større sammenheng
- Trene opp muntlig fremstillingsevne
- Evne til å gjennomføre prosjekt og samarbeide i grupper
- Digital kompetanse
- Arbeidslivsrelevans
- Fellesskapsfølelse

gelig resultat som studentene kan vise til senere når de søker jobb. Sist, men ikke minst, kan det bidra til det **sosiale fellesskapet** i studentgruppa – både gjennom arbeid i mindre grupper og ved at resultatene av arbeidet deles i etterkant.

En oppdagelse vi gjorde i utprøvingen av podkast som læringsform, var at den uformelle tonen i podkasten også gir innsikt i studentenes læringsprosess og -utbytte på en annen måte enn det en skriftlig innlevering gir. Vi opplevde at studentene var mer undrende i tonen og mer åpne om hva de ikke forsto av fagstoffet i podkastene enn i skriftlige oppgaver. Studentene ga selv uttrykk for at de syntes podkast som øvingsoppgave var motiverende og skapte engasjement for faget fordi det ga rom for å utfolde seg kreativt. De satte også pris på det sosiale ved arbeidet med podkasten.

Oppsummert er det mange gode grunner til å bruke podkast i undervisning som et komplement til mer tradisjonelle studentoppgaver. Det kan gi godt faglig utbytte og rom for å utvikle ferdigheter som er nyttige i mange ulike sammenhenger – og det på en måte som studentene selv gir uttrykk for at er motiverende, gøy og lærerikt.

Undervisningsopplegget

I denne delen av håndboka presenterer vi og diskuterer undervisningsopplegget som ble brukt i EUR2101. Undervisningsopplegget er delt inn i tre seksjoner. Den første delen diskuterer rammene for oppgaven. Den andre delen diskuterer gjennomføringen av oppgaven og den oppfølgingen studentene fikk underveis, med seminarer og veiledning. Den tredje delen diskuterer innleveringen av podkastene og vurderingen av dem.

Undervisningsopplegget må selvsagt tilpasses studentgruppen og de ressursene som er tilgjengelige. Særlig legger størrelsen på gruppen føringer for opplegget. Emnet EUR2101 hadde 65 oppmeldte studenter høsten 2021. Studentene fikk valget mellom å velge podkast eller en skriftlig øvingsoppgave som obligatorisk innlevering i emnet. 32 av studentene valgte å levere en podkast. For større grupper kan det være nødvendig å justere opplegget, både av hensyn til kapasitet i podkaststudioet og undervisningsressursen. Vi skisserer noen alternativer i denne håndboka.

Rammene for oppgaven

Det er flere mulige måter å utforme oppgaven å lage en podkast på, og i denne delen av håndboka presenterer vi og diskuterer vi de valgene vi gjorde for oppgaven når det gjelder tema, form, tidsramme og gruppeinndeling. Selve oppgaven studentene i EUR2101 fikk tildelt ligger i tekstboksen på side 7.

Tema for oppgaven

Vi valgte å gi studentene en veldig åpen oppgave. Det ble presisert at temaet måtte være relevant for emnet, men innenfor denne rammen sto de fritt til å velge selv hva de ville fordype seg i. Det er flere positive sider ved en slik tilnærming. Det gir rom for mer selvstendighet og kreativitet, som også gjør at studentene kan få mer eierskap til og bli mer motiverte for oppgaven. Samtidig kan det også føre med seg noen utfordringer. Først og fremst erfarte vi at det er lett at studentene går utenfor læringsmålene uten tilstrekkelig veiledning – en åpen oppgave krever på den måten antagelig mer oppfølging underveis i prosessen enn hvis studentene må løse en mer spesifikk problemstilling.

Form

En podkast kan ha ulik form. En podkast kan være samtalebasert, der flere personer er til stede, enten i samme fysiske rom eller digitalt, og snakker sammen. Eksempler fra vårt eget fagområde på podkaster

som hovedsakelig gjør dette er Pod Britannia og Europapodden[3]. Men podkaster kan også være mer reportasjeaktige, ofte med større bruk av monologer og lydklipp fra andre sammenhenger. Et eksempel på sistnevnte er NRKs Hele Historien: EU-Striden som splittet Norge[4]. Tonen i en podkast kan også variere mye. Den kan være mer formell, med tydelig manus og struktur, eller mer uformell, med løsere tone, humoristiske innslag og digresjoner.

Oppgaven ga ingen føringer for hvilken form podkasten skulle ha og hvilke virkemidler studentene skulle bruke, men studentene fikk en innføring i noen av de vanligste teknikkene og virkemidlene gjennom undervisningen. Igjen ga dette større rom for kreativ utfoldelse, og det var mye variasjon i hvordan studentene valgte å løse dette.

Noe vi vurderte i utformingen av oppgaven var å stille krav om at studentene skulle intervjue aktører fra utenfor emnet i podkasten. Gevinsten ved det kunne være å bringe inn nye perspektiver og gi studentene oversikt over fagfeltet utover universitetet, men også å knytte kontakter som ville være relevante for et senere arbeidsliv. Helt konkret for dette emnet, kunne det være heldig at studentene fikk kjennskap til aktører i arbeidslivet som jobber med problemstillinger relatert til Norges forhold til EU. Et eksempel på hvordan dette har blitt gjennomført tidligere, er Mathany og Dodd (2018) sitt prosjekt, der de ga studentene sine i oppgave å gjøre intervju med relevante aktører og diskutere disse intervjuene i lys av faglig teori. Selv om det å måtte gjøre intervjuer har tydelige fordeler, krever det også mer planlegging, og terskelen for å gjennomføre oppgaven kan også bli høyere, særlig for relativt ferske studenter. En slik oppgave kan kanskje være mer passende for studenter på masternivå. Vi vurderte det derfor dithen at det ikke var hensiktsmessig å stille et slikt krav i denne oppgaven – men noen av studentene valgte likevel å gjøre intervjuer til sin podkast.

Tidsrammer

Oppgaven ga rammer for lengden på podkasten. Erfaringsmessig er 15-20 minutter en god lengde. Det er langt nok til studentene får gått i dybden på temaet, men gjør samtidig at studentene må planlegge godt før de gjør innspillingen, slik at det ikke blir for langt. Det er også en overkommelig lengde for den eller de som skal gi tilbakemelding på podkasten.

Grupper

Podkasten skulle gjennomføres som en gruppeoppgave. Oppgaveteksten anga ikke spesifikt hvor store disse gruppene skulle være, men studentene ble anbefalt å danne grupper på 3-4 personer. Studentene fikk selv organisere seg i grupper, og ble bedt om å melde inn disse gruppene til undervisningsleder på e-post. Studenter som manglet en gruppe, ble plassert inn på allerede eksisterende grupper. Dette fungerte godt.

3 https://forskning.no/podcast-pod-britannia
https://sverigesradio.se/europapodden

4 https://radio.nrk.no/podkast/hele_historien/sesong/eu-striden-som-splittet-norge/nrkno-poddkast-26578-134223-16042018220300

EUR2101 – OBLIGATORISK ØVINGSOPPGAVE: PODKAST

Hva?
Øvingen går ut på å lage en podkast-episode. Dere velger selv hva dere vil sette søkelys på, men det må være et tema som er relevant for EUR2101. Tema må med andre ord ha noe med Norges forhold til EU å gjøre, men her er det mye å velge i.

Dere velger selv hvordan dere løser oppgaven med tanke på form (om dere vil snakke med hverandre, ha med en gjest, gjøre intervju etc.), men podkastepisoden skal være innenfor 15-20 minutter. Den leveres som mp3-fil i Blackboard.

Noen forslag til tema: Er Norge et europapolitisk annerledesland? Hvordan kan vi forklare Norges forhold til EU? Hva vet folk flest (eller norske studenter) om EØS-avtalen? Hvordan begrunner de norske politiske partiene sine europapolitiske standpunkt? Hvilke fordeler og ulemper gir EØS-avtalen? Hvorfor er spørsmålet om norsk EU-medlemskap så splittende? Hvordan har Gro Harlem Brundtland/Kaci Kullmann Five/Anne Enger/Nei til EU/Europabevegelsen/LO...(eller en annen aktør du synes er interessant) bidratt til å forme Norges forhold til EU? Hva betyr EUs fjerde energipakke for Norge? Hvordan samarbeider Norge med EU på det utenriks- og sikkerhetspolitiske området?

Hvorfor?
- Fordi den gir dybdekunnskap om et selvvalgt tema
- Fordi den gir erfaring med fremstilling og muntlig formidling av fagstoff til ikke-spesialister
- Fordi den gir erfaring med prosjektarbeid (planlegging, organisering, gjennomføring og evaluering)
- Fordi flere hoder tenker bedre enn ett, fordi det forbereder oss på et arbeidsliv som krever evne til samarbeid, og fordi det gir rom for å stifte nye bekjentskap

Hvordan?
Øvingsoppgaven utføres i grupper, og vurderes som bestått/ikke bestått. Dere kan bruke PodcastBoksen på Dragvoll til å gjøre opptak (https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/opptaksstudioer+for+lyd+og+video). Det vil bli gitt mer informasjon om bruk av PodcastBoksen i den tekniske workshopen.

Vær oppmerksom på at PodcastBoksen må bookes på forhånd - vær ute i god tid! Vi anbefaler at dere spiller inn episoden etter den muntlige presentasjonen, men pass på at dere også har tid til redigering etter innspillingen.

Workshops og veiledning

Vi valgte å dele undervisningen inn i tre bolker: en innføring i podkast som sjanger, en innføring i det tekniske rundt podkastproduksjon, og et seminar der studentene presenterte sine prosjekter. Tidslinjen for undervisningsopplegget er presentert under.

Tidslinje for undervisningen

Workshop om podkast som sjanger	Workshop om teknikk	Student-presentasjoner	Innspilling	Innlevering
7. oktober 2*45 min	7. oktober 2*45 min	1.november 1*45 min	1.-9. november (anbefalt)	10. november

Podkast som sjanger – workshop med journalist

Selv om podkast er et format mange av studentene er godt kjente med som lyttere, er det få som har erfaring med sjangeren som produsenter. I oppstarten av arbeidet med podkasten holdt vi derfor en workshop om podkastproduksjon med særlig fokus på podkast som sjanger, typiske virkemidler og praktiske tips til planlegging og gjennomføring.

Vi inviterte journalist Randi Lillealtern[5] inn til å holde denne workshopen. Lillealtern har bred erfaring fra radio- og podkastproduksjon og blir brukt som ekstern konsulent på noen av NTNUs podkastprosjekter. I workshopen tok Lillealtern for seg hvordan man kan bruke podkast til formidling av fagstoff på en god måte, hvordan man kan planlegge og gjennomføre en podkastepisode, deriblant hvordan man kan forberede seg før innspilling og legge opp en god kjøreplan, rollefordeling i produksjonen, og også noe intervjuteknikk. Workshopen varte i to timer, med flere seksjoner underveis der studentene fikk diskutere og presentere ideer for sin egen podkast knyttet til de ulike temaene for workshopen.

Workshopen ble holdt på et tidspunkt der studentene enda ikke hadde kommet i gang med selve oppgaven. Det kan tenkes at studentene ville kunne fått enda mer ut av deler av workshopen hvis de hadde kommet lenger i prosessen med å planlegge podkasten og hadde en tydeligere formening om hvilke valg de ville ta og utfordringer de ville bli stilt overfor underveis. Samtidig var workshopen med på å synliggjøre de ulike virkemidlene de hadde til rådighet og gjorde dem bevisst på hva det kunne være lurt å tenke på tidlig i planleggingen av podkasten.

Å hyre inn en ekstern til å holde denne workshopen var mulig fordi vi fikk midler til dette fra fakultetet. I en situasjon der vi ikke hadde denne ressursen tilgjengelig, hadde vi måttet løse dette på en annen måte. Vegard Frantzen og Daniel Schofield ved Institutt for pedagogikk og livslang læring (IPL) har brukt podkast som semesteroppgave i masteremnet PED3616 Mediedanning og mediepedagogikk. I undervisningsopplegget sitt brukte de ei økt hver undervisningsuke til podkastoppgaven. De hadde ei innledende økt der de introduserte podkast som sjanger med særlig fokus på faglig formidling. De gjorde også eksempler på gode, faglige podkaster tilgjengelige for studentene. Det meste av undervisningen om sjangertrekk og virkemidler skjedde likevel som veiledning av podkastgruppene gjennom semesteret. I undervisningen jobbet de særlig med struktur, blant annet med hvordan gruppene kunne dele podkasten sin opp i sekvenser og dialoger, tilsvarende avsnittsargumentering i skriftlige oppgaver. De la også vekt på dramaturgi, og hvordan studentene kunne få lytteren til å henge med gjennom bruk

3 https://historiebruket.no/

av ulike virkemidler som presentasjon av strukturen for podkasten og å skape gode overganger mellom de ulike sekvensene.

Teknisk veiledning

På Dragvoll har studentene tilgang til et eget podkaststudio - PodcastBoks[6]. Dette oppfordret vi studentene til å bruke. Selv om det også finnes andre muligheter for lydinnspilling, er det erfaringsmessig dette som gir den beste lyden. De aller fleste av gruppene brukte studioet. Noen brukte også podkaststudioet i kombinasjon med opptak med mobiltelefon.

Workshop med BLINK Læringshub

Vi inviterte BLINK Læringshub, som er ansvarlige for podkaststudioet på Dragvoll, til å holde en workshop for studentene om det tekniske i forbindelse med innspilling og redigering av podkast. BLINK ga en grunnleggende innføring i hvordan podkaststudioet fungerer, og i hvordan gratisprogrammet *Audacity*[7] kan brukes til redigering av opptaket i etterkant. Denne workshopen varte i 45 minutter. I tillegg ble studentene oppfordret til å ta kontakt med BLINK for en kort gjennomgang i studio før de skulle spille inn.

Studentene fikk også en smørbrødliste med sjekkpunkter for de ulike stegene av innspillingen. Denne inneholder også tips til gode instruksjonsvideoer på YouTube, både for utstyret i podkastboksen og for Audacity. Smørbrødlisten ligger i tekstboksen på side 11.

Annet utstyr

Det meste av utstyr studentene trenger finnes tilgjengelig gjennom BLINK. I tillegg valgte vi å kjøpe inn noen mikroSD-kort til instituttet som studentene kunne låne. MikroSD-kort kan brukes direkte i RØDE-Casteren i podkastboksen til å ta opp lyd, i stedet for å måtte koble til en datamaskin.

6 https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Opptaksstudioer+for+lyd+og+video

7 https://www.audacityteam.org/

SMØRBRØDLISTE

Forberedelser til innspilling

- Book tid i podkaststudioet: https://tp.uio.no/ntnu/timeplan/?type=room&area%5B%5D=80000&building%5B%5D=810&id%5B%5D=8101333
- Avtal opplæring i studioet med BLINK: kontakt@blink.ntnu.no
- Avtal lån av mikroSD-kort til opptak med instituttet (Ekspedisjonskontoret, bygg g, nivå 4)

Innspilling

- Sett inn mikroSD-kortet i miksebordet
- Juster innstillingene på miksebordet. BLINK gir opplæring i dette, men for mer avanserte innstillinger kan dere også se her: https://www.rode.com/interfaces-mixers/rodecaster-pro/learning-hub/setting-up-microphone-channels
- Trykk på "Rec" og spill inn. Se presentasjonene fra Randi Lillealtern og BLINK for flere tips til selve innspillingen.

Redigering

- Last ned Audacity: https://www.audacityteam.org/
- Importer opptaket til Audacity
- NB! Husk å lagre sikkerhetskopi av opptaket! Det er særlig viktig hvis dere spiller inn rett i Audacity. Det kan også være lurt å lagre sikkerhetskopi underveis mens dere redigerer, for eksempel hvis dere vil leke dere med lydeffekter etter at dere har klippet ferdig episoden, slik at det går an å gå tilbake til utgangspunktet på en lett måte.
- Rediger episoden slik dere ønsker. Det finnes flere gode innføringer på Youtube, som viser de grunnleggende funksjonene i Audacity: https://www.youtube.com/watch?v=xl-WDjWrTtk
- Eksporter ferdig episode som .mp3-fil. Legg inn tittel på episoden ("Track title") og navn på gruppemedlemmene ("Artist name") i metadataene.

Innlevering

- Lever podkasten som .mp3-fil i Blackboard sammen med grupperapporten. Alle må levere både podkast og rapport individuelt slik at det registreres riktig i Blackboard.
- Rapporten skal inneholde 1) informasjon om hvem gruppen har bestått av, 2) informasjon om tema for podkasten og hvordan dette temaet er relevant for EUR2101 Norge i Europa, 3) informasjon om hvordan dere har fordelt og gjennomført arbeidet i gruppen. Rapporten skal være kort (ikke under 300 og ikke over 500 ord).

Seminar med studentpresentasjoner

Siste del av undervisningsopplegget var et seminar der gruppene skulle legge frem de foreløpige planene for podkasten sin. Tanken var at dette skulle skje før de gikk i studio, slik at de kunne ta med seg tilbakemeldingene fra undervisere og studenter i det endelige produktet.

Studentene ble bedt om å svare på følgende spørsmål i presentasjonen sin:

- Tema: Hva vil dere formidle med podkast? Målgruppe: Hvem vil dere formidle det til?
- Hvilken form skal podkasten ha (samtale, redigert intervju...)?
- Skal dere intervjue noen til podkasten? • Hvordan fordeler dere oppgavene innad i gruppa?
- Hvordan har dere lagt opp kjøreplanen for podkasten?

Spørsmålene tok særlig for seg det formmessige og praktiske rundt produksjonen av podkastene. Studentpresentasjonene var derfor et godt utgangspunkt for å løfte problemstillinger gruppene hadde kommet over underveis, slik at alle gruppene kunne dra veksel på hverandres erfaringer.

I etterkant ser vi at vi også gjerne skulle fokusert mer på det faglige innholdet i disse presentasjonene. Selv om gruppene la frem problemstillingene for podkastene i presentasjonene sine, og dette ga rom for noe diskusjon rundt vinkling og hvordan de kunne bygge videre på dette, var de fleste enda på et stadium der ideene var relativt uferdige. Det hadde også vært fordelaktig hvis studentene i større grad reflekterte over hvordan de kunne knytte an problemstillingene sine til tema og pensum i emnet. Vi vil derfor anbefale å jobbe nøyere med dette over en lengre tidsperiode, slik at ideene får mer tid til å modnes og det er flere anledninger til å utfordre studentene på hvordan det faglige innholdet i podkastene henger sammen med innholdet i emnet.

Oppsummering

Ettersom ressursrammen var uklar i begynnelsen av semesteret, kom vi sent i gang med planleggingen av workshopene. Det gjorde at undervisningsopplegget ble plassert relativt sent i semesteret og over en ganske kort tidsperiode, som dere kan se i tidslinjen for undervisningen ovenfor. Vi vil anbefale at studentene kommer tidligere i gang med prosessen, for eksempel ved at gruppene blir bedt om å utforme en problemstilling i forkant av at de får en innføring i podkast som sjanger og det tekniske. Vi vil også anbefale å bruke mer tid på faglige innholdet enn det vi la opp til i seminaret med studentpresentasjonene, for eksempel etter Frantzen og Schofields modell, med flere økter der studentene jobber med podkasten i grupper med veiledning fra faglærer.

Innlevering og tilbakemelding

Studentene leverte den ferdige podkasten sammen med en grupperapport i Blackboard. I denne siste delen viser vi hvordan vi la opp innleveringen av podkastene og tilbakemeldingen studentene fikk på det endelige produktet. Vi diskuterer også andre måter å legge dette opp på. I vårt undervisningsopplegg har vi ikke brukt medstudentvurdering, men det finnes flere gode eksempler i den eksisterende litteraturen på hvordan dette med hell har vært brukt, som vi vil trekke frem.

Innlevering av podkast

Podkasten skulle leveres som .mp3-fil i Blackboard. Det er enkelt å eksportere .mp3-filer fra Audacity, og innenfor de rammene vi har satt, er det uproblematisk å laste opp filer i denne størrelsesordenen i Blackboard. Vi synes denne løsningen fungerte godt for vårt formål.

Det er også mulig at studentene leverer podkastene i Blackboard gjennom Panopto.[8] Podkastfilen lastes da opp i Panopto, før den leveres i Blackboard. Se lenker i fotnoten over for instruksjoner.

Grupperapport

Studentene fikk også beskjed om å levere en kort grupperapport sammen med podkasten. Dette er instruksjonen studentene fikk:

RAPPORTEN SKAL INNEHOLDE

1. informasjon om hvem gruppen har bestått av,
2. informasjon om tema for podkasten og hvordan dette temaet er relevant for EUR2101 Norge i Europa,
3. informasjon om hvordan dere har fordelt og gjennomført arbeidet i gruppen.

Rapporten skal være kort (ikke under 300 og ikke over 500 ord).

Hensikten med denne rapporten var å synliggjøre hvordan arbeidet i gruppene hadde foregått og å bevisstgjøre studentene hvordan temaet de hadde valgt hang sammen med innholdet i emnet. En del av gruppene brukte også denne rapporten til å reflektere over egen læringsprosess og det faglige utbyttet de hadde av arbeidet med podkasten. I etterkant ser vi at vi gjerne kunne ha presisert at studentene skulle utdype hvordan de arbeidet med fagstoffet, for eksempel ved å reflektere over kildebruk.

I Schofield og Frantzen ved IPL sitt opplegg, leverte studentene et individuelt refleksjonsnotat på 3-5 sider sammen med podkasten. Dette notatet skulle i likhet med vår grupperapport inneholde en beskrivelse av arbeidet til gruppa og det individuelle bidraget til forfatteren. Ettersom deres emne var innen mediepedagogikk, la de også i dette refleksjonsnotatet i stor grad opp til at studentene skulle bruke teori og begreper fra pensum til å reflektere over både egen læringsprosess i arbeidet med podkasten og læringsprosessen hos lytterne av podkasten.

6 https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/English/Make+podcasts+with+Panopto#section-share-in-blackboard https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Panopto+-+Bruke+i+Blackboard

Vi ser helt klar fordelene ved at hver enkelt student må reflektere over egen læringsprosess og -utbytte i et individuelt refleksjonsnotat, men dette må veies opp mot både undervisningsressursen som blir lagt i emnet og emnets størrelse. Det gjelder både muligheten til å gi studentene tilbakemelding, men også arbeidsmengden som blir lagt på studentene.

Tilbakemelding på podkastene

Podkastene ble vurdert som godkjent/ikke godkjente obligatoriske øvingsoppgaver. I tillegg fikk alle gruppene tilbakemelding fra oss. Vurderingen av podkastene hadde altså både en summativ og formativ funksjon. I tilbakemeldingene la vi særlig vekt på det faglige innholdet, men ga også kommentarer på form og struktur og hvordan dette bidro til å fremme det faglige innholdet i podkasten. Vi ga lite tilbakemelding på det tekniske, da de fleste av gruppene hadde benyttet seg av podkaststudioet og produksjonen generelt var god. Tilbakemeldingene ble gitt direkte på innleveringene i Blackboard og i et eget seminar, i plenum.

Tilbakemelding fra medstudenter er også et godt supplement eller alternativ. Medstudentvurdering av podkaster kan blant annet bidra til at læringen oppleves meningsfull og fremmer studentenes opplevelse av eierskap og autonomi (Byrne 2016, s. 2). Det gir studentene trening i å gi tilbakemelding og kan også gjøre bedre i stand til å reflektere over egen læringsprosess og læringsutbytte (se Liu og Carless 2007). Det er også mer praktiske årsaker til at medstudentevaluering kan være nyttig. I et emne med flere studenter – og dermed også flere podkaster å evaluere – kan det være at det ikke er nok undervisningsressurser til å gi en direkte tilbakemelding på hver podkast.

Det er flere måter å legge opp medstudentevaluering på, avhengig av hva som er hensikten med tilbakemeldingen og hva som er mulig gitt undervisningsressursen og størrelsen på studentgruppa.

En måte er ved at studentene gir direkte tilbakemelding på medstudenters podkaster, individuelt eller i grupper. Det er også relativt enkelt å organisere, ettersom det finnes tekniske løsninger for medstudentvurdering i Blackboard.[9] En ulempe ved denne type medstudentevaluering som erstatning for tilbakemelding fra underviser, er at det gir underviserne mindre innsikt i studentenes læringsprosess og –utbytte hvis de i mindre grad følger direkte opp studentenes arbeid. Tilbakemeldingen kan også enten være eller kan oppleves som dårligere faglig fundert (Liu og Carless 2007, s. 285).

Man kan også bruke en kombinasjon av medstudentvurdering og tilbakemelding fra faglærere. En annen måte å legge dette opp på er ved å ta inn podkastene i det felles undervisningsopplegget og legge opp til en større diskusjon om dem i undervisningsrommet. Schofield og Frantzen har i sitt opplegg hatt et avsluttende seminar der studentene har presentert podkastene sine for medstudenter og inviterte gjester, eksempelvis instituttleder. Formålet med dette har vært å gjøre stas på studentene og markere slutten på arbeidet med podkastene, og å la de ulike gruppene lære av hverandre. Presentasjonene ble fulgt opp med tilbakemeldinger fra undervisere og studenter. Ettersom presentasjonene av podkastene tar en del tid, gir ikke dette tid til veldig grundige tilbakemeldinger og diskusjon, men det gir rom for noe diskusjon om form og innhold i plenum.

Matthany og Dodd (2018) valgte også en kombinasjon av medstudentvurdering og diskusjon i plenum i sitt prosjekt, men med mer vekt på bidrag fra medstudenter. Studentene fikk tildelt et par podkaster

9 https://help.blackboard.com/Learn/Instructor/Ultra/Assignments/Self_and_Peer_Assessment/Peer_Review_for_Qualitative_Peer_Assessments
Se også dette eksempelet på hvordan medstudentvurdering kan brukes i Blackboard: https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Medstudentvurdering

hver de skulle gi tilbakemelding på individuelt. I tillegg skulle de notere seg faglige punkter fra podkastene som de kunne ta med seg tilbake til en diskusjon i plenum i undervisningsrommet (s. 68-69).

Det finnes altså flere ulike måter å bruke medstudentvurdering som alternativ til direkte tilbakemelding fra faglærer, enten ved at studentene gir tilbakemelding til hverandre direkte gjennom for eksempel Blackboard, eller ved at studentene deltar i diskusjoner i undervisningsrommet.

Avslutning

Det å prøve ut podkast som semesteroppgave har gitt oss mange nyttige erfaringer. Gjennom håndboka har vi vist at det finnes mange måter å utforme både selve oppgaven og undervisningsopplegget rundt på, og vi har diskutert fordeler og ulemper ved dem.

Vi vil trekke frem noen erfaringer som særlig viktige. Spesielt vil vi påpeke at det i undervisningsopplegget kan være lurt å fokusere hovedsakelig på det faglige innholdet og hvordan man skal formidle det, og å legge mindre tid på det tekniske. Både vår egen og andres erfaring tilsier at studentene lett orienterer seg i den tekniske delen av produksjonen, særlig når rammene rundt er gode – som tilgang til podkastboksen på Dragvoll og opplæring fra BLINK. Med de ressursene som finnes, kreves det lite oppfølging i forbindelse med dette. Det kan være mer krevende for studentene å bruke fagstoffet på en god måte i et format de i mindre grad er kjent med gjennom universitetet. Vi vil derfor anbefale å legge vekt på det innholdsmessige og ulike virkemidler som er typiske for podkastsjangeren i undervisningen

Vi vil også fremheve det sosiale aspektet ved podkasten og hvordan det kan bidra til å bygge fellesskap. Oppgaven med å lage podkast er i seg selv sosial, noe studentene satte stor pris på – spesielt etter en lang periode med lite sosial kontakt. Samtidig er podkast et format som egner seg godt til å deles, enten ved at man lytter alene eller i fellesskap. Vi mener derfor dette er noe som bør utnyttes i undervisningen, ved at man legger opp til podkastene kan deles med medstudenter.

Å bruke podkast i undervisningen har absolutt gitt mersmak for oss. Samtidig står det igjen mange uutforskede muligheter, som vi gjerne kan tenke oss å se nærmere på i fremtiden. Vi synes særlig det ville være spennende å jobbe videre med hvordan man kan bruke podkast til å bygge bro til arbeidslivet – både ved å synliggjøre kunnskapen og ferdighetene til studentene, og ved at studentene kan komme i kontakt med relevante aktører.

Vi ser frem til å utforske podkast som et verktøy i undervisning videre, og håper flere vil ta i bruk de mulighetene og ressursene som finnes.

Ressurser på NTNU

BLINK Læringshub er ansvarlig for podkaststudioet på Dragvoll (PodcastBoks, rom 1333). BLINK kan holde seminar om podkast som sjanger og om podkastproduksjon. BLINK gir også individuell veiledning på bruk av det tekniske utstyret i podkaststudioet.

BLINK Læringshub har også en egen side med podkast-tips: https://www.ntnu.no/blink/podcast

NTNU

Det finnes også noen veiledning på NTNUs internsider både om podkast generelt og bruk av podkast i undervisning:

- Podkast for allment publikum (NTNUs redaksjonsråd for podkast): https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Podkast+for+allment+publikum
- Lage podkast til bruk i undervisning: *https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Lage+podcast+til+bruk+i+undervisning*

Litteratur

Byrne, A. (2016). Podcasting for Learning and Assessment in Undergraduate History. Compass: Journal of Learning and Teaching, 8(12), Article 12. https://doi.org/10.21100/compass.v8i12.258

Drew, C. (2017). Edutaining audio: An exploration of education podcast design possibilities. Educational Media International, 54(1), 48–62. https://doi.org/10.1080/09523987.2017.1324360

Liu, N.-F., & Carless, D. (2006). Peer feedback: The learning element of peer assessment. Teaching in Higher Education, 11(3), 279–290. https://doi.org/10.1080/13562510600680582

Mathany, C., & Dodd, J. (2018). Student-Generated Interview Podcasts: An Assignment Template. Collected Essays on Learning and Teaching, 11. https://doi.org/10.22329/celt.v11i0.4971

HVA
PROSJEKT-
IDÉ
HVEM
NÅR

VEDLEGG 9

Emnebeskrivelse for de tverrfaglige profilemnene i bærekraft og digitalisering[1]

[1] Vi gjør oppmerksom på at emnebeskrivelsene ikke er formelt godkjent i Emner på Nett på det tidspunktet rapporten ble sendt til trykking

Vedlegg 9: Rapport for emne KULT2025

Stadiuminfo: Klar for kvalitetssikring (S1)
Sist endret: 27.01.2022
Terje Finstad (terjefi)
Opprettet i EpN: Ja

Generelt

Emnekodeforslag	KULT2025
Studienivå	Videregående emner, nivå II (200)
Administrativt sted	194.62.40.00 Institutt for tverrfaglige kulturstudier
Studieansvarlig sted	194.62.40.00 Institutt for tverrfaglige kulturstudier
Vekting	7.5
Vektingstype	Studiepoeng
Navn - bokmål	Tverrfaglig profilemne: Bærekraft
Navn - nynorsk	Tverrfagleg profilemne: Berekraft
Navn - engelsk	Interdisciplinary profile course: Sustainability
Forkortet	TVERRPRO-BÆR
Første undervisningstermin	2023 VÅR
Siste undervisningstermin	
Første eksamenstermin	2023 VÅR
Siste eksamenstermin	
Språk	Engelsk, Norsk
Studierettkrav	J
Vektingsreduksjon	

Rapportering

Fag sortering	10108 Tverrfaglige kulturstudier
Tilknyttede fag	11212 Industriell økologi, 10108 Tverrfaglige kulturstudier
Studieprogram rapportering	BIT Informatikk - bachelorstudium
Tilknyttede studieprogram	BDRAMA Drama og teater - bachelorstudium BSANT Sosialantropologi - bachelorstudium BIT Informatikk - bachelorstudium BSOS Sosiologi - bachelorstudium BPOL Statsvitenskap - bachelorstudium BENG Bachelor i engelsk BFV Filmvitenskap - bachelorstudium BFS Fremmedspråk - bachelorstudium BKUH Kunsthistorie - bachelorstudium BMV Medievitenskap - bachelorstudium BHIST Historie - bachelorstudium BMUSV Musikkvitenskap - bachelorstudium BNORDLIT Nordisk og litteraturvitenskap - bachelorstudium BRVI Religionsvitenskap - bachelorstudium BSAMIDR Samfunns- og idrettsvitenskap - bachelorstudium BPED Pedagogikk - bachelorstudium BPSY Psykologi - bachelorstudium BGEOG Geografi - bachelorstudium BRVL Rådgivning og voksnes læring - bachelorstudium BMAT Matematiske fag - bachelorstudium

Vurdering
Endringsønsker for vurderinger

Undervisning
Undervisningstermin beskrivelse

Undervisningstermin

Personroller

Hovedlærer	Terje Finstad (terjefi), HF-KULT (15.06.2022 - 15.06.2027)
Lærer	Francesca Verones (francesv), IV-EPT (15.06.2022 - 15.06.2027)
	Robert Næss (robertna), HF-KULT (15.06.2022 - 15.06.2027)
	Siri Øyslebø Sørensen (sirioysl), HF-KULT (15.06.2022 - 15.06.2027)

Emneinfo
Faglig innhold

Engelsk:

Interdisciplinary profile allows students to get familiar with disciplinary areas with specific relevance for grand societal challenges and sustainable development. Interdisciplinary profile course is part of interdisciplinary profile. This consist of the profile course and three elective courses (together 30 study points). It gives the students interdisciplinary knowledge and competence that is atrractive on the labormarket.

The course introduce three dimensions of sustainable transition (climate and environment, economy and social conditions), definitions of sustainability (for instance planetary boundaries and UNs sustainability goals) and challenges for realizing the goals. Med a radically interdisciplinary approach the course introduce nuances understandings and challenges to local, national and global work on sustainability goals. The course will bring up topics susch as how different technologies and products affect environments, methods for quanitfying environmental impact, social challenges such as poverty, equality, cultural diversity and democratic participation in sustainable transitions. In this way, the course is to increase the understanding for the complexity in and connections between techno-economic, ecological and socio-cultural challenges related to sustainability.

The first part of the semester will consist of an introduction to various perspectives on sustainability from fields such as technical-scientific research and the humanities/social sciences. The second part of the semester consist of seminars and group work where students are to work with cases.

Norsk:

Tverrfaglig profil gir studentene mulighet til å sette seg inn i faglige områder med spesifikk relevans for de store samfunnsutfordringene og for en bærekraftig samfunnsutvikling. Tverrfaglig profilemne inngår i tverrfaglig profil. Denne består av profilemnet og tre valgemner (til sammen 30 sp.). Det gir studentene tverrfaglige kunnskaper og en bred kompetanse som gjør dem attraktive på arbeidsmarkedet.

Emnet introduserer sammenhenger mellom de tre ulike dimensjonene av bærekraftig omstilling (klima og miljø, økonomi og sosiale forhold), definisjoner av bærekraft (for eksempel planetary boundaries og FNs bærekraftmål) og utfordringer knyttet til det å skulle realisere de ulike målene. Med en radikalt tverrfaglig tilnærming løfter emnet fram nyanserte forståelser og utfordringer knyttet til arbeidet med bærekraftsmålene lokalt, nasjonalt og globalt. Emnet vil ta opp tema som f.eks. ulike teknologier og produkters miljøpåvirkning, metoder for å kvantifisere miljøpåvirkninger, sosiale utfordringer som

fattigdom, likestilling, kulturelt mangfold og demokratisk medvirkning og deltakelse i bærekraftig omstilling. På denne måten gir emnet økt forståelse for både kompleksiteten i og sammenhenger mellom teknoøkonomiske, økologiske og sosio-kulturelle utfordringer.

I første del av semesteret introduseres studentene for ulike perspektiver på bærekraft (for eksempel planetary boundaries, FNs bærekraftssmål) og aktuelle perspektiv på disse fra henholdsvis teknisknaturvitenskapelige fag og samfunnsvitenskap/humaniora, mens andre del består av seminarer og gruppearbeid der studentene skal jobbe casebasert. Emnet er åpent for alle studenter.

Læringsutbytte

Engelsk:
Knowledge:

The candidate
- Has knowledge about the topic of the profile course
- Has knowledge about different definitions of sustainability, the connections between them, their challenges and paradoxes
- Has knowledge about particular challenges the various sustainability goals raises to problem solving in interdisciplinary groups, in addition to the ability to conduct such collaborations
- Has knowledge about the connection between sustainable development, societal change and technological development
- Has knowledge about written and oral dissemination of complex scientific information
- Has knowledge about creative processes and phases in project development

Skills:

The candidate
- Can critically interpret information and results and do simple case studies
- Can write and present scholarly information
- Can collaborate constructively and empathically in solving problems in interdisciplinary groups
- Can use his disiplinary knowledge in cooperation with people from different disciplines, and make mutual definitions of problem areas and answer them
- Has experience in working on complex societal challenges

Norsk:
Kunnskap:

Kandidaten
- Har kunnskaper om profilemnets tematikk
- Har kunnskaper om ulike definisjoner av bærekraft, sammenhengen mellom dem, deres utfordringer og paradokser
- Har kunnskaper om spesifikke utfordringer som de aktuelle bærekraftsmålene stiller til problemløsning i
- tverrfaglige grupper, samt evnen til å gjennomføre slik samarbeid
- Har kunnskap om sammenhengen mellom bærekraftig utvikling, samfunnsendringer og teknologiutvikling
- Har kunnskap om skriftlig og muntlig formidling av kompleks og omdiskutert vitenskapelige informasjon
- Har kunnskap om kreative prosesser og de ulike fasene i prosjektutvikling

Ferdigheter:

Kandidaten
- Kan kritisk tolke informasjon og resultater og gjøre enkle casestudier
- Kan skrive og presentere faglig informasjon
- Kan samhandle konstruktivt og empatisk i problemløsning i tverrfaglige grupper.
- Kan anvende sin fagkompetanse i samarbeid med personer fra andre fagområder, og i fellesskap definere problemstillinger og å svare på dem.
- Har erfaring med å arbeide med komplekse samfunnsutfordringer

Læringsformer og aktiviteter

Engelsk:
Interdiscplinary profile course consists of a mix of knowledge base and experience based learning. Each profile course has its theme and knowledge elements linked to this. Development of collaborative skills, innovation competence and work on grand societal challenges is experience based and based on project work in interdisciplinary groups.

The course consist of two parts: The first consists of lectures where students are introduced to different disciplinary perspectives. The other of seminars that work on issues and cases, and/or works on project.

Norsk:
Læringsformen i Tverrfaglig profilemne er en blanding av kunnskapsbasert og erfaringsbasert. Det enkelte profilemne har sitt tema og kunnskapselementer knyttet til temaet. Utvikling av samarbeidskompetanse, innovasjonskompetanse og arbeid med store samfunnsutfordringer er erfaringsbasert og tar utgangspunkt i et prosjektarbeid i tverrfaglige grupper.

Kurset består av to deler: Første halvdel består av forelesninger hvor studentene introduseres for ulike faglige perspektiver. Andre halvdel består av seminarer med utgangspunkt i konkrete problemstillinger og/eller arbeid med prosjekt.

Mer om vurdering

Engelsk:
The final work is a project, assignment or the like based on group work. It will be evaluated as pass or fail. The individual course will have work requirements that has to be approved for getting the final grade. These can be individual or collaborative work or presentations. If graded fail, the whole course must be taken again.

Norsk:
Studentenes sluttarbeid består av gruppearbeid i form av prosjekt, oppgave eller lignende. Det blir vurdert i forhold til bestått/ikke bestått. Det enkelte emne har arbeidskrav som må gjennomføres for å få vurdering av eksamen. Disse kan bestå av innleveringer enten i form av individuelt eller gruppearbeid, eller presentasjoner. Ved karakteren ikke bestått må hele emnet tas om igjen.

Anbefalte forkunnskaper

Engelsk:
It is recommended that at least 15 study points has been earned in the elective courses before taking this course.

Norsk:
Det anbefales at minst 15 studiepoeng valgemner fra den tverrfaglige profilen er avlagt før emnet tas.

Forkunnskapskrav

Engelsk:
The course is limited to 30 students and students that have been admitted to an interdisciplinary profile as part of their bachelors program. The places will as a rule be divided equally between students from technology, the social sciences/humanities, but if there are less than 15 applicants from one group, students from the other might get the offer. Students admitted to the interdisciplinary profile are already admitted to this course, but must register for the course before the 1st of December.

Completed exam in at least one of the elective courses of the profile is a precondition for admittance to the course. Elective courses can be found on the web page of the interdisciplinary profiles.

Norsk:
Emnet er adgangsbegrenset til 30 plasser og er forbeholdt studenter som har fått opptak til en tverrfaglig profil som del av sitt bachelorprogram. Plassene fordeles i utgangspunktet likt mellom studenter fra teknologi-og HUMSAM-området, men hvis det er færre enn 15 søkere i den ene gruppen, kan det gis tilbud til flere fra den andre. Studenter som er tatt opp til den tverrfaglige profilen, er garantert plass på emnet, men må undervisningsmelde seg i emnet innen 1. desember.

Avlagt eksamen i minst ett av valgemnene i den tverrfaglige profilen er en forutsetning for å ta emnet. Liste over valgemner ligger på nettsidene til de tverrfaglige profilene.

Kursmateriell

Engelsk:

Norsk:

Link til informasjon om emnet

Engelsk:

Norsk:

Rapport for emne SANT2025

Stadiuminfo: Klar for godkjenning
(S2)
Sist endret: 02.02.2022
Maria Tårland
(martaarl)
Opprettet i EpN: Ja

Generelt

Emnekodeforslag	SANT2025
Versjonskodeforslag	1
Tilknyttede campuser	GLOSHAUGEN
Studienivå	Videregående emner, nivå II (200)
Administrativt sted	194.67.45.00 Institutt for sosialantropologi
Studieansvarlig sted	194.67.45.00 Institutt for sosialantropologi
Vekting	7.5
Vektingstype	Studiepoeng
Navn - bokmål	Tverrfaglig profilemne:Digital transformasjon, kultur og samfunn
Navn - nynorsk	Tverrfagleg profilemne: Digital transformasjon, kultur og samfunn
Navn - engelsk	Interdisiplinary profile course: Digital transformation, culture and society
Forkortet	TVERRPRO DIGI
Første undervisningstermin	2023 VÅR
Siste undervisningstermin	
Første eksamenstermin	2023 VÅR
Siste eksamenstermin	
Språk	Engelsk, Norsk
Emnetype	Eksamen og øving (EKS/ØV)
Studierettkrav	J
Vektingsreduksjon	

Rapportering

Fag sortering	SOSIALANT Sosialantropologi
Tilknyttede fag	SOSIALANT Sosialantropologi
Studieprogram rapportering	BIT Informatikk - bachelorstudium
Tilknyttede studieprogram	BDRAMA Drama og teater - bachelorstudium BSOS Sosiologi - bachelorstudium BIT Informatikk - bachelorstudium BPOL Statsvitenskap - bachelorstudium BENG Bachelor i engelsk BFV Filmvitenskap - bachelorstudium BFS Fremmedspråk - bachelorstudium BKUH Kunsthistorie - bachelorstudium BMV Medievitenskap - bachelorstudium BHIST Historie - bachelorstudium BMUSV Musikkvitenskap - bachelorstudium BNORDLIT Nordisk og litteraturvitenskap - bachelorstudium BRVI Religionsvitenskap - bachelorstudium BSAMIDR Samfunns- og idrettsvitenskap - bachelorstudium BPED Pedagogikk - bachelorstudium BPSY Psykologi - bachelorstudium BGEOG Geografi - bachelorstudium

BRVL Rådgivning og voksnes læring - bachelorstudium
BMAT Matematiske fag - bachelorstudium
BFI Filosofi - bachelorstudium
BSANT Sosialantropologi - bachelorstudium

Vurdering

Antall forsøk lovlig	3
Oppgave/avhandling	N
Endringsønsker for vurderinger	

Undervisning

Undervisningstermin beskrivelse	
Undervisningstermin	enforste
Personroller	
Hovedlærer	Håkon Fyhn (hakonfy), SU-SA (15.06.2022 -)
Lærer	Elena Parmiggiani (parmiggi), IE-IDI (15.06.2022 -)

StudentWeb

Oppmelding	J
Kontroll Fkrav	J

Emneinfo

Faglig innhold

Norsk:

I dette emnet får du utforske mulige digitale fremtidscenarier for menneskeheten. Emnet er tverrfaglig og befinner seg i skjæringspunktet mellom den teknologisk funderte kompetansen om digitalisering ved Institutt for datateknologi og informatikk, og det antropologiske blikket for helhetlige kulturelle sammenhenger ved Institutt for sosialantropologi. Emnet forener teknologiske og samfunnsvitenskapelige perspektiver på teknologisk utvikling, med vekt på digitale teknologier.

Emnet fokuserer på eksisterende og framvoksende teknologi og gir en innføring i prinsipper for helhetlig samfunnsanalyse. Hovedelementet er utforskningen av ulike framtidsscenarioer for framvoksende digitale teknologier, og analysen av menneskelige og samfunnsmessige konsekvenser gjennom ulike framtidsscenarioer. Emnet legger vekt på hvordan de menneskelige og samfunnsmessige aspektene påvirker og påvirkes av utvikling og bruk av teknologi.

Undervisningen i emnet er prosjektbasert, noe som innebærer at studentene skal utforske framvoksende teknologier gjennom et delvis selvvalgt gruppeprosjekt som inkluderer utforming av konkrete scenarier. I de tenkte scenarioene skal studentene vurdere menneskelige, kulturelle og samfunnsmessige muligheter og konsekvenser som følger av den fremvoksende teknologien. Aktuelle teknologier som vil bli utforsket er teknologier relatert til:

- vår hverdag, slik som styring av transportmidler og handel
- arbeidslivet i ulike bransjer, som for eksempel organisering, fjernstyrt styring og robotisering
- sosialt liv
- sosiale medier
- kunstig intelligens (AI)
- extended reality (XR)

SANT2025 er profilemnet i den tverrfaglige profilen "Digital transformasjon, kultur og samfunn". Tverrfaglig profil gir studentene mulighet til å sette seg inn i faglige områder med spesifikk relevans for de store samfunnsutfordringene og for en bærekraftig samfunnsutvikling. Profilen består av profilemnet og tre valgemner (til sammen 30 sp.).

Læringsutbytte

Norsk:

Kunnskap

- God kjennskap til essensielle framvoksende digitale teknologier og prinsipper
- God kjennskap til prinsipper for helhetlig kulturell analyse av de essensielle framvoksende digital teknologiene.
- Innsikt i teknologiens filosofi
- Studenten har kunnskap om kreative prosesser og de ulike fasene i prosjektutvikling

Ferdighet

Kunne analysere relasjonen og dynamikken mellom teknologi, menneske og samfunn med vekt på å identifisere muligheter og konsekvenser av framvoksende teknologier, inkludert utilsiktede konsekvenser.

- Kunne identifisere kritiske aspekter knyttet til miljø, arbeidsliv, samfunnsorganisering og menneskeverd i tilknytning til utvikling og implementering av teknologi.
- Kunne presentere analyser på interessante, overbevisende og lettfattelige måter, muntlig og gjennom digitale medier.
- Studenten har erfaring med å arbeide med komplekse samfunnsutfordringer.

Generell kompetanse

- Generell forståelse av koblingen mellom teknologi og kultur.
- Kunne anvende sin fagkompetanse i samarbeid med personer fra andre fagområder, og i fellesskap definere problemstillinger og å svare på dem.

Læringsformer og aktiviteter

Norsk:

Læringsformen er en blanding av kunnskapsbasert og erfaringsbasert undervisning. Utvikling av samarbeidskompetanse, innovasjonskompetanse og arbeid med store samfunnsutfordringer er erfaringsbasert og tar utgangspunkt i et prosjektarbeid i tverrfaglige grupper. Undervisningen i emnet er tett koblet til studentenes pågående gruppearbeid.

Undervisning 4 timer per uke.

Under faglig veiledning skal studentene gjennomføre et større gruppearbeid som utforske framvoksende digitale teknologier. Det forventes at studentene deltar aktivt i gruppearbeidet, inkludert danne gruppe og opprette samarbeidsavtale. Gruppearbeidet skal presenteres for sensorer og medstudenter under muntlig eksamen i slutten av semesteret, gjerne ved hjelp av digitale medier. Et av formålene med denne presentasjonen er å dele erfaringer med og gi inspirasjon til medstudenter.

Vær oppmerksom på at undervisningen og obligatorisk aktiviteter kan starte før påmeldingsfristen.

Obligatorisk aktivitet
Det er krav om 80 % oppmøte i undervisningen.

Obligatorisk aktivitet vurderes som godkjent eller ikke godkjent. Obligatorisk aktivitet må være godkjent for å kvalifisere til å ta eksamen i emnet.

Mer om vurdering
Norsk:
Eksamen består av to gruppeoppgaver. Begge gruppeoppgavene må vurderes til bestått for å bestå emnet.

Karakterregel: Bestått/ ikke bestått

Gruppeoppgave 1 består av en muntlig eksamen der gruppen skal presentere arbeidet som gjøres i løpet av semesteret. Presentasjonen kan gjennomføres ved hjelp av digitale verktøy, slik som en nettside, film, podcast, data analytics, andre medier mm. Presentasjonen gjennomføres med sensorer og medstudenter til stede og vil etterfølges av en spørsmålsrunde.

Gruppeoppgave 2 består av en skriftlig refleksjonsrapport. Refleksjonsrapporten skal skrives som en gruppeoppgave og leveres i etterkant av gruppeoppgave 1. Rapporten skal være på 3 - 5 sider.

Mer informasjon knyttet til de ulike gruppeoppgavene vil være tilgjengelig i Blackboard ved semesterstart.

Gjentak av eksamen
Det er kun mulig å ta opp eksamen i de semestrene som det gis undervisning i emnet. Alle arbeider må da tas opp igjen. Kandidater som ønsker å ta opp eksamen må registrere seg til både undervisning og vurdering.

Anbefalte forkunnskaper

Norsk:
Det anbefales at minst 15 studiepoeng valgemner fra den tverrfaglige profilen er avlagt før emnet tas.

Forkunnskapskrav

Norsk:
Emnet er adgangsbegrenset til 30 plasser og er forbeholdt studenter som har fått opptak til en tverrfaglig profil som del av sitt bachelorprogram. Plassene fordeles i utgangspunktet likt mellom studenter fra teknologi- og HUMSAM-området, men hvis det er færre enn 15 søkere i den ene gruppen, kan det gis tilbud til flere fra den andre. Studenter som er tatt opp til den tverrfaglige profilen, er garantert plass på emnet, men må undervisningsmelde seg innen 1. desember.

Avlagt eksamen i minst ett av valgemnene i den tverrfaglige profilen er en forutsetning for å ta emnet.

Liste over valgemner: (kommer)

Rapport for emne TDT4701

Stadiuminfo: Klar for godkjenning
(S2)
Sist endret: 02.02.2022
Kristin Susanne Karlsen (kristika)
Opprettet i EpN: Ja

Generelt

Emnekodeforslag	TDT4701
Studienivå	Videregående emner, nivå II (200)
Administrativt sted 1	94.63.10.00 Institutt for datateknologi og informatikk
Studieansvarlig sted	194.63.10.00 Institutt for datateknologi og informatikk
Vekting	7.5
Vektingstype	Studiepoeng
Navn - bokmål	Tverrfaglig profilemne: Digital innovasjon og entreprenørskap
Navn - nynorsk	Tverrfagleg profilemne: Digital innovasjon og entreprenørskap
Navn - engelsk	Interdisciplinary profile course: Digital innovation and entreprene-urship
Forkortet	TVERRPRO-DIGINVENT
Første undervisningstermin	2023 VÅR
Siste undervisningstermin	2024 VÅR
Første eksamenstermin	2023 VÅR
Siste eksamenstermin	2024 VÅR
Språk	Engelsk, Norsk
Studierettkrav	J
Vektingsreduksjon	

Rapportering

Fag sortering	9798 Informasjonssystemer
Tilknyttede fag	9798 Informasjonssystemer, 11237 Produktutvikling, innovasjon og entreprenørskap, 10034 Datateknikk og informasjonsvitenskap, 10101 Anvendt informasjons- og kommunikasjonsteknologi, 10102 Tverrfaglig informasjons- og kommunikasjonsteknologi, 11257 Informatikk, 9835 Produktdesign - menneske/maskin
Studieprogram rapportering	BIT Informatikk - bachelorstudium
Tilknyttede studieprogram	BFS Fremmedspråk - bachelorstudium 2023 VÅR - 2024 VÅR BMV Medievitenskap - bachelorstudium 2023 VÅR - 2024 VÅR BHIST Historie - bachelorstudium 2023 VÅR - 2024 VÅR BKUH Kunsthistorie - bachelorstudium 2023 VÅR - 2024 VÅR BMUSV Musikkvitenskap - bachelorstudium 2023 VÅR - 2024 VÅR BNORDLIT Nordisk og litteraturvitenskap - bachelorstudium 2023 VÅR - 2024 VÅR BRVI Religionsvitenskap - bachelorstudium 2023 VÅR - 2024 VÅR BSAMIDR Samfunns- og idrettsvitenskap - bachelorstudium 2023 VÅR - 2024 VÅR

BPED Pedagogikk - bachelorstudium
2023 VÅR - 2024 VÅR
BPSY Psykologi - bachelorstudium
2023 VÅR - 2024 VÅR
BGEOG Geografi - bachelorstudium
2023 VÅR - 2024 VÅR
BRVL Rådgivning og voksnes læring - bachelorstudium
2023 VÅR - 2024 VÅR
BMAT Matematiske fag - bachelorstudium
2023 VÅR - 2024 VÅR
BIT Informatikk - bachelorstudium
2023 VÅR - 2024 VÅR
BSANT Sosialantropologi - bachelorstudium
2023 VÅR - 2024 VÅR
BSOS Sosiologi - bachelorstudium
2023 VÅR - 2024 VÅR
BDRAMA Drama og teater - bachelorstudium
2023 VÅR - 2024 VÅR
BPOL Statsvitenskap - bachelorstudium
2023 VÅR - 2024 VÅR
BENG Bachelor i engelsk
2023 VÅR - 2024 VÅR
BFV Filmvitenskap - bachelorstudium
2023 VÅR - 2024 VÅR
BFI Filosofi - bachelorstudium
2023 VÅR - 2024 VÅR

Vudering
Endringsønsker for vurderinger

Undervisning
Undervisningstermin beskrivelse

Undervisningstermin

Personroller

Hovedlærer	Ekaterina Prasolova Førland (ekaterip), SU-IPL (15.06.2022 - 15.06.2024)
	John Krogstie (krogstie), IE-IDI (15.06.2022 - 15.06.2024)
	Lærer Leif Martin Hokstad (leihok), SU-IPL (15.06.2022 - 15.06.2023)

Emneinfo
Faglig innhold
Engelsk:
Interdisciplinary profiles give the students the opportunity to familiarize themselves with academic areas of specific relevance to the major societal challenges and for sustainable societal development. The interdisciplinary profile topic is part of interdisciplinary profile. An interdisciplinary profile consists of the profile board and three elective courses (a total of 30 credits). The main element of the topic is exploration of emerging digital technologies where the students will analyze how such technology can

contribute to innovation (both in existing and in new enterprises (entrepreneurship)). The course gives introduction to a number of such technologies including AI, big data, IoT, and, XR with emphasis on XR (Extended Reality). XR in particular can be used to exemplify digital innovation in several areas, such as learning and training, medical care, socialization and communication, Industry 4.0 and products and services in the new everyday life.

Norsk:
Tverrfaglige profiler gir studentene mulighet til å sette seg inn i faglige områder med spesifikk relevans for de store samfunnsutfordringene og for en bærekraftig samfunnsutvikling. Tverrfaglig profilemne inngår i tverrfaglig profil. En tverrfaglig profil består av profilemnet og tre valgemner (til sammen 30 sp.). Hovedelementet i emnet er utforskning av framvoksende digitale teknologier der studentene skal analysere hvordan slik teknologi kan bidra til innovasjon (både i eksisterende og i nye virksomheter (entreprenørskap)). Kurset gir innføring til en rekke slike teknologier inkludert AI, stordata, IoT, og XR med hovedvekt på XR (Extended Reality). Spesielt XR kan skal brukes til å eksemplifisere digital innovasjon på flere områder, som læring og trening, medisinsk behandling, sosialisering og kommunikasjon, Industri 4.0 og produkter og tjenester i det nye hverdagsliv.

Læringsutbytte
Engelsk:

Knowledge
- Good knowledge of essential emerging digital technologies and principles
- Good knowledge of methods for innovation and entrepreneurship including organizational learning. This includes knowledge of creative processes and the different phases of project development
- The student has insight into interdisciplinary issues and how their own and others' patterns of action and behavior affect collaboration.

Skills
The student can apply his/her professional competence in collaboration with people from other disciplines, and jointly define problems and find solutions to them.

- The group should be able to use service design methodology to develop simple prototypes in suitable tools in order to illustrate the central aspects of an innovation.
- The group should be able to present proposals for innovative digital solutions, and evaluate their potential
- The student has experience working with complex societal challenges
- The student can reflect on their cooperation, and analyze how the group communicates, plans, decides, solves tasks, handles disagreements and relates to professional, social and personal challenges

General competence
- The student can collaborate with people from other disciplines, and can help to utilise their joint interdisciplinary competence.

Norsk:
Kunnskap
- God kjennskap til essensielle framvoksende digitale teknologier og prinsipper
- God kjennskap til metoder for innovasjon og entreprenørskap inkludert organisasjonslæring. Dette
- inkluderer kunnskap om kreative prosesser og de ulike fasene i prosjektutvikling

- Studenten har innsikt i tverrfaglige problemstillinger og hvordan egne og andres handlingsmønstre og væremåter påvirker samarbeid.

Ferdigheter
- Studenten kan anvende sin fagkompetanse i samarbeid med personer fra andre fagområder, og i
- fellesskap definere problemstillinger og å finne løsninger på dem.
- Gruppen skal kunne bruke tjenestedesign-metodikk for å utvikle enkle prototyper i egnet verktøy for å kunne illustrere de sentrale aspektene av en innovasjon.
- Gruppen skal kunne presentere forslag til innovative digitale løsninger, og evaluere deres potensiale Studenten har erfaring med å arbeide med komplekse samfunnsutfordringer
- Studenten kan reflektere over sitt samarbeid, og analysere hvordan grupper kommuniserer, planlegger, beslutter, løser oppgaver, håndterer uenigheter og forholder seg til faglige, sosiale og personlige utfordringer

Generell kompetanse
- Studenten kan samarbeide med personer fra andre fagområder, og kan bidra til å utnytte deres felles tverrfaglige kompetanse

Læringsformer og aktiviteter

Engelsk:

Project-based teaching where the students themselves explore emerging technology to assess innovation opportunities as technology establishes itself through the use of service design methodology and innovative pedagogical methods, e.g. innovation camp as an educational method.

Structure of project
- Define research question in collaboration with stakeholders/companies
- Suggest an app/proof of concept/early prototype. Develop a startup idea based on the app and a business plan
- Demo of the app + 'pitch' aimed at potential 'investors' and other stakeholders as one of several milestones
- Process reflection during the project

Lectures in close connection to the students' group work

The students themselves explore the problem area, inspired and under the guidance of scientific staff from IPL and IDI

Emphasis on presentations of results, preferably in digital format that is included in both formative and summative evaluation

Norsk:

Prosjektbasert undervisning der studentene selv utforsker framvoksende teknologi for å vurdere innovasjonsmuligheter etter som teknologien etablerer seg gjennom bruk av tjenestedesign-metodikk og innovative pedagogiske metoder, f.eks. innovasjonscamp som pedagogisk metode.

Form på prosjekt
- Definere problemstilling i samarbeid med interesenter/virksomheter
- Foreslå en app/proof of concept/tidlig prototyp. Utarbeide en oppstarts-ide med utgangspunkt i appen og en forretningsplan

- Demo av appen + 'pitch' rettet mot potensielle 'investorer' og andre interessenter som en av flere
- milepæler
- Prosessrefleksjon underveis i prosjektet

Forelesninger i tett kopling til studentenes gruppearbeid
Studentene utforsker selv problemområdet, inspirert og under veiledning av vitenskapelig ansatte fra IPL og IDI

Stor vekt på presentasjoner og framføring, gjerne i digitalt format som inngår i både formativ og summativ evaluering

Mer om vurdering

Engelsk:
The exam consists of a group assignment (projec report)

In addition, there are several mandatory assignments along the way including an individual assignment to be presented in the student group, either through oral performance or digitally (website; film; podcast; other media) with a plenary question round.

Pass/Fail . Group assignment must be passed. In addition, compulsory activities must be completed. In case of retake, the entire course must be repeated

Norsk:
Eksamen består av en gruppeoppgave (prosjektrapport)

I tillegg er det flere obligatorisk oppgaver underveis inkludert en individuell oppgave som skal presenteres i studentgruppa, enten gjennom muntlig framføring eller digitalt (nettside; film; podcast; andre medier) med en spørsmålsrunde i plenum.

Bestått/ikke bestått . Gruppeoppgave må bestås for at faget skal bestås. I tillegg må obligatoriske aktiviteter underveis være gjennomført.

Ved gjentak må hele emnet tas om igjen

Anbefalte forkunnskaper

Engelsk:
It is recommended that at least 15 ECTS elective courses from the interdisciplinary profile are completed before the course is taken.

Norsk:
Det anbefales at minst 15 studiepoeng valgemner fra den tverrfaglige profilen er avlagt før emnet tas.

Forkunnskapskrav

Engelsk:
The individual profile topic is limited to 30 places and is reserved for students who have been admitted to an interdisciplinary profile as part of their bachelor's programme. Students who are admitted to an interdisciplinary profile are guaranteed a place on the course, but must register for the course by 1 December.

One of the subjects on the list below must be passed before the start of the course. 3 of the subjects must be passed in order to finally pass the interdisciplinary profile: Digital innovation and entrepreneurship

1) TTM4165 Digital economics
2) TDT4259 Applied data science
3) SANT3600 Cultural Understanding and International Working Relations
4) HFO1001 Digital changes
5) KULT2201 STS: Digitization and social change
6) TPD4142 Design Thinking
7) IØ2000 How to Become a Change Agent? Innovation and Entrepreneurship in Practical Use
8) IDG1362 Introduction to User-Centered Design

Norsk:
Det enkelte profilemne er adgangsbegrenset til 30 plasser og er forbeholdt studenter som har fått opptak til en tverrfaglig profil som del av sitt bachelorprogram. Studenter som er tatt opp til tverrfaglig profil, er garantert plass på emnet, men må undervisningsmelde seg i emnet innen 1. desember.

Et av emnene på listen under skal være bestått før oppstart av faget. 3 av emnene/ 22.5 STP skal være bestått for å endelig bestå den tverrfaglige profilen: Digital innovasjon og entreprenørskap

1) TTM4165 Digital økonomi :
2) TDT4259 Anvendt data science
3) SANT3600 Kulturforståelse for et internasjonalt arbeidsliv :
4) HFO1001 Digitale endringer: TBC
5) KULT2201 Digitalisering og samfunnsendring
6) TPD4142 Design Thinking
7) IØ2000 - Hvordan bli en endringsagent? Innovasjon og entreprenørskap i praksis
8) IDG1362 Introduksjon til brukersentrert design

Kursmateriell

Engelsk:
Stated at the start of the semester

Norsk:
Oppgis ved semesterstart

Link til informasjon om emnet
Engelsk:

Norsk:

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

FREMTIDENS HUMSAM-STUDIER